

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÇANAKKALE İLİ ANIT
AĞAÇLARI
Ebru ÖZCAN
Biyoloji Anabilim Dalı

ÇANAKKALE

T.C.
ANAkkALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ANAkkALE İLİ ANIT
AĞAÇLARI
Ebru ÖZCAN

Biyoloji Anabilim Dalı

Tezin Sunulduğu Tarih:10/08/2018

Tez Danışmanı:
Doç. Dr. Ersin KARABACAK

ANAkkALE

Ebru ÖZCAN tarafından Doç.Dr. Ersin KARABACAK yönetiminde hazırlanan ve **10/08/2018** tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan “**Çanakkale İli Anıt Ağaçları**” başlıklı çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü **Biyoloji Anabilim Dalı**’nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oybirliği/oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

JÜRİ

Doç. Dr. Ersin KARABACAK

.....

Başkan

Dr. Öğr. Üyesi Tülay TÜTENOCAKLI

.....

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Onur ESEN

.....

Üye

Prof. Dr. Levent GENÇ

Müdür

Fen Bilimleri Enstitüsü

Sıra No:.....

İNTİHAL (AŞIRMA) BEYAN SAYFASI

Bu tezde görsel, işitsel ve yazılı biçimde sunulan tüm bilgi ve sonuçların akademik ve etik kurallara uyularak tarafımdan elde edildiğini, tez içinde yer alan ancak bu çalışmaya özgü olmayan tüm sonuç ve bilgileri tezde kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Ebru ÖZCAN

TEŞEKKÜR

Tüm eğitim hayatım boyunca bana yol gösteren, bugün olduğum yerde olmamı sağlayan tüm öğretmenlerime,

Tezimin gerçekleştirilmesinde büyük emeği olan ve beni ilk andan itibaren destekleyen, inanan ve çalışmam boyunca yardımlarını esirgemeyen saygıdeğer danışman hocam Doç. Dr. Ersin KARABACAK'a,

Lisansüstü eğitimimin temellerini atan, beni destekleyen, moralimi yüksek tutmamı sağlayan, ufkumu açan, hayata dair farklı bakış açıları geliştirmemi sağlayan değerli hocam Prof.Dr. İsmet UYSAL'a,

Lisansüstü eğitime başladığım günden bugüne kadar güler yüzü, özverisi ve dostluğu ile yanımda olan Gastronomi ve Mutfak Sanatları Ana Bilim Dalı'ndan Dr. Öğr. Üyesi Oğuz TAŞPINAR'a,

Çanakkale Orman Bölge Müdürlüğü, Kadastro ve Mülkiyet Şube Müdürü Murat CAN'a ve çalışmamın ArcGis ile ilgili olan kısımlarında bilgisini, ilgisini ve zamanını esirgemeyen öncelikle Biga Orman İşletme Müdürlüğünden Orman Mühendisi Sayın Şaban EKCAN'a,

Verdiği bilgilerden ve sağladığı teknik desteklerinden dolayı Biga Orman İşletme Müdürlüğü Ağaçlandırma ve Toprak Muhafaza Şefi Orman Mühendisi Dr. Muhammet AKKAYA'ya,

Araştırmamızın Bayramiç kısmında ulaşım imkânımızı sağlayan Bayramiç Orman İşletme Müdürlüğü İşletme Müdürü Ali BACAKLI'ya,

Tezimin araştırma ve bulgular kısmı için gerekli olan arazi çalışmalarında bana arkadaş olan Biyolog arkadaşım Şamil KOYUNCU'ya ve şu an çalışmakta olduğum Çanakkale Orman Bölge Müdürlüğü'ndeki Orman Mühendisi çalışma arkadaşlarımdan bana destek olan Gülcan TÜYLÜOĞLU, Aslan ÖZKAYA, Cahit Burak KAVAS ve Caner ÇAPAR'a,

Tüm hayatım boyunca yanımda olan, desteğini esirgemeyen annem Saniye GEZER, babam Mehmet GEZER, ablam Burcu ZEYBEKLER ile bu sürecin son bir yılına dâhil olan eşim Cem ÖZCAN ile annesi Emine ÖZCAN ve babası İsmail ÖZCAN'a teşekkürlerimi sunarım.

Ebru (GEZER) ÖZCAN
Çanakkale, Ağustos 2018

SİMGELER VE KISALTMALAR

A	Anıt ağaç
DD	Değerlendirme dışı
GEEAYK	Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu
GPS	Global Position System
KD	Korunmaya değer
KVTVKKBK	Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu
m.	metre
MAD/AAD	Minimum Anıtsal Değer/Asgari Anıtsal Değer
sp.	türü
subsp.	alttür
ŞAD	Şimdiki Anıtsal Değer
TÇ	Tescilden çıkarılacak
TEMA	Türkiye Erozyonla Mücadele Vakfı
TKGM	Tapu kadastro Genel Müdürlüğü
TS/TSE	Türk Standartları Enstitüsü
UTM	Universal Transverse Mercator
var.	varyete
vb.	ve benzerleri

ÖZET

ÇANAKKALE İLİ ANIT AĞAÇLARI

Ebru ÖZCAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Biyoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Ersin KARABACAK

10/08/2018, 178

Anıt ağaçlar, kültürümüzde ve tarihimizde özel yeri bulunan, geçmiş, günümüz ve gelecek arasında iletişim sağlayabilecek uzunlukta doğal ömre sahip ağaçlardır. Çanakkale uzun yıllar içerisinde birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Bunun için de yöre kültüründe çok sayıda ağaca önem verilmiş ve zengin bir anıt ağaç varlığı oluşmuştur. Bu tez çalışmasında, Çanakkale ili sınırları içerisinde yer alan öncelikle tescili yapılmış olan anıt ağaçların yerinde incelenmesi, değerlendirilmesi, kayıt altına alınması, daha sonra da araştırmalar esnasında yeni anıt ağaç tespitlerinin bulunup envanterlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç için arazi çalışmaları yapılmış olup, ağaçlar hakkında detaylı bilgiler toplanmış, elde edilen veriler anıt ağaç envanteri oluşturmak için ArcGIS yazılımı kullanılarak sözel ve sayısal veri tabanı oluşturulmuştur.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na göre Çanakkale ilinde bugüne kadar tespiti yapılan 485 adet anıt ağaç vardır, ancak bunlardan 150 adedinin tescil kararı, tescil fişi veya ilgili dosyasının bulunamadığı tespit edilmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda Çanakkale'de tespiti yapıp tescillenmiş bulunan 320 çınar, 5 çam, 4 meşe, 1 servi, 4 karaağaç, 1 manolya olmak üzere toplam 335 adet anıtsal ve korunmaya değer ağaç vardır. Bu tespit edilen ağaçlara tarafımızdan tespitleri ve ölçümleri yapılmış olan Sargıyeri Şehitliği'ndeki 1 adet servi, Gökçeada Tepeköy'deki 1 adet çınar, Eceabat Büyük Anafarta Köyü'ndeki 1 adet (kanayan) servi, Eceabat Bigalı Kalesi Çınarları (10 adet) ve Gökçeada-Eski Bademli Köyü'ndeki 1 çınarın da eklenmesi önerilmektedir.

Anahtar sözcükler: Çanakkale, Anıt Ağaç, Anıt Ağaç Envanteri, ArcGis, Tescil

ABSTRACT

MONUMENTAL TREES IN ÇANAKKALE PROVINCE

Ebru ÖZCAN

Çanakkale Onsekiz Mart University

Graduate School of Natural and Applied Sciences

Biology Divisions, Thesis of Master Degree

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Ersin KARABACAK

10/08/2018, 178

Monumental trees have a special place in our culture and history, and have a natural life span that can provide communication between past, present and future. Çanakkale has hosted many civilizations for many years. For this too, a great deal of attention was paid to the local culture and a rich monumental tree was formed. For this, the local culture with an emphasis on lots of trees and a rich ancient trees being formed. In this study, it was aimed to examine, evaluate and record the monumental trees, which were registered in the Çanakkale province, and then to find and inventory new monumental tree records during the research. For this purpose, field studies were carried out and detailed information about the monumental trees was collected and verbal and numerical databases were created by using ArcGIS software to create the obtained data memorial tree inventory.

According to the Ministry of Environment and Urbanism, Çanakkale Province has 485 monumental trees that have been identified up to date. However, it has been determined that there are no registration decree, registration files or related files of 150 trees. As a result of these examinations, there are a total of 335 monumental and conserved trees, including 320 plane trees, 5 pines, 4 oaks, 1 cypress, 4 elms and one magnolia, which have been detected and registered in Çanakkale. It is recommended that we add the one cypress in Sargıyeri Martyrdom, one plane tree in Gökçeada-Tepeköy village, one cypress in Eceabat-Büyük Anafarta village, 10 plane trees in Eceabat-Bigalı Castle, and one plane tree in Gökçeada-Eski Bademli village that have been identified and measured by us.

Keywords: Çanakkale, Monumental Tree, Monumental Tree Inventory, ArcGis, Registration

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

TEZ SINAVI SONUÇ FORMU	ii
İNTİHAL (AŞIRMA) BEYAN SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
SİMGELER VE KISALTMALAR	v
ÖZET	vi
ABSTRACT.....	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ	xii
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	xv
BÖLÜM 1	
GİRİŞ	16
1.1. Anıt Ağaç Kavramı	18
1.2. Hangi Ağaçlar Anıt Olabilir?	20
1.2.1. Fiziksel Boyutlar	22
1.2.2. Görsel Ayrıcalıklar	22
1.2.3. Ekstrem Yaş Uzunluğu.....	23
1.2.4. Kültürel, Folklorik ve Mitolojik Değerler	23
1.2.5. Tarihsel Özellikler	25
1.2.6. Mistik Özellikler.....	27
1.3. Anıt Ağaçların Önemi ve İşlevleri	29
1.3.1. Kültür ve Sanat İşlevi	30
1.3.2. Bilimsel ve Çevre Koruma İşlevi	31
1.3.3. Turizm Açısından Önemi ve İşlevi.....	32
1.4. Anıt Ağaçların Yasalardaki ve Ormancılık Mevzuatındaki Yeri.....	33
BÖLÜM 2	
ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR	36
BÖLÜM 3	
MATERYAL VE YÖNTEM.....	38
BÖLÜM 4	
ARAŞTIRMA BULGULARI VE TARTIŞMA	47
4.1. Yenice Çınarları	47
4.2. Lapseki/Pazar Yeri Meydanı-Eski Sağlık Ocağı Meydanı	50
4.3. Lapseki-Çardak/Salbaş Mevkii	52
4.4. Gökçeada-Kaleköy Çınarı	53

4.5. Gelibolu-Pazarlı/Kozpınarı ve Kelebek Mevkii Çınarları	55
4.6. Gelibolu-Evreşe /Keşanoğlu Mahallesi Çınarı.....	57
4.7. Gelibolu Bayramiç Çınarı	58
4.8. Gelibolu/Adilhan Çınarı.....	61
4.9. Gelibolu/Kocaçeşme Çınarı	62
4.10. Gelibolu/Evreşe Çınarı.....	64
4.11. Gelibolu/Süleymaniye Çınarı.....	64
4.12. Gelibolu Tayfur Anıt Çınarı.....	66
4.13. Gelibolu/Bayırköyü Devrik Çınar.....	69
4.14. Gelibolu/Merkez Sarmaşık Mevkii Kavakları (Çınarları)	70
4.15. Gelibolu/Merkez Çarşı-İskele Meydanı Çınarı.....	73
4.16. Gelibolu/Merkez Pazar Yeri Çınarı	75
4.17. Gelibolu/Merkez Çarşı Meydanı Camii Önü Çınarı	76
4.18. Gelibolu/Merkez Çarşı Meydanı Çınarı.....	78
4.19. Gelibolu/Merkez Çarşı Meydanı Pazar Hamamı Çınarı	80
4.20. Gelibolu/Merkez Camikebir Mahallesi Ulucamii Çınarları.....	82
4.21. Gelibolu/Merkez Yazıcızade Çınarı.....	84
4.22. Ezine Tarihi Bayram Yeri Palamut Meşesi.....	85
4.23. Ezine-Tavaklı/Palamut Meşesi.....	87
4.24. Ezine-Tavaklı/Tekçam mevkii	89
4.25. Eceabat-Kilitbahir Çınarı	92
4.26. Eceabat Yolağzı Çınarı	92
4.27. Çanakkale-Eceabat/Bigalı Kalesi Çınarı.....	94
4.28. Eceabat-Yalova/Köyiçi Mevkii.....	96
4.29. Eceabat - Behramlı Çınarı.....	98
4.30. Eceabat/Büyük AnafartaKöyü Atatürk Çınarı	100
4.31. Eceabat-Havuzlar Şehitlik Çınarı.....	102
4.32. Eceabat/Kilitbahir Havuzlar Çınarları.....	104
4.33. Çan/Hacılar Yeri Çınarları	106
4.34. Çan/Kalburcu Değirmendere Çınarları	108
4.35. Bozcaada/Alaybey Kaptanbayırı Çamı	110
4.36. Biga/Karabiga Meşe Ağacı	111
4.37. Biga/Yeşilköy-Kırkgeçit Çınarları	113

4.38. Biga/Sarıkaya Kuyupınar Çınarları	114
4.39. Bayramiç/Dağoba Çınarları	116
4.40. Bayramiç-Çifte Hamam Arası Pazar Meydanı Çınarı	119
4.41. Bayramiç-Zeytinlik Sokak Köprü Arasındaki Çınarlar	120
4.42. Bayramiç-Zeytinlik Caddesi Çınarı	122
4.43. Bayramiç Çarşı Camii Şadırvan Çınarı.....	124
4.44. Bayramiç/Merkez Hacı Bali Dede Mezarı	126
4.45. Bayramiç/Merkez Muradiye Mahallesi Sağlık Sokak	127
4.46. Kurşunlu/Dörtüol Çınarları	127
4.47. Çanakkale/İskele Meydanı Büyük Çiçekli Manolya.....	130
4.48. Çanakkale/Merkez Panayır Yeri Arka Girişi	133
4.49. Çanakkale/Merkez Panayır Yeri Zabıta Çınarı	135
4.50. Çanakkale/Merkez Panayır Yeri Üretici Pazar Alanı Çınarı	137
4.51. Çanakkale/Halk Bahçesi Ziveriye Sokak Tarım İl Müdürlüğü Lojmanları Önü..	139
4.52. Çanakkale/Halk Bahçesi Büyükçayır 14 no.lu yeşil ada	139
4.53. Çanakkale/Halk Bahçesi-Havuz Yanı Su Sarnıcı Karşısı/6 no.lu yeşil ada.....	139
4.54. Çanakkale/Halk Bahçesi-Havuzbaşı Dallı Servi	141
4.55. Çanakkale/Halk Bahçesi Mehmetçik Bulvarı Tarafı Kedili Konak.....	143
4.56. Halk Bahçesi/Akava Çınarı.....	144
4.57. Kurşunlu Mezarlığı Meşe Ağacı	146
4.58. Kurşunlu Mezarlığı Çınar Ağaçları.....	148
4.59. Güzelyalı Palamut Meşeleri	150
4.60. Ayvacık-Babakale Mazı Meşesi	154
4.61. Biga/Güvemalan Çınarı.....	155
4.62. Eceabat/Sargıyeri Şehitliği Burgulu Servi	158
4.63. Gökçeada/Tepeköy Anıt Çınarı.....	160
4.64. Eceabat/Büyük Anafarta Kanayan(Ağlayan) Servi	161
4.65. Eceabat/Bigalı Kalesi Çınarları.....	163
4.66. Gökçeada/Eski Bademli Köyü Çınarı	165
BÖLÜM 5	
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	168
KAYNAKLAR	175
EKLERİ	I

EK 1. BİMER aracılığı ile Çanakkale Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü cevap yazısı	II
ÖZGEÇMİŞ	III

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa No

Şekil 1.1. Koruma altına alınmış bir a) Sakız ağacı (<i>Pistacia lentiscus</i>) ve b) Akkavak (<i>Populus alba</i>) (http://www.agaclar.net/i/florya.jpg -10.08.2017).....	20
Şekil 1.2. Meksika-Bataklik Servisi (http://www.amusingplanet.com/2015/02/the-tree-of-tule.html -16.09.2017).....	23
Şekil 1.3. Çanakkale-Bayramiç/Dağoba Köyü-hayır yeri (Çınar-çeşme kombinasyonu) (Orijinal).	25
Şekil 1.4. Bursa Kavaklı Camii bahçesinde bulunan çınarın genel görünümü (http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=19855&start=0 -22.05.2018).	26
Şekil 1.5. Kozmik Hayat Ağacı'nın a) Siyah-beyaz temsili görünümü b) Renkli temsili görünümü	27
Şekil 1.6. Sumbül Efendi Servisi	28
(https://istanbulstreets.wordpress.com/2010/05/13/sumbul-efendi-camii-kocamustafapasa -22.05.2018).....	28
Şekil 1.7. a) Lübnan ve b) Kanada bayrakları(http://www.bayraklar.info -22.05.2018).....	29
Şekil 1.8. Minyatür sanatında anıt ağaç örnekleri (Asan,2010a).....	31
Şekil 1.9. Kahramanmaraş Hartlap bölgesi KasımDede mezarlığı (http://www.anadoluanitagaclar.com/makaleler/9/folklorik-ve-mistik-ozellige-sahip-anit-ormanlar.html -23.05.2018)	32
Şekil.1.10. Gelibolu Yarımadası Kanlısirt Mevkii Lone Pine (Yalnız Çam) Anıt Ağacı (http://www.abc.net.au/news/2018-04-25/isolated-pine-tree-standing-at-lone-pine-ridge2c-gallipoli2c-/9689482 -25.04.2018).....	33
Şekil 3.1. a) veb) GPS&UTM uygulama görüntüsü c) CamMeasure uygulama görüntüsü (Orijinal)	42
Şekil 3.2. Öznitelik sorgulaması ile tepe çapının 20 metreden fazla olan ağaçların sorgulanması (Orijinal)	44
Şekil 3.3. Büyük Çiçekli Manolya Ağacı için öznitelik sorgulaması (Orijinal).....	44
Şekil 3.4. Tüm ağaçların girilmiş olan sözel verilerinin döküldüğü öznitelik tablosu (Orijinal)	45
Şekil 3.5. Seçilen koordinatlardaki ağaçlar için fotoğraf ekleme (Orijinal)	45
Şekil 3.6. Seçilen koordinat için fotoğrafın eklenmesi (Orijinal).....	46
Şekil 4.1. a) Yenice-Balıkesir asfaltının baş tarafında bulunan en iri gövdelere sahip çınarlardan biri, b) Harita görünümü (Orijinal)	49
Şekil 4.2. Yenice çınarları (Orijinal)	49
Şekil 4.3. a) Eski pazar yeri meydanı b) Lapseki çınarlarının haritada görünümü c) Eski sağlık ocağı meydanı.....	52
Şekil 4.4. Salbaş Mevkii-meşe (Orijinal).....	53
Şekil 4.5. Gökçeada-Kaleköy çınarı (Orijinal)	55
Şekil 4.6. Kozpınarı ve Kelebek mevkii çınarları (Orijinal).....	56
Şekil 4.7. Gelibolu-Evreşe /Keşanoğlu mahallesi çınarı (Orijinal)	58
Şekil 4.8. Gelibolu Bayramiç çınarı (Orijinal)	60
Şekil 4.9. Gelibolu/Adilhan çınarı (Orijinal)	62
Şekil 4.10. Gelibolu/Kocaçeşme çınarı (Orijinal)	64
Şekil 4.11. Gelibolu/Süleymaniye çınarı (Orijinal)	66
Şekil 4.12. Gelibolu Tayfur Anıt çınarı (Orijinal)	68
Şekil 4.13. Tayfur Anıt Çınar mevkii iki gövdeli çınar (Orijinal)	69
Şekil 4.14. Gelibolu/Bayırköyü devrik çınar (Orijinal)	70
Şekil 4.15. Gelibolu/Merkez Sarmaşık mevkii kavakları/Çınarları (Orijinal).....	72

Şekil 4.16. Gelibolu/Merkez Sarmaşık mevkii kavakları üzerindeki sosyal baskı (Orijinal)	72
Şekil 4.17. Gelibolu-Merkez/çarşı-iskele meydanı çınarı (Orijinal)	74
Şekil 4.18. Gelibolu-Merkez/pazar yeri çınarı (Orijinal)	76
Şekil 4.19. Gelibolu-Merkez/çarşı meydanı camii önü çınarı (Orijinal)	78
Şekil 4.20. Gelibolu-Merkez/çarşı meydanı çınarı (Orijinal)	80
Şekil 4.21. Gelibolu-Merkez/çarşı meydanı pazar hamamı çınarı (Orijinal)	82
Şekil 4.22. Gelibolu-Merkez/Camikebir mahallesi ulucamii çınarları (Orijinal)	84
Şekil 4.23. Ezine Tarihi Bayram Yeri palamut meşesi (Orijinal)	86
Şekil 4.24. Ezine Tavaklı palamut meşesi (Orijinal)	88
Şekil 4.25. Ezine-Tavaklı/Tekçam mevkii kızılçamı (Orijinal)	91
Şekil 4.26. Ezine-Tavaklı/Tekçam mevkii kızılçamın genel görünümü ve haritası (Orijinal)	91
Şekil 4.27. Eceabat Yolağzı Çınarı (Orijinal)	94
Şekil 4.28. Eceabat/Bigalı kalesi çınarı genelgörünüm (http://www.canakkaletravel.com/haber/197-yillik-tarihi-bigali-kalesinin-restorasyonu-suruyor.html-03.06.2018)	95
Şekil 4.29. Eceabat/Bigalı kalesi çınarının gövde ve kök sökümü (Orijinal)	96
Şekil 4.30. Eceabat-Yalova/Köy içi mevkii (Orijinal)	98
Şekil 4.31. Eceabat-Behramlı çınarı (Orijinal)	100
Şekil 4.32. Büyük Anafarta Köyü Atatürk Çınarı (Orijinal)	102
Şekil 4.33. Eceabat Havuzlar Şehitlik mevkii çınarları (Orijinal)	104
Şekil 4.34. Kilitbahir Havuzlar çınarları (Orijinal)	106
Şekil 4.35. Çan Hacılar yeri çınarları (Orijinal)	108
Şekil 4.36. Çan Hacılar yeri çınarları arçgis alansal görünümü (Orijinal)	108
Şekil 4.37. Çan-Kalburcu/Değirmendere çınarları (Orijinal)	110
Şekil 4.38. Biga-Karabiga meşe ağacı (Orijinal)	112
Şekil 4.39. Biga/Yeşilköy-Kırkgeçit çınarları (Orijinal)	114
Şekil 4.40. Biga-Sarıkaya/Kuyupınar çınarlarının genel görünümü ve gördüğü sosyal baskı (Orijinal)	116
Şekil 4.41. Bayramiç Dağoba çınarları (Orijinal)	118
Şekil 4.42. Bayramiç çifte hamam arası pazar meydanı (Orijinal)	120
Şekil 4.43. Bayramiç Zeytinlik Sokak-köprü arasındaki çınarlar (Orijinal)	122
Şekil 4.44. Bayramiç Zeytinlik caddesi çınarı (Orijinal)	124
Şekil 4.45. Bayramiç çarşı camii şadırvan çınarı (Orijinal)	126
Şekil 4.46. Kurşunlu-Dörtöl giriş 1.ağaç harita ve genel görünümü ile Kurşunlu çıkışı 3.ağaç haritası (Orijinal)	129
Şekil 4.47. Işıklar-Dörtöl arası Fulya büfe yol tarafı köşe ağaç genel görünümü ve haritası (Orijinal)	129
Şekil 4.48. Kurşunlu-Dörtöl çınarları genel görünümü (Orijinal)	130
Şekil 4.49. Çanakkale-İskele meydanı/Beyaz çiçekli manolya (Orijinal)	132
Şekil 4.50. Kayserili Ahmet Paşa caddesi eski belediye hizmet binası önü büyük çiçekli manolya (Kaynak: Eski Çanakkale Kartpostalları)	132
Şekil 4.51. Çanakkale-Merkez/Panayır yeri arka girişi (Orijinal)	134
Şekil 4.52. Çanakkale Merkez/Panayır yeri zabıta çınarı (Orijinal)	136
Şekil 4.53. Çanakkale Merkez/Panayır yeri üretici pazar alanı çınarı (Orijinal)	138
Şekil 4.54. Halk Bahçesi karaağacı (Orijinal)	141
Şekil 4.55.a) Çanakkale Halkbahçesi Dallı Servi (Orijinal), b) Havuzbaşı Dallı Servi (http://mapio.net/pic/p-9579065-02.06.2018)	143
Şekil 4.56.a) Karaağacın kesilmeden önceki ve sonraki hali b) Karaağacın kedili konak	

olmuş görüntüsü (http://haberciniz.biz/agac-dali-kirildi-kediler-disarida-kaldi-canakkale-781842h.htm -11.04.2017) (http://www.banubozdemir.comturk-sinemasinda-ilk-film-donemi-12-11.04.2017)	144
Şekil 4.57. Halk Bahçesi akava çınarı (Orijinal)	146
Şekil 4.58. Kurşunlu mezarlığı meşe ağacı (Orijinal)	148
Şekil 4.59. Kurşunlu mezarlığı çınar ağaçları (Orijinal)	150
Şekil 4.60. Güzelyalı palamut meşeleri/Mola caddesi 80. sokak 7 no.lu ev önü (Orijinal)	152
Şekil 4.61. Güzelyalı palamut meşeleri/80. sokak 2 no lu ev önü (Orijinal).....	153
Şekil 4.62. a) Güzelyalı palamut meşeleri/110. sokak-köşe ev önü b) 98. sokak 10 no.lu evin bahçesi (Orijinal).....	153
Şekil 4.63. Ayvacık Babakale/Mazı meşesi (Orijinal) ve TKGM haritası	155
Şekil 4.64. Biga/Güvemalan çınarı (Orijinal)	157
Şekil 4.65. Sargıyeri Şehitliği/Burgulu servi (Orijinal)	159
Şekil 4.66. Gökçeada/Tepeköy anıt çınarı (Orijinal)	161
Şekil 4.67. Eceabat-Büyük Anafarta/ Kanayan (ağlayan) servi (Orijinal)	163
Şekil 4.68. Bigalı kalesi çınarları (Orijinal).....	165
Şekil 4.69. Gökçeada/Eski Bademli köyü çınarı (Orijinal)	167
Şekil 5.1. Anıt ve anıtsal nitelikli ağaçların türlere göre dağılımı	169
Şekil 5.2. a) Yenice yol kenarı çınarları, b) Kurşunlu-Dörtüol yol kenarı çınarları (Orijinal)	171
Şekil 5.3. a) Halk bahçesi ve b) Cuma pazarında peyzaj düzenlemesi ile kök boğazları baskılanan ağaçlar (Orijinal).....	172
Şekil 5.4. a) Karabiga-yeşil öldüren kimyasalının uygulanması, b) Gelibolu/Tayfur-ateş yakılan kovuk, c) Biga/Sarıkaya-kovuğun çöplük olarak kullanılması	172
Şekil 5.5. a) Gelibolu/Sarmaşık Mevkii-Kavak gövdesinde mantar (<i>Fomes fomentarius</i>) zararı, b) Kurşunlu mezarlığı çınarları gövdesindeki <i>Hedera helix</i> sarmaşık zararı	173

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa No

Çizelge 3.1. Araştırmada kullanılan anıt ağaç envanter karnesi	39
Çizelge 3.2. Türkiye'nin doğal 1.,2., 3.sınıf orman ağaçları(Genç ve Güner,2003)	40
Çizelge 3.3. Anıt ağaç değerlendirme formu (Türkiye'nin doğal türleri için)	41
Çizelge 3.3. Anıt ağaç değerlendirme formu (Türkiye'nin doğal türleri için) (Devamı)	42
Çizelge 5.1. Anıt veya Anıtsal Nitelikli Ağaçların Mevcut Durumu	170
(AAD: Asgari Anıtsal Değer, ŞAD: Şimdiki Anıtsal Değer, KD: Korunmaya Değer, TÇ: Tescilden Çıkacak, DD: Değerlendirme Dışı, A: Anıt Ağaç)	170
Çizelge 5.2. Anıt Ağaçların Varlığını Tehdit Eden Faktörler.....	171

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Türkiye, Avrupa ile Orta Doğu'nun geniş ve zengin biyoçeşitliliğine sahip olmasıyla birlikte Avrupa kıtası üzerinde biyoçeşitlilik sıralamasında dokuzuncudur. Ülkenin her bir coğrafi bölgesi farklı iklim, flora ve fauna özelliği göstermekte olup dünyanın en değerli ve önemli üç ekolojik bölgesini içerir. Bu bölgeler; yaşlı ormanlarıyla Kuzeydoğu Anadolu kolşik florası, Orta Anadolu'daki step tarzı otlaklar ve dünya üzerindeki yayılış alanı en geniş sedir (*Cedrus libani* A.Rich.) ve servi (*Cupressus sempervirens* L.) ormanları ile değerli kıyı habitatu ve maki vejetasyonu ile Akdeniz bölgesidir. Türkiye Bitkileri Listesi'ne göre ülkemiz yaklaşık 3649'u endemik olan 11466'dan fazla bitki taksonu içeren zengin bir flora sahiptir. Bu durumda ülkemizde bulunan bitki türlerinin %31,82'si endemiktir (Güner ve ark., 2012).

Biyolojik çeşitlilik içerisindeki ağaçların doğal yaşam süreleri diğer canlılardan daha uzundur. Ağaç türlerinin birçoğu sıcak, soğuk, yağmur, kar, fırtına vb. tüm hava şartlarına rağmen doğal yaşam ortamlarında yüzlerce hatta binlerce yıl rahatça yaşayabilirler. Türkiye'de de bazı yerlerde yaşları 2000 ve üzerinde olan birçok yaşlı ağaç tespit edilmiştir (Efe ve ark., 2010). Bazı ağaç türlerinin doğal yaşam süresi *Picea abies* (L.) (Avrupa ladin) 'de olduğu gibi binlerce yıl olabilmektedir. 2008 senesinde Umea Üniversitesi'nde görevli Jeoloji Profesörü Leif Kullman'ın kayıtlara geçirdiği İsveç'in Dalarna eyaletindeki bir Avrupa ladininin yaşı karbon14 yöntemiyle 9550 yıl olarak hesaplanmıştır (Mackenthun, 2015).

İnsan ile ağacın ilişkisi insanın varoluşuyla başlamaktadır. Ağaçlar, insanlığın var oluşundan günümüze kadar tüm dünyada insanlar için ayrı bir değer taşımış ve görsel açıdan insanda estetik duygusunu geliştirmiştir (Sarıbaş, 2015). Ağaca ve ormana olan bu tanımlanamaz bağlılık, Türklerin tabiatından gelmektedir. İlk Türkler, kendilerinin ağaçtan türediğine inanmışlardır. Uygur Türklerinin Türeyiş Efsanesine göre, kayın ağacının üzerine 40 gün 40 gece ışık düşmüş ve bu ağaçtan, Uygurların ataları olduğuna inanılan 5 çocuk dünyaya gelmiştir. Ayrıca ilk Türklerde, her kabilenin orman içinde kutsal bir ağacı vardı ve bu ağaca o kabilenin "töz"ü sayılan kutsal bir kuşun tünediğine inanılmaktaydı (Akay, 1985). Yaşamı sonsuz kılan ölüm ve doğum arasındaki değişmez döngü için binyıllardır simge olarak ağaç seçilmiştir. Öldükten sonra dirilme inancının da simgesi olmuştur. Ayrıca insanlar bir musibetten, hastalıktan, sıkıntıdan kurtulmak için ya da Tanrı'dan bir isteğinin yerine gelmesini dilemek için, Tanrı'ya kadar ulaştığına inandığı bir

ağacı aracı olarak kullanmışlardır. Köklerinin cehenneme, dallarının cennete uzandığı düşünülerek insanla tanrının ilişkisini sağlayan varlıklar olarak kabul edilmişler ve dünya topluluklarının kültür ve inanışlarında yer almışlardır (Ergun, 2004). Çınar ağaçları, defne yaprakları, zeytin dalları, tahtaya vurmak vb. pek çok mit bunların kanıtlarındandır. Kısaca insanlar ağaçları kutsallaştırıp, tanrısal bir varlık olarak değerlendirmişlerdir (Düzenli ve Karaömerlioğlu, 2010). Öyle ki yaşamın ve üretkenliğin simgesi olan ağaç, bir kült ve benzeme aracı olarak mimari ya da küçük el sanatlarında da yaygın bir biçimde yer almıştır (Çevik, 1989). Türklerin tabiat kültürünün en temel parçası olan ağaç kültürünün gelişen uygarlıkla birlikte günümüze gelinceye kadar yüzyıllarca süren yansımalarını da görmekteyiz. Örneğin ülkemizde çokça rastladığımız ulu ağaç türlerimizden Çınar ağacı Osmanlı İmparatorluğu için ayrı bir önem ve anlam taşımıştır. Osmanlı Devleti'nin kurucusu olan Osman Gazi, büyük âlim Şeyh Edebalı'nın yanında kaldığı sırada bir rüya görür. Rüyasında Şeyh'in göğsünden doğmakta olan bir ay Osman Bey'in koynuna girer ve görkemli bir ağaca (rivayete göre çınar ağacına) dönüşerek dal budak ve kök salarak bütün Dünyayı kaplar. Osman Bey'in bu rüyası, geleceğin cihan devletinin habercisi olarak yorumlanır (Asan, 1999).

İnsanlık tarihi boyunca birçok topluma ev sahipliği yapmış olan Anadolu'da bu süreçte doğal bitki örtüsü önemli ölçüde tahribata maruz kalmıştır. İnsanlar yapı malzemesi, yakacak ve diğer kullanımları için ormanları tahrip etmiştir. Yirminci yüzyılın ikinci yarısından itibaren endüstrileşme sürecinin getirdiği artan hava, toprak ve su kirliliği doğal kaynaklarımızla beraber bitki örtüsünü de tehdit etmeye başlamıştır (Efe ve ark., 2010). Bu çok boyutlu çevre kirliliği ile yaşamak mecburiyetinde kalan teknoloji çağı insanı, herhalde Dünya üzerinde var olduğu ilk zaman diliminden günümüze kadar tabiatı, hiç bu kadar hızlı tahrip edememiştir (Genç ve Güner, 2003). Bu bağlamda tarihi belgelere bakıldığında görüyoruz ki, Amerika'ya ilk giden batılı göçmenler, doğanın olağanüstü güzelliklerinden etkilenerek bu peyzajın korunup gelecek kuşaklara aktarılabilmesi düşüncesiyle, Yosemite Vadisi'ni ve Kayalık Dağları üzerindeki "Yellowstone" su havzasını, 1864 yılında "Milli Park" olarak ayırmışlardır. Modern anlamda, Dünyanın bilinen ilk milli parkı "Yellowstone"dur (Altan, 1987). Tüm bu çevre sorunlarına küresel ısınmanın etkisini de kattığımızda doğal çevrenin değeri günden güne daha çok önem kazanmaya başlamış ve bilinçli halk kesimleri yeşil alanları koruma hareketini yaşamsal tutku haline getirmiştir. Asan; bu konuda tüm toplumların buluştuğu ortak paydanın yeşil dokunun tüm önlemler alınarak mutlaka korunması ve gelecek nesiller için saklanması olacağını söylemiştir (Asan, 1998).

Önemi günden güne artan doğal güzelliklerimizden birisi de fiziksel ve yaş olarak emsallerinden daha büyük ve daha uzun ömre sahip olan ağaçlarımızdır. Pek çok ülkede, bu ağaçlar bilimsel, sanatsal, tarihsel ve kültürel değer bakımından tabiatın eşsiz bir eseri olarak korunmaktadır (Efe ve ark.,2010). Anıt ağaçlar tarihsel ve kültürel değerler ve gerçek doğal anıtlar olup, pahacılemez değerin bir mirasıdır. Kadim ve anıt bir ağacın varlığı insanlarla ve anılarla, olaylarla ve duygularla dolu yerlerin arasındaki uzun süreli bir ilişkinin kanıtıdır. Büyük ve uzun ağaçlar sadece bilim ve estetik değere sahip değildir. Onlar ayrıca tarihi yönleri, yerel gelenekleri ve ekolojik dengenin sürdürülebilirliği için de çok önemlidir (Cannizzaro, 2014).

Asan'a (1992) göre, anıt ağaçların birey ve toplum psikolojisi üzerinde büyük etkiye sahip yaşayan varlıklar olması, onlara ayrıca özen gösterilmesini ve özel olarak ilgilenilmesini gerektirmektedir. Anıt ağaçlar ülkenin ortak zenginliği ve mirası olup gerçek anlamda korunabilmesinin yolu, bu ağaçların ancak topluma kazandırılmasıyla gerçekleşebilir. Bu noktada tespit, tescil ve koruma büyük önem taşır. Her belediye konuyla ilgili sorumlu oldukları kendi alanları içindeki mevcut durumu ortaya koyarak, 2683 sayılı kanunun amir hükmünü yerine getirmelidir. Böylelikle, belediyeler ve diğer kurum ve kuruluşlar tarafından yapılacak olan bu çalışmaların yasal bir zorunluluk olduğu da bilinmelidir (Efe ve ark., 2010).

Bu çalışmada özellikle daha önceden anıt ağaç olarak tescillenmiş ya da tescillenmemiş ancak kayıt altına alınmış olan ağaçların standart tescil fişlerindeki bilgilerinin ortaya çıkartılması amaçlanmıştır.

1.1. Anıt Ağaç Kavramı

TDK Sözlüğünde yer alan anıt kavramı: “Büyük ve kayda değer bir olayın tarih boyunca gelecek kuşaklar tarafından anılmasını sağlayacak, dikkatleri çekecek büyüklükte, sembol niteliğinde yapı, abide” anlamındadır (Sarıbaş, 2015). Anıtlarla; bir kişinin, olayın ya da tarihi bir dönemin hatırasını canlı tutmak amaçlanmıştır. Anıtlar, genellikle heykel veya çeşitli formlardaki yapılar olabileceği gibi, ağaçlar da anıt kabul edilmektedir (<https://turkcetarih.com/anit-21.05.2018>).

Türkiye'deki ilk anıt ağaç betimlemelerine Evliya Çelebi'nin (1611-1682) seyahatnamelerinde rastlanmaktadır. Evliya Çelebi "ibret alınacak ağaçlar" kavramını kullanarak bu ağaçları ad, şekil ve özellikleri ile ayrıntılı bir şekilde kaydetmiştir. Ağaçlara verdiği isimlerin günümüzde var olan anıt ağaçların adlandırmalarında da etkilerini görmekteyiz: “Çardaklı çam, âdem çamı, kuru çam, semiz çam, kemerli çam, kırk kardeş

çam, çatallı çam, kanlı çam” gibi. Bu sekiz ağaca ek olarak Alaşehir yöresinden tanıttığı bir çınarın ve Urla’ dan da bir asmanın eklenmesiyle tarihimizde kayıtlara geçen ilk 10 anıt ağaç olarak kabul edildiğini söyleyebiliriz. Çelebi’nin kayıt altına aldığı bu ağaçlar, günümüzde Tavas ile Muğla arasındaki bir bölge olarak bilinmektedir (Baytop, 2003).

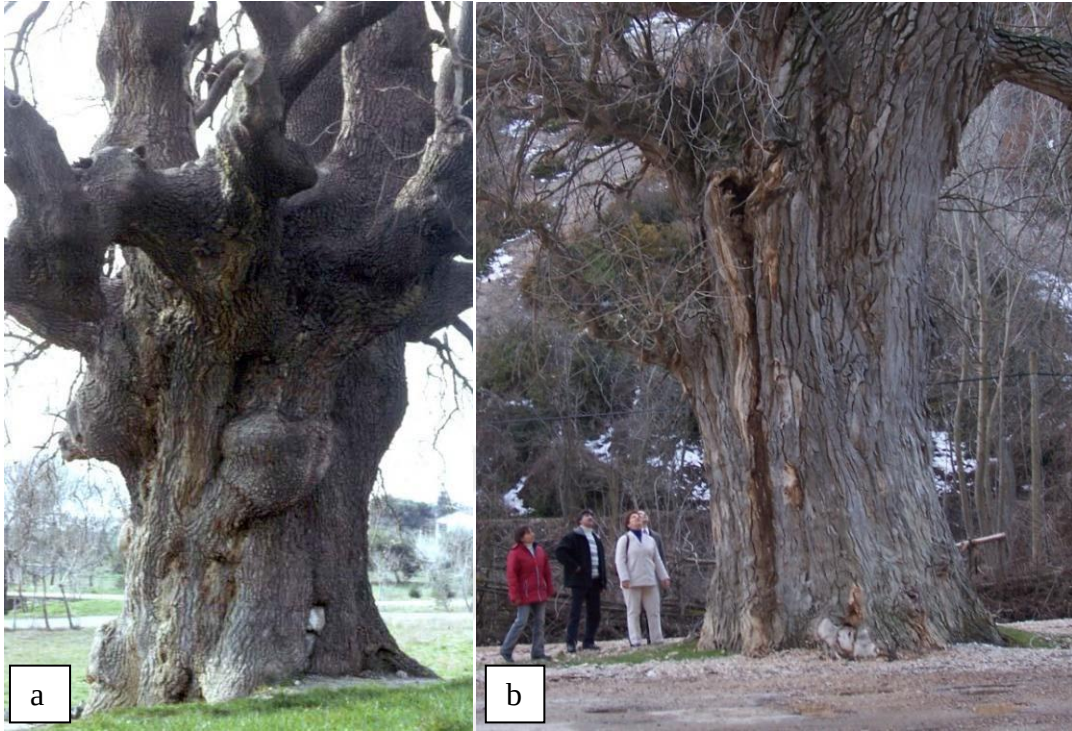
Ülkemizde ve Dünyanın değişik yerlerinde bulunan ve anıtsal niteliği olan ağaçların belirli özellikler taşıdığı görülür. Çap ve boy bakımından devasa görünüm bunların başında gelir. Fakat sadece fiziksel olarak heybetli olması bir ağacın anıt özellik taşımasına yetmez. Tür, yaş gibi özellikler de oldukça önemlidir (Efe ve ark., 2010). Anıt ağaçlarla ilgili pek çok tanım yapılmış olup Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından korunmakta olan alanların tespit, tescil ve onayı ile ilgili usul ve esaslara ilişkin olarak 19 Temmuz 2012 tarih ve 28358 sayılı yönetmeliğinin 4 üncü maddesinin a bendinde geçen Asan tarafından yapılan tanım esas alınmıştır. Asan’a göre anıt ağaç; yaş, çap ve boy bakımından kendi türünün alışlagelmiş ölçülerinden daha fazla boyutlara gelebilen ve/veya yörenin kültür, folklor ve tarihinde önemli bir yeri olan ve/veya geçmiş ile gelecek arasında bağlantı kurulabilmesini sağlayan doğaylaşam süresi uzun olan ağaçlardır (Asan, 2006).

Anıt ağaçlar tarihi, mistik, folklorik ve boyutsal açıdan 4 grupta toplanmaktadır. Tarihi, mistik ve folklorik bakımdan anıt ağaçların seçimi konusunda yaş, çap, boy ya da tepe tacı genişliği gibi boyutsal özellikler dikkate alınmayıp direkt olarak anıt ağaç seçilebilirler (Genç ve Güner, 2003). Boyutsal anıt ağaçların ise yaş, çap, boy gibi somut özelliklerinden dolayı tür ve yetiştirme ortamı bazında göze çarpması ve kuşaklar arasındaki bağlantıyı sağlayacak kadar uzun yaşam sürelerine (en az 100 yıl) sahip olmaları gerekir. Ayrıca bir tür, benzerlerinin normal görünümlerinden farklı özellikler gösteriyorsa, çok değerli ve mutlak suretle korunması gereken nitelikli ağaçlar kapsamındadır. Ancak bu ağaçlar tarihi, folklorik, mistik veya boyutsal bir ayrıcalık göstermiyorlarsa, hiçbir şekilde “anıt ağaç” seçilemezler (Genç ve Güner, 2001a).

Ancak bir ağaç ne kadar heybetli olsa da, doğal yaşam süresi uzun olmayan (kızılağaç, söğüt, kavak, vb.) ağaçlar anıt ağaç olarak değerlendirilmezler. Fakat kendi türleri arasında devasa boyutlara sahip olduklarından ve ender bulunduklarından dolayı “Korunmaya Değer Ağaç” olarak kabul edilmeleri gerekmektedir (Şekil 1.1/a,b).

Ayrıca kermes meşesi, şimşir, sandal vb. çalı ve bodur ağaç formları uzun bir ömre sahip olsalarda boyutsal olarak doyurucu değillerse, yörenin kültür ve tarihinde bir anlam taşımıyorlarsa anıt ağaç sayılmazlar. Ancak bu türler bilimsel bakımdan ayrıcalık ve önem

taşımalarından dolayı “Korunmaya Değer” statüsünde düşünölmeleri gerekir (Şişman, 2014).

Şekil 1.1. Koruma altına alınmış bir a) Sakız ağacı (*Pistacia lentiscus*) ve b) Akkavak (*Populus alba*) (<http://www.agaclar.net/i/florya.jpg>-10.08.2017)

Bir ağacın fiziksel boyutları çok fazla olmasada, kök, gövde ve dallarındaki ilgi çeken oluşumlardan dolayı gören kişilerde benzer duyguları çağrıştıran ve akıllarda aynı benzetme dürtüsünü uyandıran ağaçlar ve ayrıca ağaççıklar da anıt veya korunmaya değer ağaç grubuna girmektedir (Asan, 1986).

1.2. Hangi Ağaçlar Anıt Olabilir?

Ağaçlara anıtsal nitelik kazandıran ilgili ağaca atfolunan moral ve kültürel ayrıcalıklar gibi bazı özellikler vardır. Fiziksel boyutlar bakımından olağanüstü olarak değerlendirilmese de, yöre kültür ve folklorunda olumlu ya da olumsuz, gerçek ya da gerçek dışı, mistik veya folklorik bir geçmişinin olması veya bir ulusun tarihindeki bazı olaylarla özdeşleşmesi ve bu olaylara tanıklık etmesi de ağaçlara anıtsal nitelik kazandırmaktadır. Anıtsal niteliğe sahip ağaçların tespiti belirli kriterlere göre yapılır. Öncelikle bu ağaçları diğer ağaçlardan ayıran özellikleri göz önünde bulundurmak gerekir. Herhangi bir ağacın anıtsal niteliklere sahip olabilmesi için ilk koşul insan ve toplum

psikolojisini etkileyebilecek özelliklere sahip olmasıdır. Bu özellikleri aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür. Bu şartların bir veya birkaçını birden taşıyan bir ağaç, doğal yaşam süresinin kısa olmaması şartıyla anıt ağaç sayılabilmektedir (Asan, 2006).

Anıt ağaçların saptanmasında; Çevre ve Şehircilik Bakanlığının korunan alanların tespit, tescil ve onayına ilişkin usul ve esaslara dair 19 Temmuz 2012 tarih ve 28358 sayılı yönetmeliğinin 11'inci maddesinin "1. Anıt ağaçların ayırt edici özellikleri aşağıda yer almakta olup; bunlardan bir veya birkaçını taşıyan ağaçlar anıt ağaçtır;

1.a. Yaş, çap ve boy itibarıyla kendi türünün alışılmış ölçüleri üzerinde boyutlara sahip olan kuşaklar arasında bağ kurabilecek uzunlukta doğal ömre sahip;

1.b. Yöre kültüründe olumlu veya olumsuz, gerçek veya hayal ürünü, mistik veya folklorik bir öyküye sahip;

1.c. Yöresel veya ulusal tarihte kimi olaylar ile özdeş hale gelen ve onlara tanıklık eden;

1.ç. Görsel açıdan estetik görünümüne sahip olan veya doğal görünümünden esaslı şekilde sapma gösteren çatal, şamdan, kıvrık, yatay gibi dikkat çekici biçimde fiziksel özelliklere sahip;

1.d. Aynı gövde ve kök üzerinde iki veya daha fazla türün bir arada yaşaması gibi garip kaynaşma ve birlikte yaşama örnekleri sergileyen, doğal yaşam tarzı bakımından benzerlerinden farklı gelişme niteliklerine sahip;

1.e. Kent dokusunu tamamlayan, kent imajına etkisi olan grup, dizi veya tek ağaçlar

2. Anıt ağaçlar Türk Standartları Enstitüsü tarafından hazırlanan TS 13137 Anıt Ağaçlar Envanter Seçim Kuralları ve İşaretleme Standardına göre tespit edilir." hükümleri esas alınacaktır.

Yukarıda verilen maddelerle aynı anlama gelen içerikler olsa da tereddütleri ortadan kaldıracak daha net verilerin karara eklenmesi gerekmektedir. Buna göre (Asan, 1992);

1. Çap ve boy bakımından devasa görünümlü,
2. Bazı görsel ayrıcalıklara sahip olması,
3. Ekstrem yaş uzunluğu,
4. Yöre kültüründe olumlu veya olumsuz bir üne sahip olması,
5. Tarihsel olaylara tanıklık etmesi,
6. Mistik açıdan kutsal mekânlarda yer alması

Bir ağacı anıt ağaç yapan özellikler arasında sayılmalıdır.

1.2.1. Fiziksel Boyutlar

Yerleşim alanlarının hemen bitişiğinde gerek ağaca saygıdan gerekse mezarlık olmasından ya da ağacın köyün ortak malı olmasından kaynaklanan nedenlerden dolayı doğal yaşam sürelerinin üst sınırına ulaşabilen kimi ağaçlar yaş, boy ve çap bakımından devasa boyutlara gelebilmiştir (Akkaya, 2008). Doğrudan göze hitap eden çap, boy ve tepe çapı genişliği gibi fiziksel özellikler bu konuda en etkin belirleyicidir. Fakat bu ölçütler görenlerde hayranlık duygusu uyandırsa da bir ağacın anıtlştırılması konusunda yeterli olmamaktadır. Çünkü anıt ağaçların nesiller arası iletişim sağlayabilecek kadar doğal uzun ömre sahip olması da şarttır. Bu bağlamda, anıt ağaç ve korunması gereken ağaç kavramları birbiri ile karıştırılmamalıdır (Genç ve Güner, 2003). Bu nedenle ömürleri kısa olan ağaçlar anıt ağaç sayılmazlar. Ayrıca çalı ve bodur formda olanlar da anıt ağaç statüsünde değerlendirilmezler. Yaşı ne kadar fazla olursa olsun çap ve boy bakımından etkileyciliği bulunmayan, ilgili yörenin kültürü ve tarihi için özel bir anlam ifade etmeyen kadim ağaçlar dahi, bilimsel olarak önem taşısa da anıt ağaç olarak kabul edilmezler (Efe ve ark., 2010). Orman ağaçları içinde kendi türünün alışılmış boyutları üzerine çıkan bireyler ve bunların içinde bulunduğu orman parçaları dünyanın her ülkesinde doğal anıt olarak koruma altına alınmaktadır (Asan, 1987).

1.2.2. Görsel Ayrıcalıklar

Görsel farklılıklar, ağaçlara anıtsal nitelik kazandıran ikinci grup özelliktir. Fiziksel görünümü etkileyen ve olağan dışı görünüm sağlayan bu farklılıkların nedeni, genetik bozukluklar olabildiği gibi hayvan, mantar, böcek ve insan zararlarıyla ortaya çıkan patolojik ve genetik farklılıklar da olabilir (Şişman, 2014). Bütünüyle göze hitap eden bu tip özelliklere sahip ağaçların gösterdikleri ilginç dallanma formları, iki veya çok daha fazla gövdeden meydana gelen ağaç kütlelerindeki olağanüstü kaynaşma biçimleri, heybetli kökleri ile gövdelerinde yıllar içinde oluşan ilginç oluşumları ile ilk bakışta insanların düşüncelerinde aynı nesne ve sembolleri çağrıştırırlar (Asan, 2016).

Tabiat anıtı olarak tescil edilen Meksika'nın Santa Maria Del Tule denilen bölgesinde yer alan 15,5 m.çapındaki *Taxodium* (bataklik servisi)'un birbirine kaynaşan yaklaşık 40 adet gövdesinin sadece bir ağaçmışçasına görünmesi ile oluştuğu gözlenmekte olup dünyadaki en kalın ağaç olarak kabul görmektedir (Asan, 1987) (Şekil 1.2).

Şekil 1.2. Meksika-Bataklık Servisi (<http://www.amusingplanet.com/2015/02/the-tree-of-tule.html>-16.09.2017)

1.2.3. Ekstrem Yaş Uzunluğu

Ömür uzunluğu anıt ağaçların en önemli özelliklerinden biridir. Yaşlı ağaçlar insan ve toplum psikolojisini derinden etkiler. Yaşlı insanlara olduğu gibi yaşlı ağaçlara da saygı duyulur. Geçmişte birçok olaya tanıklık ettikleri düşünülür. Yaşlı ağaçların birçoğu aynı zamanda fiziksel boyut olarak da dikkat çekici olurlar (Efe ve ark.,2010). Türkçemizde “Çok yaşlı” anlamına gelen “asırlık” nitelemesi kullanılmaktadır. 100 yaş toplum üzerinde psikolojik bir etki oluşturduğundan, anıt ağaç olarak seçilecek ağacın neredeyse bir asır yaşamış olması bir sanki bir mecburiyetmiş gibi görülmektedir (Aslan, 2016).

1.2.4. Kültürel, Folklorik ve Mitolojik Değerler

Ağaçların anıtsal nitelik kazanmasını sağlayan diğer bir özellik ise söz konusu ağaca ithaf edilen moral ve kültürel ayrıcalıklardır. Boyutsal özellikleri bakımından sıra dışı olarak değerlendirilmeseler de, yöre kültür ve folklorunda olumlu ya da olumsuz, gerçek ya da gerçek dışı, folklorik veya mistik bir geçmişlerinin olması ya da tarih boyunca bazı olaylarla özdeşleştirilmeleri ağaçlara anıtsal nitelik kazandırmaktadır. Anadolu’nun çeşitli

yörelerinde halen anlatılan halk hikayeleri ve öyküler, bu mistik kültürümüzün bizlere bırakmış olduğu bir mirastır (Efe ve ark., 2010).

Ağaçların uzun yaşamları, insanlara atalarının yaşadığı olaylara tanıklık ettiklerini hayal etmelerine imkân verir. Mutlu ya da üzücü olayların yaşayan bir hatırlatıcısı olmakla birlikte insan anlayışının ötesinde olmak için muhteşem canlılardır. Ağaçlar en zor şartlarda bile yaşama kabiliyeti göstermelerinden dolayı cesurluğun sembolü olmuştur. Ayrıca farklı kültürlerle sahip toplumların çoğu genellikle mezuniyet, düğün, emeklilik, bir çocuğun doğumu ya da savaşlarda kaybedilen akrabaların anısına gibi önemli olayların şerefine ağaçlar dikmişlerdir. Son zamanlarda ise ağaçlar, güçlü bir şekilde yaşlanma ve güvenilirlik simgesi haline gelerek, hayat sigortası veya uzun dönem yatırımları içeren şirketlerin birçoğu tarafından logo olarak kullanılmaktadır (Cannizzaro,2014).

Türk kültüründeki kutsal ağaç inancı zaman içinde değişerek Anadolu'nun ulu çınarlarında yeniden canlanmıştır. Türkler gittikleri yerde kalıcı olmayı, ölümsüzlüğü ve devlet gücünü bu ağaçlar ile simgeleştirerek, yaylak ve kışlaklarını heybetli çınarların hemen yanına, orada doğal kaynak halinde zaten akan suların başına kurmuşlardır. Günümüzde bunun en güzel örneklerini yurdumuzun hemen her yerinde köy meydanlarındaki ulu çınarlar ve hemen bitişiğinde doğal peyzaj bütünlüğü sağlayan çeşmelerde görmekteyiz. Bu “çınar-çeşme” ikilisi halk arasında “Ayazma” olarak adlandırılmakta ve Anadolu köylerinin ve küçük yerleşim alanlarının değişmeyen dokusudur (Asan, 2016) (Şekil 1.3).

Mitolojik öge olarak kullanılan zeytin ağaçları ise ağaçlar içinde ayrı bir yere sahiptir. Kutsal kitaplarda da geçen Tufan dindiği zaman Hazreti Nuh, sular çekildi mi kontrol etmek için saldığı güvercinin yedi günün sonunda ağzında daha yeni koparılmış bir zeytin yaprağıyla geri gelmesi, Nuh peygamberin, yeryüzünden suların çekildiğini anlamasını sağlamıştır. O günden günümüze kadar ağzında zeytin yaprağı tutan güvercin ümidin ve barışın sembolü olmuştur. Her şeyi yok eden tufana karşı hayatta kalabilen zeytin ağacı ise adeta ölümsüzlüğün simgesi haline gelmiştir (Efe ve ark., 2010).

Şekil 1.3. Çanakkale-Bayramiç/Dağoba Köyü-hayır yeri (Çınar-çeşme kombinasyonu) (Orijinal).

1.2.5. Tarihsel Özellikler

Bazı ağaçlar uzun yaşamları süresince tarihsel olaylarla iç içe olmuştur. Birçok medeniyet bir ağacın ömründen daha kısa hüküm sürmüştür. Normal insan ömrüne oranla çok daha uzun yaşam süresine sahip olan anıt ağaçlar, 1000-1500 yıl süren yaşamları boyunca nice tarihsel olaylara tanıklık ederken, kimi toplumsal duygular ile toplumun hafızasında canlı kalan kimi bireysel olayların anısını da yaşatmaktadır. Tarih boyunca çeşitli olayların anısına dikilen bazı ağaçlar günümüze değin ulaşabilmiştir (Efe ve ark.,2010).

Cami, medrese, mescit, imarethane, saray ve kervansarayların etrafındaki ağaç türlerine bakıldığında, çınar ağaçları Osmanlı için ayrı bir önem taşımaktadır. Örneğin saltanatın ilk yıllarının hüküm sürdüğü başkent Bursa'nın her tarafının servi ve çınarlar ile donatılmasından, bu iki türün Devlet gücü ve sonsuzluğunun simgesi haline geldiğini anlıyoruz. Öyle ki, ünlü cami avlularında veya devlet erkânına ait hazire ve türbelerde, ana öge olan çınar ve serviler bu düşüncenin kanıtıdır. Aynı zamanda Osmanlı soyundan olan devlet adamlarının hepsi kurmuş oldukları imparatorluğun belli dönüm noktalarını toplumun belleğinde canlı tutmak amacıyla olayın gerçekleştiği yerlere servi ve çınar ağaçlarını dikmişlerdir. Bu ağaçlar hakkında anlatılagelen hikâyelerden dolayı mistik özellikleri de bulunan kimi örnekler ülkemizde çokça rastlamak mümkündür (Asan, 1999).

Osmanlı döneminde dikilen ve bugüne ulaşmış ufak bir parçasıyla hala yaşayan Kavaklı Çınar, anıt ağaçların ilk örneğidir. Orhan Gazi zaferle sonuçlandırdığı bir seferini kutlamak için düzenlediği şölene babasının teşrif etmediğini fark edince çok üzülür. Oğlunun bu üzüntüsünü hisseden Osman Gazi, bir çınar fidanı getirerek elleriyle ordugâhın yer aldığı alana diker ve oğlunun içini rahatlatmış olur. Sonraları buraya adını bu çınardan alan bir camii inşa edilmiştir. “Kavaklı Camii” olarak anılmasının sebebi ise çınarın halk arasında kavak olarak bilinmesindendir (Asan, 2010b.) (Şekil 1.4).

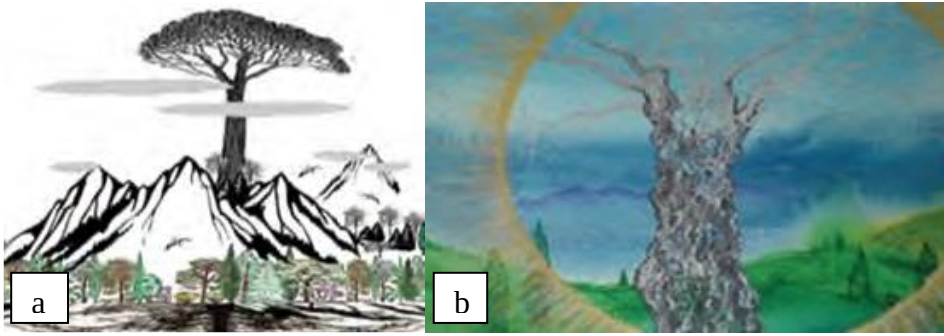

Şekil 1.4. Bursa Kavaklı Camii bahçesinde bulunan çınarın genel görünümü (<http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=19855&start=0-22.05.2018>)

1.2.6. Mistik Özellikler

Anıtsal özelliğe sahip ağaçların insan ve toplum psikolojisindeki mistik tarafını vurgulayan bu kültür mirasının temelleri, binlerce yıl öncesinde yaşamış olan ilkel boyların ağaç kültüne dayanmaktadır. Latince kökenli olan ve “din, ibadet, dini tören, ayin, tapma ve tapınma” olarak tanımlanan kült terimi, doğrudan tapınılan veya tapınılmasa bile aşırı ilgi ve derin saygı gören nesnelere karşı uygulanan dinsel ritüellerin genel ifadesidir (Dökü, 2011). Türk kültüründe "din, dini tören veya ayin" şeklinde yorumlaması uygun olur. Çünkü Türkler tarafından kutsal sayılan ağaç, su, dağ vb. varlıklar Tanrı’yı simgelemiş ve Tanrı ile iletişim kurmaya yardımcı bir aracı olarak kabul edilmiştir (Asan, 2010a).

Türk Milleti’nin eskiden beri benimsemiş oldukları inanç sisteminin bir uzantısı olan bugün halen var olan ağaç kültürünün özünü, kutsal ağaç olan “Hayat Ağacı” düşüncesi oluşturmaktadır. Dünya milletlerinin hepsinin kültür yapısında ve hemen hemen bütün dinlerde karşımıza çıkan bu ağaç “Kozmik Ağaç” adıyla da anılır. Türklerde kozmik ağaç; İslamiyet öncesinde her şeyin yöneticisi ve düzenleyicisi kabul edilen Gök Tanrı ile iletişim sağlayan kulların arasında tanrı katına ulaşmada bir aracı olmuştur (Asan, 2010a) (Şekil 1.5/a,b).

Şekil 1.5. Kozmik Hayat Ağacı'nın a) Siyah-beyaz temsili görünümü b) Renkli temsili görünümü

Dünya ağacı (kozmetik ağaç), dünyanın merkezi, özellikle Asya, Avustralya ve Kuzey Amerika’ da ilkel klanlar arasında, halk hikâyelerinde ve birçok mitlerde yer alan yaygın bir motiftir. İki ana formu bilinir ve ikisi de dünya ağacı kavramını merkez olarak kullanır. Birinde; ağaç cennet ve dünyayı birlikte dikey merkeze bağlıyor, diğerinde; ağaç dünyanın yatay merkezinde yaşamın kaynağıdır. Benimsenen kutsal kitap terminolojisine göre ilki

bilgi ağacı; ikincisinin hayat ağacı olarak adlandırılabilceği söylenmektedir (Cannizzaro, 2014).

Türk toplumundaki mistik ve kutsal mekânlarda bulunan ağaçlara saygı duyulması, kimi durumlarda bu ağaçların himayesindeki mezarlarda yatan kişilere gösterilen hürmetten ileri geldiği görülür. Ülkemizde bu konudaki en özgün ve güzel örnek, İstanbul'da Kocamustafapaşa Camisinin avlusunda bulunan ölü bir servi gövdesidir (Asan, 2010a). Bu ağacın anılaşmasına neden olan mistik özellik; servi ağacının altında yatan genç iki kıza ait mezarın olmasıdır. Rivayete göre, İmam Hüseyin Kerbela'da şehit olduktan sonra Yezit tarafından kızları esir alınıp Mısır'a gönderildiği sırada İspanyol gemicilere esir düşerler. İlk olarak İspanya, sonra Bizans İmparatoru'na teslim edilmeleri için İstanbul'a getirilirler. İmparator Araplarla olan ilişkilerini yoluna koymak için bu iki kız kardeşi kendi oğullarıyla evlendirmek istediğinde bunu geri çeviren kızları "Kızlar Manastırı"na kapatmıştır. İmparator bir akşam ikisi birlikte ölen bu kardeşler için avludaki Servi ağacının altına iki mezar yaptırır. İstanbul'un fethinin ardından Sümbül Efendi Dergâhı adıyla bilinen bu servi ağacının kutsallığını, günümüzde bile halen binlerce insan tarafından ziyaret ediliyor olmasından anlayabiliriz (Asan, 2009). Padişah Yavuz Sultan Selim döneminde de içine cami yaptırılan bu dergâhtaki servinin yıkılması durumunda kıyamet günü olacağına inanılmıştır (Aytürk ve Altan, 1990) (Şekil 1.6).

Şekil 1.6. Sümbül Efendi Servisi

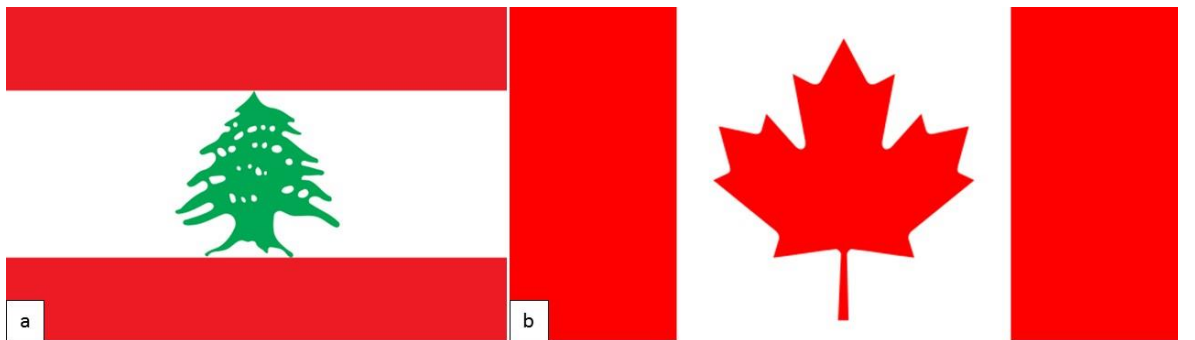
(<https://istanbulstreets.wordpress.com/2010/05/13/sumbul-efendi-camii-kocamustafapasa-22.05.2018>)

1.3. Anıt Ağaçların Önemi ve İşlevleri

Anıt ağaçların insan hayatında üstlendiği çok önemli işlevleri vardır. Bu işlevler aşağıdaki gibi özetlenebilmektedir.

Anıt ağaçlarımız, canlı ve taşınmaz oluşlarıyla tarihi veya arkeolojik kalıntılardan farklı olan kültür varlıklarımızdır. Bir yörenin kültürel ve tarihsel geçmişinde ayrı bir yeri olan, geçmiş ile günümüz; günümüz ile gelecek arasında bağ kurabilecek uzunlukta doğal yaşam süresine sahip ağaçlarımızdır (Sarıbaş, 2015).

Anıt ağaçlar, aynı zamanda, toplum psikolojisini derinden etkileyen; toplumdaki tarih, doğa ve çevre koruma bilincini oluşturan ve geliştiren canlı bir eğitim aracıdır. Anıt ağaçların insan ve toplum üzerinde oluşturduğu etkilerin kökeni, insanlık tarihi kadar eskiye dayanmaktadır. Tarihi dönemlerden de önce ilkel kavimlerdeki insanlar fiziki boyutlarından ve uzun ömürlerinden dolayı anıtsal özelliğe sahip ağaçları totem olarak benimsemişlerdir. Ayrıca güç, kudret, otorite ve zenginliğin simgesi olarak da kullanmışlardır (Efe ve ark., 2010). Bu nedendir ki, güçlü kişilerin mezarları, bilinçli olarak abidevi nitelikler gösteren ağaçlardan yapılmış ya da bu ağaçlarla donatılmıştır. Öyle ki, bu psikolojik ve kültürel etkileşimin yansımaları günümüze kadar ulaşmış bulunmaktadır. Örneğin Şekil 1.7/a ve Şekil 1.7/b de görüldüğü üzere, Lübnan'ın bayrağı üzerinde bulunan Sedir ağacı (*Cedrus libani*) simgesi, bir yandan yok olan sedir ormanlarının anısının canlı kalmasını sağlarken, diğer taraftan kurulmuş olan devletin tarih süresince varlık göstermesi ve ömrünün uzun olması dileklerini sembolleştirmiştir. Bir başka benzer örnek Kanada'nın bayrağı üzerindeki Şeker Akçaağacı (*Acer saccharum*) yaprağıdır. Bu sembol ile hem türün ekonomik değeri vurgulanmakta, hem de doğa güzellikleriyle çevrili, zengin biyoçeşitliliğe sahip bir ülke imajı sergilenmektedir (Genç ve ark., 2003) (Şekil 1.7/a,b).

Şekil 1.7. a) Lübnan ve b) Kanada bayrakları(<http://www.bayraklar.info>-22.05.2018)

Anıtsal nitelik taşıyan ağaçlar, toplumdaki insanların psikolojileri üzerinde oluşturdıkları olumlu etkilerden dolayı dünyanın hemen hemen bütün ülkelerinde özel olarak korunmaya alınmaktadır. Dünya üzerinde bu konuya en güzel örnekler Lübnan'ın Beşare Köyü'ndeki 400 adet ağaçtan oluşan Lübnan sedir (*Cedrus libani*) meşcereleri ve Amerika Birleşik Devletleri'nde Yosemite Milli Parkı içindeki heybetli Mamut ağaçları (*Sequoiadendron gigantea*) devasa boyutları nedeniyle insan ve toplum belleğinde doğaya saygı ve hayranlık duygularını uyandırdığı için koruma altına alınmıştır (Efe ve ark., 2010).

1.3.1. Kültür ve Sanat İşlevi

İnsanlık tarihi boyunca devasa boyutlu ağaçlar toplumların dikkatini çekmiş ve ilkel klanlar için totem olmuştur. Totem kabul ettikleri o ağacın ömrü ne kadar uzun olursa kabilelerinin de o kadar uzun ömürlü olacağına inanmışlardır (Efe ve ark., 2010). Zaman içerisinde tüm toplumların ortak malı olacak ve inanç sistemlerinde yer alacak bir motif haline gelen “Hayat Ağacı”, aslında belirli hiçbir kültüre ait değildir. Bu kutsal motifin, hemen her Türk toplumunun inanç dünyasında önemli bir yeri olmuştur. Örneğin Anadolu Selçuklu Devleti sivil ve kutsal mekânların mimarisinde Türkler için oldukça önemli sembolik anlamlar barındıran “hayat ağacı” figürünü çok sık kullanmışlardır. Hayat ağacı; barış, bereket, bilim, hikmet, kudret ve sonsuzluk gibi soyut kavramların sembolü olmuş ve evrenin merkezini simgelemiştir. Aynı zamanda devletin koruyucu gücü olarak simgelenmesiyle “devlet ağacı” olarak da nitelendirilmiştir. Türklerin eski inanç sistemlerinden olan Şamanizm’de hayat ağacı, dünyanın merkezini ifade eden, genelde kuşlar ve kartallarla resimlenen bir ağaç olmakla birlikte Selçuklu Devleti ile Beylikler Dönemi boyunca cennet anlamıyla da çini, taş ve benzeri süslemelerde büyük bir tutkuyla kullanılmıştır. Anıtsal nitelikli ağaçların hem resim, yontu ve heykel sanatlarındaki hem de sinema, sanat ve edebiyat alanlarındaki yerli yabancı sanatçıların eserlerinde yer alması bakımından önemi oldukça fazladır (Asan, 2016). Genç ve Güner (2003)’e göre, pek çok şair ve müzisyene ilham kaynağı olmuş çok sayıda heybetli ağaç vardır.

Göçebe olarak yaşam süren Türk toplumları için ağaçlar ve ormanlar ayrıca önem taşımıştır. Türk boyları en çok kayın, çam, çınar, meşe ve servi ağaçlarına rastlamıştır. Bu ağaçlar, Osmanlı Dönemi şiir ve müziğine yansımıştır. Resim, Osmanlılarda günah olarak görüldüğünden anıt ağaçlara ancak minyatür sanatında rastlanırken, çağdaş Türk ve Avrupalı ressamlar tablo ve gravürlerinde anıt ağaçları sıkça kullanmışlardır (Asan, 2010a) (Şekil 1.8).

Şekil 1.8. Minyatür sanatında anıt ağaç örnekleri (Asan,2010a)

Anıt ağaçlar uzun ömürleriyle hem geçmişten geleceğe iletilecek mesajların aktarılmasında, hem de olağanüstü boyutları, özgün ve ekstrem patolojik oluşumları nedeniyle oyma ve yontu sanatıyla uğraşan bir çok sanatçıya esin kaynağı olmuş ve yarattığı esere obje sağlamıştır (Asan, 2016).

1.3.2. Bilimsel ve Çevre Koruma İşlevi

Anıt ağaçların ve ormanların insan psikolojisi üzerindeki sosyo-kültürel etkilerine ek olarak fen bilimleri ile çevre korumasına da katkıları vardır. Şöyle ki; dik arazilerde ve üst orman zonlarında oluşabilecek toprak kaymasını ve çığ oluşumunu anıt ormanlar önler. Karların erime süresini geciktirerek su ekonomisinin düzenlenmesine katkı sağlar. Özel olarak korunmaları sayesinde yaban hayatının da korunup çeşitlenmesine yardımcı olurlar (Şişman, 2014). Anıt ağaçlar ve anıt ormanlar yetiştikleri habitatın koşullarına uyum sağlayarak gelişip büyüdüklerinden, dendroklimatolojik ve dendro-ekolojik ve aynı zamanda dendro-kronolojik materyal olarak nitelik kazanmaktadırlar. Yani hem geriye dönük iklim tahminlerinde hem de tarihi yapıların inşasında kullanılan ahşap malzeme baz alınarak binanın yaş tahmininde araştırmacılara ışık tutar. Ağaçların yaş tahmininde kullanılan artım burguları sayesinde ilgili ağacın yaşamı boyunca etkisi altında kaldığı iklim değişiklikleri, yangın, mantar ve böcek tahribatları hakkında bilgi edinilebilir (Efe ve ark. 2010).

Türkiye'nin en boylu sedir ve kızılçamları Kahramanmaraş'ın Hartlap Bölgesi'ndeki KasımDede ve Fethiye İncirköy Eski mezarlıklarında bulunduğundan, bu alanların ikisi de genetik rezerv olarak ayrılarak bilimin kullanımına sunulmuştur (Asan, 2010a) (Şekil 1.9).

Şekil 1.9. Kahramanmaraş Hartlap bölgesi Kasım Dede mezarlığı
(<http://www.anadoluanitagaclar.com/makaleler/9/folklorik-ve-mistik-ozellige-sahip-anit-ormanlar.html>-23.05.2018)

1.3.3. Turizm Açısından Önemi ve İşlevi

Dünya üzerindeki gelişmiş ülkelerin çoğu, hem doğadaki hammaddeleri aşırı tüketmesi hem de hızla gelişen endüstrileri sonucu oluşan hava kirliliğiyle meydana gelen diğer çevresel sorunlarla ormanların ekosistemlerini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu durumun devamı halinde yeryüzünde oluşabilecek insan hayatını tehdit eden olumsuzlukları yok etmek adına son yıllarda sıkça duyduğumuz “sürdürülebilir kalkınma” dünyanın gündeminde yerini almıştır. Doğal kaynaklara ve çevreye zarar vermeden yararlanmaya dayalı olan bu kavram yeşil dokusuna ve tabii yapısına zarar gelmemiş alanların, mevcut durumlarını koruyarak gelecek nesiller için aktarılmasını amaçlamaktadır (Asan, 2010a). Bulundukları yerlere ayrıcalık kazandıran bu canlı miraslar için koruma faaliyetlerinin ön plana çıktığı günümüzde, trendi günden güne artan “Eko-Turizm” kavramı için de önemli bir kaynak olmaktadır (Şişman, 2014).

Bu ağaçlar devasa görsel görünüşleriyle insanların dikkatini çekerek son yıllarda oldukça değer kazanan ekoturizm faaliyetlerinin önemli bir parçası haline gelmiştir. Artık ülkemizde de doğa-sever turistlerin gezi programlarında ekoturizm rotaları yer almaktadır (Batur, 2013).

Çanakkale’de ise kültürel, mistik ve folklorik önemine ek olarak son yıllarda ekoturizm açısından da oldukça önem kazanan, Gelibolu Yarımadası Kanlısirt Mevkii’nde bulunan Lone Pine (Yalnız Çam) anıt ağacı bu konuda güzel bir örnektir (Şekil 1.10).

Şekil.1.10. Gelibolu Yarımadası Kanlısirt Mevkii Lone Pine (Yalnız Çam) Anıt Ağacı (<http://www.abc.net.au/news/2018-04-25/isolated-pine-tree-standing-at-lone-pine-ridge2c-gallipoli2c-/9689482-25.04.2018>)

1.4. Anıt Ağaçların Yasalardaki ve Ormancılık Mevzuatındaki Yeri

Yurdumuzda doğanın korunmasıyla ilgili olarak 3116 ve 3167 sayılı yasalar 1937 yılında yürürlüğe girmiş olan ilk yasalardır. Daha sonra 1956 yılında onaylanan 6831 sayılı Orman Kanunuyla beraber milli parklar ile içerisindeki dinlenme ve mesire alanlarının oluşturulması adına ilk aşama gerçekleştirilmiştir. Bu kanunun 25. Maddesi’nde Orman Genel Müdürlüğü’nün, konum ve özelliği itibariyle uygun gördüğü alanları milli parklar, tabiatı koruma alanları, tabiat anıtları ve orman dinlenme ve mesire yerleri şeklinde belirleyebileceğine değinilmiştir (Şişman, 2014). Anıt ağaçlar, 1983 yılında Milli Parklar Kanunun yürürlüğe girmesinin ardından doğal ve kültürel varlıklar sayılmıştır (Akkaya, 2008).

Orman ve ormancılıkla ilgili yasalarımızda anıt ve anıtsal nitelikli ağaçların tanımına ve korunmalarına dair direkt olarak hiçbir hüküm bulunmazken, “Anıt ağaçlar” ile alakalı ilk detaylı hukuksal tanım, 1982 yılında yürürlüğe koyulan 2863 sayılı Kültür ve Tabiat

Varlıklarını Koruma Kanunu'nda yer almıştır. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü tarafından 21.07.1983 tarihinde yürürlüğe koyulan bu kanunun 6/d maddesinin en son paragrafında “korunması gerekli anıt ağaç” konusuna değinilmiştir. Buna göre benzerlerinden farklı olarak özelliklere sahip ağaç ve ağaç toplulukları korunması gerekli taşınmaz tabiat varlıkları kapsamına alınmıştır (Efe ve ark. 2010). Aynı kanunda yer alan 7.maddede bu değerlerin tespit ve tescilinin direkt olarak Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca yapılmasını öngörüyor olsa da bu konuda başka kurum ve kuruluşlardaki uzman kişilerin yardımlarından faydalanılmasını da belirtmektedir. Yani kültür varlıklarının korunması Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıklarını Koruma Kurumları'nca, orman alanları içindeki anıt ağaçların tespit edilmesi ve korunması Orman ve Su İşleri Bakanlığı'nca, yerleşim alanları içinde bulunanların tespiti ve korunmaları ilgili belediyelerce yapılacaktır (Asan, 2010a). Yine 7.maddenin üçüncü paragrafına göre; anıt ağaçları kim tespit ederse etsin, tescilinin mutlaka Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yapılması kuralı getirilmiştir. 08/08/2011 tarihine kadar 2863 sayılı kanun kapsamında Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından tespit edilen taşınmaz tabiat varlıkları ile doğal sit alanları, Koruma Bölge Kurullarınca değerlendirmeye alınarak Koruma Bölge Kurulu kararı sonucunda tescil edilmekteydi. 08/08/2011 tarihinde 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununda yapılan değişikliklerle; doğal sit alanları ve bunlara ait koruma alanları ile alakalı olarak Kanunda öngörülen iş, işlem ve kararlar bakımından görevli ve yetkili bakanlık Kültür ve Turizm Bakanlığı iken Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olarak değiştirilmiştir. 2863 sayılı kanunun yayınlandığı tarihte, korunması gerekli tabiat varlıklarından anıt ağaçların teknik ve bilimsel olarak tanımları net bir şekilde yapılamadığından bu ağaçların detaylandırılmasına ilişkin Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nca 28.06.1988 tarihinde çıkarılan özel bir karar ile anıt ağaçların tanımı aşağıdaki gibi olmuştur.

“Doğal yapısı, ölçüleri ve diğer özellikleri bakımından anıtsal nitelik kazanmış bulunan ağaçlara Anıt Ağaç denir ” (Efe ve ark. 2010).

Bu söz konusu özel kararda ayrıca ayrıntılı açıklamalar yapılmıştır;

a) Ölçüleri ne olursa olsun tarihte yaşanan olaylarla ilişkisi olan yerli veya yabancı ağaç türlerinden herhangi birinin,

b) Güzellik bakımından estetik değerde bir görsele sahip olan ya da tabii görünümünden ciddi bir şekilde sapma yaparak ilgi çekici oluşumları (şamdan, çatal, yatay, kıvrık, vb.) olan ağaçların,

c) Doğal yaşam şekli açısından benzerlerinden farklı bir gelişme sergileyen ağaçların (aynı gövde ve kök üzerinde iki ya da daha fazla türün beraber yaşama örnekleri gibi),

d) Konu ile ilgili uzman kurum ve kuruluşlara ait rapor ve görüşlerin alınması şartıyla, endemik ve nesli tükenmeye maruz yerli ağaç türlerinde; Porsuk (*Taxus baccata*), Halep Çamı (*Pinus halepensis*), Andız (*Arceuthos drupacea*), Finike ardıcı (*Juniperus phoenicea*), Kasnak Meşesi (*Quercus vulcanica*), Şimşir (*Buxus sempervirens*), Huş (*Betula verrucosa*, *Betula pubescens*, *Betula medwediewii*), Kazdağı göknarı (*Abies equi trojani*), Sığla (*Liquidambar orientalis*), Toros göknarı alt türü (*Abies cilicica* ssp. *isaurica*), bazı akçaağaç tür ve alt türleri (*Acer divergens*, *Acer hyrcanum* subsp. *sphaerocaryum*, *Acer monspessulanum* ssp. *aksalinum*) ve benzeri ağaçların,

e) Kent dokusunu tamamlayan, kent imajına etkisi olan grup, dizi veya tek ağaçların 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 6.maddesi uyarınca 'korunması gerekli anıt ağaç' olarak tescil edilmesine, bu ağaçlar ve koruma alanlarında yapılacak uygulamalar için ilgili koruma kurullarından karar alınması gerektiğine,

f) Ulaşım yolları ile yerleşim alanları ve civarındaki anıt ağaçların ilgili belediyelerce ve Yerel Orman Teşkilatı'nca korunması konusunda hassas davranılmasına, yaşlanmış veya hastalanmış ağaçların oluşturulacak teknik raporlar çerçevesinde kesilerek yerlerine yenilerinin dikilebileceğine (Efe ve ark. 2010),

g) Nesli tükenmekte olan Sığla ağaçlarının doğal yaşam alanları tespit edilerek, bu alanlara yeni Sığla ağaçları dikmek şartıyla bu sahaların tekrar kazanılması için OGM'ne tavsiye edilmesine karar verilmiştir.

Oluşabilecek tereddütleri önlemek adına, yukarıda sıralanan maddelerle aynı anlama gelen içerikler olsa da, daha kesin verilerin karara ilave edilmesi gerekmektedir.

Buna göre;

1. Çap ve boy bakımından muhteşem görünüşlü olması,
2. Ekstrem yaş uzunluğuna sahip olması,
3. İlgili yörenin kültür ve folklorunda olumlu-olumsuz bir ününün olması,
4. Tarihi olaylarla bağlantısı olması ve bu olaylara tanıklık etmesi,
5. Mistik açıdan kutsal mekânlarda bulunması,

Bir ağacı anıt ağaç yapan özellikler arasında sayılmalıdır (Yörüklü, 1997).

BÖLÜM 2

ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

Ülkemizde anıt ağaçlar ile ilgili olarak;

“Bursa ve Yakın Çevresindeki Anıt Ağaçların Saptanması ve Koruma Olanaklarının Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma” başlığı ile doğal ve kültürel miras açısından oldukça zengin olan Bursa ve yakın çevresinde var olan mevcut anıt ağaçların; cins, tür ve varyeteleri tespit edilerek envanter çalışmasıyla bulundukları yerlerin saptanması ayrıca bulundukları dönem ile bugüne taşıdığı mesajların bulunması amaçlanmıştır (Özkaplan, 1997).

“Türkiye’nin Anıt Meşeleri ve Yeni Bir Anıt Meşe” konulu araştırmada Türkiye’de bugüne kadar birçok anıt meşe ağacının tespiti yapılmış ve literatüre kazandırılmıştır. Sinop’un Gerze ilçesine bağlı Yenikent beldesinde bulunan meşe de (Çeçe Sultan Meşesi) görkemli yapısının yanında, taşıdığı folklorik ve tarihsel özellikleri nedeniyle anıtsal nitelik taşımaktadır. Ayrıca Çeçe Sultan Meşesi *Quercus petraea* subsp. *iberica* taksonunda tespiti yapılan ilk anıt meşedir (Kavgacı, 2002).

Anıt ağaç envanteri ve seçimine dair ülkemizde halen var olan eksiklikleri neredeyse giderebilmiş olan “Genç-Güner Yöntemi”nden (Genç ve Güner, 2003) faydalanarak Türk Standartları Enstitüsü’nce hazırlanan “TS 13137/Mart 2005 Anıt Ağaçlar Envanter, Seçim Kuralları ve İşaretleme” Standardına (TSE, 2005) göre, saptanan anıt ve anıt niteliğine sahip ağaçlar hakkında bilgiler verilmiştir (Anonim, 2005).

“Biga’nın Anıtsal Nitelikli Ağaçları, Biga Değerleri Sempozyumu” konu başlığına sahip bu bildiride Biga’nın çeşitli noktalarında tespit edilebilen anıtsal nitelikli tek veya grup ağaçlar değerlendirilmiştir. Anıt ağaçların kültürel ve bilimsel açıdan taşıdıkları öneme değinilmiş ve anıtsal nitelikteki bu ağaçların çevre uzunlukları ile çapları belirlenmiştir. Ayrıca bulundukları yerlerle ilgili kısa bilgiler verilerek yurdumuzdaki benzerleriyle karşılaştırılmıştır (Akkaya, 2008).

“Edremit’in Anıtsal ve Korunmaya Değer Ağaçları” isimli bu çalışma ile Edremit ilçesinde yer alan anıt özelliği gösteren ve korunmaya değer ağaçların tespiti, tescili, korunmasını ve gelecek kuşaklara aktarılmasını amaçlamaktadır. Çalışmada anıtsal nitelikli ve korunmaya değer toplam 143 ağaç tespit edilmiş olup, bunların teknik bilgileri oluşturularak tarihi, kültürel, mitolojik ve görsel özelliklerine değinilmiştir (Efe ve ark., 2010).

“İstanbul’un Doğal Mirası Anıt Ağaçlar” başlıklı bu araştırma ile hem İstanbul’un Anadolu Yakasında bulunan anıtsal nitelikli ve korunmaya değer ağaçların mevcut durumlarının tespit edilmesi; hem de bu eşsiz kültür hazinesini sahiplenme, ayrıca 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu’nun kendisine yüklediği sorumluluğu yerine getirme amacıyla, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Bahçe ve Yeşil Alanlar Daire Başkanlığı’na bağlı Anadolu Yakası Park ve Bahçeler Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilmiştir (Asan, 2010a).

“İstanbul’un anıt ağaçları üzerine bir araştırma” başlığı ile İstanbul Beşiktaş’ta bulunan Yıldız Parkı’nda anıtsal veya korunmaya değer statüsünde 192 tane ağaç araştırmaya dahil edilmiştir. Bu ağaçların 20 tanesi anıt ağaç, geriye kalan 172’si korunmaya değer ağaç olarak belirlenmiştir. Tespit edilen anıt ağaçların tümü sağlıklı olup anıt ağaçların 9 türden oluştuğu belirlenmiştir (Şişman, 2014).

“Batı Karadeniz Bölgesi’nin Kayda Girmemiş Anıt Ağaçları, Araştırma Makalesi” isimli araştırma makalesi; Bartın, Kastamonu ve Bolu’yu kapsayan Batı Karadeniz Bölgesi’nde kayıt altına alınmamış farklı türlere ait anıt ağaçların mevcut durumlarının ve bu ağaçlara ait tarihi-folklorik ve diğer özelliklerinin belirlenmesi ve anıtsal değerlerinin tespit edilmesi amacıyla yapılmış olup, Anıt ağaçların saptanmasında Türk Standartları Enstitüsü tarafından “TS13137” numaralı standartta belirtilen yöntem kullanılmıştır (Sarıbaş, 2015).

“Mersin İlinin Bazı İlçelerindeki Anıt ve Anıtsal Nitelikli Ağaçlar” başlıklı araştırmaya konu olan ağaçların anıtsal nitelikte olup olmadığı konusunda, ağaçlara anıtsal nitelik kazandıracak yöresel hikayeleri dikkate alınarak teknik verilerin (çap, boy, yaş ve tepe çapı) ölçümleri yapılmış ve envanter karnelerine işlenen veriler puanlamaya tabi tutularak anıt ağaç statüsünde olup olmadığının tespitleri yapılmıştır (Aslan, 2016).

BÖLÜM 3

MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırma materyali, Çanakkale ve çevresinde tespit edilen anıt ağaçlardır. Bu ağaçlar, 2011 yılında ÇOMÜ Kazdağları Araştırma ve Uygulama Merkezi ile Çanakkale TEMA'nın ortaklığında başlatılan çalışma kapsamında Çanakkale Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nün de katılımıyla tespit edilmeye başlanmıştır. Ancak bu çalışma tamamlanmamıştır. Bu bağlamda, öncelikle Çanakkale Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nce kayıt altına alınan verileri resmi olarak 08.10.2017 tarihinde Başbakanlık İletişim Merkezi'ne bireysel başvuru ile elde ederek, Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurul Kararı ile tescili yapılmış ya da tescili olmasa da anıt ağaç olabilecek niteliklerde bulunanların yerleri tespit edilmiş olan verilere ulaşılmıştır.

Çalışma esnasında devlet ormanı, hazine arazisi ve özel mülk ayrımı yapılmadan Çanakkale ili ve ilçelerinde münferit halde bulunan anıt ağaç kriteri taşıyan ve aday anıt ağaçların tespiti yapılmıştır. Tespit edilen anıt ağaç toplulukları bulunduğu ise içerisinde en iyi kriterlere sahip fert çalışmaya dâhil edilmiştir.

Anıt ağaç özelliği taşıyan ağaçların tespitinde o bölgede görevli Orman İşletme Şefi, Orman Muhafaza Memurları, Köy Muhtarları ve Köylerde bulunan yaşlı insanlara sorularak ağaçların tarihi, kültürel, folklorik ya da mistik özelliklerinin olup olmadığına dair seri bir şekilde bilgi edinerek tespitler yapılmıştır. Çalışma esnasında daha çok çınar, meşe, servi, karaağaç, bir adet manolya ve az sayıda çam türlerine rastlanmıştır.

Anıt ağaçların saptanmasında “Genç-Güner Yöntemi”nden (Genç ve Güner 2003) faydalanarak Türk Standartları Enstitüsü tarafından hazırlanan “TS 13137/Mart 2005 Anıt Ağaçlar Envanter, Seçim Kuralları ve İşaretleme” Standardına (TSE, 2005) göre belirtilen yöntem kullanılmıştır.

Arazi çalışmaları sonucu elde edilen veriler, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü sitesi üzerinden edindiğimiz Tabiat Varlıkları Koruma Envanteri tablolarına çalışmaya konu olan her bir ağaç için ayrı ayrı işlenmiştir (Çizelge3.1). Örneklerin numaralandırılmasında KVTVKBK'dan alınan dosya ekindeki sıraya göre envanter sıralaması yapılmıştır. Tespit edilen ağacın, görünen fiziksel özellikleri, ölçülebilen somut özellikleri ve alınması gereken koruyucu tedbirler ile beraber var ise yörede ilgili ağaç için anlatılagelen hikayeler gibi soyut özellikleri envanter karnesine yazılarak ağacın tamamının görülebildiği uygun bir noktadan fotoğrafının çekilmesiyle arazi çalışmaları tamamlanmıştır.

Çizelge 3.1. Araştırmada kullanılan anıt ağaç envanter karnesi

TABIAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TABIAT VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ				Anıt Ağaç Envanter No:	
Komisyon Adı:			Karar Tarih/No:		
İli:	İlçesi:	Mahalle-Köy-Mevkii:			
Pafta No:	Ada No:	Parsel No:	Mülkiyet Durumu:		
Boy (m):	Gövde Çapı (cm):	Tepe Çapı (m):	Yaş (yıl):		
Diğer Koruma Statüsü			Koordinat Değerleri ??? ?°-? ED 50)		
Tür Adı (Türkçe):			Y:		
			X:		
Tür Adı (Bilimsel):					
Koruma Alanı (m ²)					
Anıt Ağaç Özelliği					
Boyutsal			Kültürel		
			Tarihi	Folklorik	Mistik
☐			☐	☐	☐
Asgari Anıtsal Değeri (AAD):			Açıklama:		
Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD):					
Bulunduğu Yer					
Ormanda	Mescerede	Grupta	Kümede	Tek	Tek
(1 hektardan büyük)	(kırsal-kentsel)	(kırsal-kentsel)	(kırsal-kentsel)	(kırsal alanda)	(kent içinde)
☐	☐	☐	☐	☐	☐
Pozitif Özellikleri					
Yetiştirme Ortam Faktörlerinin		Sağlıklı	Türkiye'de yada Dünyada		Özellikli
Korunması Mümkün			Sayılı Bir Ağaç Olması		
☐		☐	☐		☐
Genel Görünüm			Sağlık Durumu		
Düzensiz	Budanmış	Budanmamış	Sağlıklı	Yaralı	Böcek-Mantar
☐	☐	☐	☐	☐	☐
HARİTA:			FOTOĞRAF:		

*Özellikli= Normal durumunun dışında kabuk, yaprak, çiçek, meyve veya kozalak rengi ve şekli; dallanma, çatallanma, gövde şekillenmesi vb. özelliklerce farklı olan

Anıt ağaç seçiminde, soyut özelliklerin dışında somut niteliklerin bulunduğu ulusal ve uluslararası seviyede bir standartla karşılaşılmamış olup, (Genç ve Güner, 2003) tarafından ülkemizde bulunan yerli türlerimiz için geliştirilen değerlendirme metodu kullanılmıştır. Bu metoda göre doğal türlerimizden olan ağaçlar, gelebildikleri final boy uzunluklarına göre üç sınıfa bölünmüştür. Her ağaç sınıfı için, anıt ağaç tespitinde göz

önünde bulundurulacak minimal final boy, göğüs yüksekliğindeki minimal final çap, minimal final tepe tacı ve minimal yaş değerleri baz alınarak çap, boy, tepe tacı çapı ve yaş basamakları geliştirilmiştir (Çizelge 3.2).

Çizelge 3.2. Türkiye'nin doğal 1.,2., 3.sınıf orman ağaçları(Genç ve Güner,2003)

TÜRLER	SEMBOL	MİNİMAL ÖLÇÜLER				MAD ²
		Yaş (yıl)	Boy (m)	Çap ¹ (cm)	Tepe Çapı (m)	
BİRİNCİ SINIF AĞAÇLAR (Ortalama Boy =/ < 25 m)						
Kızılçam (<i>Pinus brutia</i>)	Çz	250	30	100	10	18
Karaçam (<i>Pinus nigra</i> subsp. <i>pallasiana</i>)	Çk	350	30	120	10	21
Sarıçam (<i>Pinus sylvestris</i>)	Çs	350	30	120	10	21
Saplı Meşe (<i>Quercus robur</i>)	Ms	500	25	120	20	27
Doğu Çınarı (<i>Platanus orientalis</i>)	Çn	500	25	200	20	39
Dağ Karaağacı (<i>Ulmus glabra</i>)	Kad	200	25	100	20	18
İKİNCİ SINIF AĞAÇLAR (Ortalama Boy =11-25m)						
Fıstık çamı (<i>Pinus pinea</i>)	Çf	250	15	100	15	39
Adi Servi (<i>Cupressus sempervirens</i>)	Sr	200	20	100	5	38
Ova Karaağacı (<i>Ulmus minor</i>)	Kav	200	20	100	12	40
Adi Çitlenbik (<i>Celtis australis</i>)	Ç	300	20	130	6	47
Palamut Meşesi (<i>Quercus</i> <i>ithaburensis</i>)	Mp	400	15	120	20	45
ÜÇÜNCÜ SINIF AĞAÇLAR (Ortalama Boy =5-10m)						
Kermes Meşesi (<i>Quercus coccifera</i>)	Mkr	300	5	70	6	44
Menengiç (<i>Pistacia terebinthus</i>)	Mn	300	10	100	6	64
¹ Göğüs yüksekliğindeki çap ² Tür bazında öngörülen minimum anıtsal değer						

Ayrıca anıt ağaç seçiminde kullanılmak üzere yerli türlerimiz için “Genç ve Güner, 2003” tarafından oluşturulan değerlendirme formu kullanılarak türlerin şimdiki anıtsal değeri (ŞAD) hesaplanmıştır (Çizelge 3.3). Bu yöntem ile ağaçların folklorik, mistik ve tarihi özellikleri dışındaki diğer soyut ve somut özellikleri bir arada değerlendirilmiştir. Yani, ağacın bulunduğu yer ve sağlıklı, görkemli hatta “özellikli” oluşu pozitif; tepe çökmesi, böcek ve mantar zararına uğrama, gövdesinde kovuk ve yara oluşu negatif puanlarla değerlendirmeye alınmıştır. Bütün bu soyut ve somut özelliklere verilecek maksimum puanlar, G-G Yönteminin temelini oluşturmaktadır. Tarafımızdan tespit edilen

ağaçlar kayıt altına alınarak yukarıda anlatıldığı şekil ve standarda göre puanlamaya tabi tutularak Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD) tespit edilmiş olup Minimal Anıtsal Değer (MAD)’ine göre anıt ağaç veya aday anıt ağaç olup olmadığı sonucuna varılmıştır.

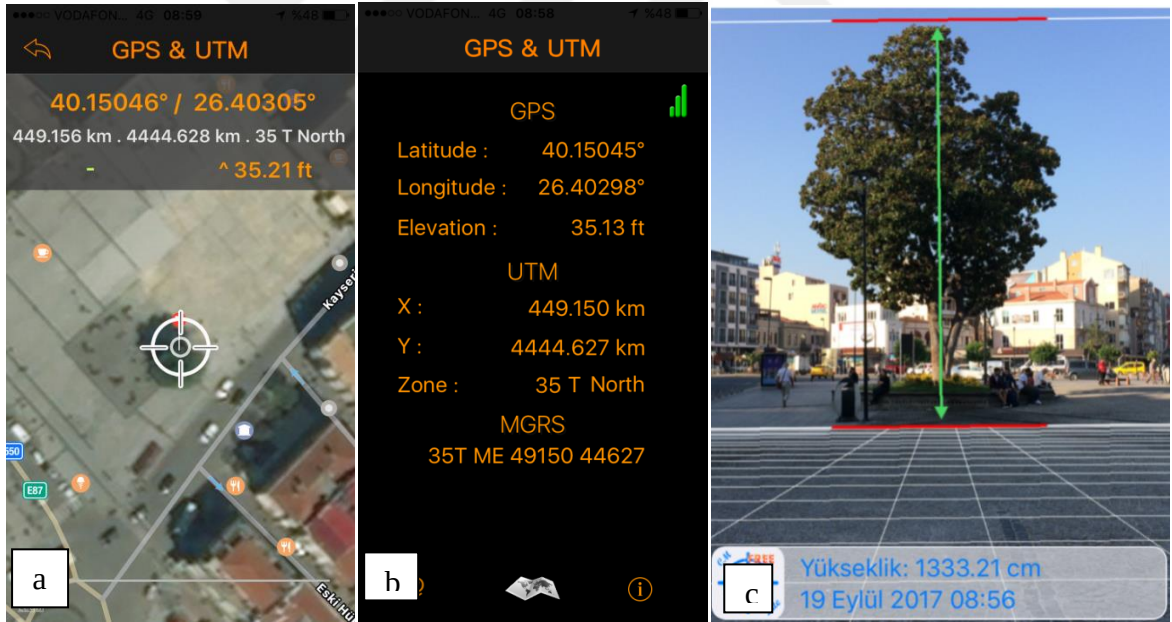
Çizelge 3.3. Anıt ağaç değerlendirme formu (Türkiye’nin doğal türleri için)

ANIT AĞAÇ DEĞERLENDİRME FORMU (TÜRKİYE’ NİN DOĞAL TÜRLERİ İÇİN)						
ÖGELER	VERİLEBİLECEK MAKSİMUM PUAN	DEĞERLENDİRME BASAMAKLARI	SINIFLARINA GÖRE AĞAÇLARA VERİLECEK PUANLAR			VERİLEN PUAN
			1. SINIF	2. SINIF	3. SINIF	
Boy (Bo)	10	Ø 05,0-07,5 Ø 08,0-10,0 Ø 10,5-15,0 Ø 15,5-20,0 Ø 20,5-25,0 Ø 25,5-30,0 Ø 30,5-35,0 Ø 35,5-40,0 Ø 40,5-45,0 Ø 45,5-50,0 Ø > 50,0 m	0 0 0 0 0 3 6 9 12 16 20	0 0 6 13 20	10 20	
Gövde Çapı (GÇ)	30	Ø <50,0 Ø 50-74 Ø 75-99 Ø 100-124 Ø 125-149 Ø 150-174 Ø 175-199 Ø 200-224 Ø 225-249 Ø 250-274 Ø 275-299 Ø >= 300 cm	0 0 0 3 6 9 12 15 18 22 26 30	0 6 12 18 24 30	10 20 30	
Tepe Çapı (TÇ)	10	Ø < 05,0 Ø 05,0 – 09,5 Ø 10,0 – 14,5 Ø 15,0 – 19,5 Ø >= 20,0 m	0 2 4 7 10		3 6 10	
Tahmini Yaş (Ya)	30	Ø 100 – 200 Ø 201 – 300 Ø 301 – 400 Ø 401 – 500 Ø 501 – 600 Ø 601 – 700 Ø 701 – 800 Ø 801 – 900 Ø 901 – 1000 Ø > 1000 yıl	3 6 9 12 15 18 21 24 27 30			
Bulunduğu Yer (BY)	10	Ø Ormanda [Ağaçlık çağındaki bir toplum içinde ve bulunduğu alan meşcereden (1 hektardan) büyük] Ø Meşcerede (Kırsal – Kentsel Alanda) Ø Grupta (Kırsal – Kentsel Alanda) Ø Kümede (Kırsal – Kentsel Alanda) Ø Tek (Kırsal Alanda) Ø Tek (Kent İçinde)	2 10 9 8 4 6			
Diğer Pozitif Özellikler (PÖ)	10	Ø Ağaç için zorunlu yetiştirme ortamı faktörlerinin korunması mümkün Ø Sağlıklı Ø En az bir anıtsal özelliği (boyu, çapı, yaşı gibi) bakımından Dünyada veya Türkiye’de sayılı bir ağaç olması Ø Özellikli (Doğal halinin dışında kabuk, yaprak, çiçek, meyve veya kozalak, dallanma, çatallanma, gövde şekillenmesi vb. özelliklerle farklı) Ø Hiçbiri	10 6 9 3 0			

Çizelge 3.3. Anıt ağaç değerlendirme formu (Türkiye'nin doğal türleri için) (Devamı)

Negatif Özellikler (NÖ)	-10	Ø Ağaç için zorunlu yetiştirme ortamı faktörlerinin korunması mümkün değil	-10	
		Ø Tepe Çökmesi	-8	
		® İlerlemiş (Tepede yoğun kuruma)	-6	
		® Yeni	-8	
		Ø Böcek – Mantar Zararı (Tepe çökmesi yoksa değerlendirmeye katılır)	-2	
		Ø Gövde Kovuk ve Kovuğun	-3	
		Ø ® Genişliği < 1/5 Å	-4	
		® Genişliği = 1/5 -1/3 Å	-1	
		® Genişliği > 1/3 Å	-2	
		[Å= Kovuğun bulunduğu yerdeki çevre]	-3	
		ØGövde ve/veya Ana dallar yaralı ve yaranın	0	
		Ø ® Genişliği < 1/5 Å		
		® Genişliği = 1/5 -1/3 Å		
		® Genişliği > 1/3 Å		
		[Å= Yaranın bulunduğu yerdeki çevre]		
		Ø Hiçbiri		
Şimdiki Anıtsal Değer (ŞAD) = (Bo + GÇ + TÇ + Ya + BY + PÖToplam) ŞAD >= MAD tür İse, incelenen ağaç "boyutsal anıt ağaç" olarak ayrılır.				

Çalışmanın arazi aşamasında, ağaçların boy ölçümleri ve koordinatlarının alınması için telefon uygulamaları olan CamMeasure ve GPS&UTM kullanıldı (Şekil 3.1/a,b,c).

Şekil 3.1. a) ve b) GPS&UTM uygulama görüntüsü c) CamMeasure uygulama görüntüsü (Orijinal)

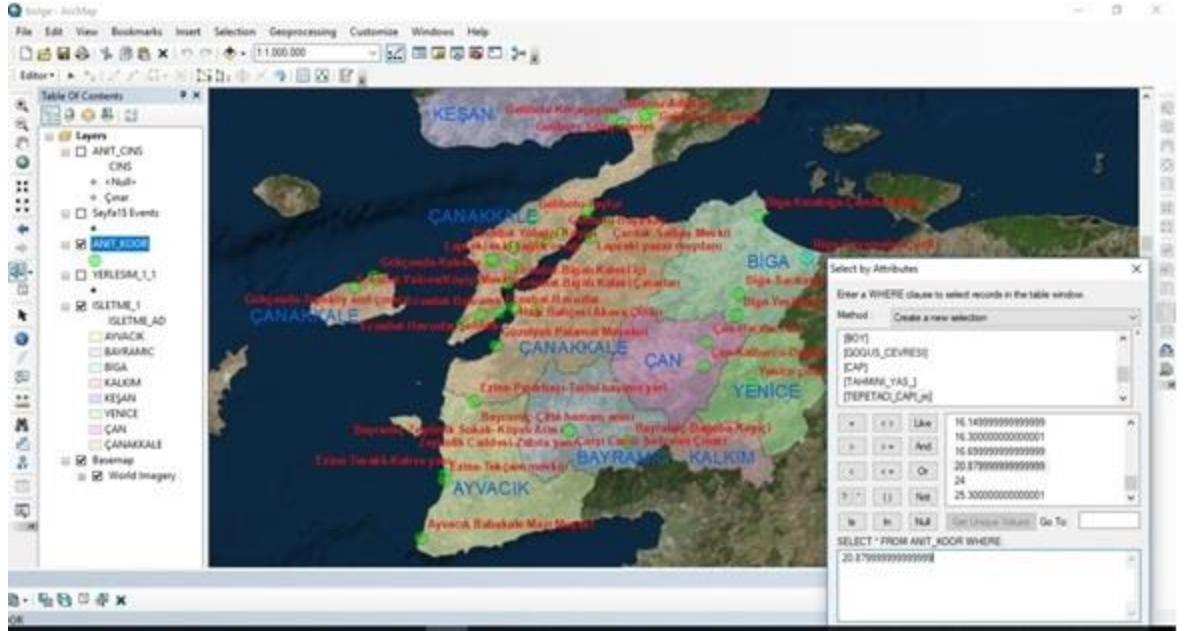
Ağaçların boyları CamMeasure uygulaması ile tahmini olarak ölçülmüştür. Ayrıca çelik şerit metre, fotoğraf makinesi ve 1/25 000 ölçekli topoğrafya haritası yardımcı malzeme olarak kullanılmıştır. Ağaçlardan bazılarının gövde, dal ve meyve fotoğrafları çekilmiştir.

Çevreleri toprak yüzeyinden 130 cm yükseklik temel alınarak çelik şerit metre ile çevrelenerek ölçülmüştür. Ağaçların yerden 130 cm yüksekliğinde ölçülen çevresi π sayısına ($\pi=3,1416$) bölünerek göğüs yüksekliğindeki çapları hesaplanmıştır. Çevre ölçümleri arazinin eğimli olan kesimlerinde yamacın üst kısmında durularak yapılmıştır. Gövdede çatallanma olan ağaçlarda çatal topraktan itibaren 2 m'nin üzerinde ise ölçümler ana gövde üzerinde yapılmıştır.

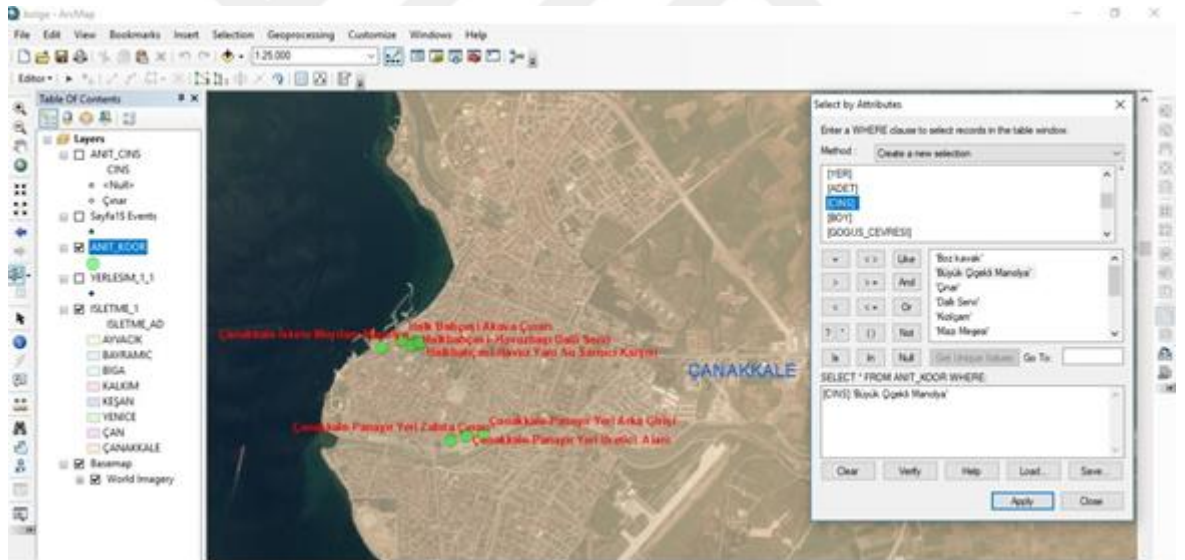
Tepe taç çapını tespit etmek için, öncelikle ağacın tepe tacı izdüşümü içinde kalan ana yönlerdeki mesafeleri şerit metre ile ölçülmüştür. Ölçüm sırasında şerit metrenin başlangıcı ağacın gövde merkezi hizasında tutulmuştur. Daha sonra, doğu-batı ve kuzey-güney yönlerinde ölçülen değerler toplanıp elde edilen değer ikiye bölünerek ağaçların taç çapları bulunmuştur. Ancak iklim koşullarından, doğal afetlerden, kentleşmenin getirdiği imar uygulamalarından ya da bilinçsiz toplum davranışlarından dolayı deformasyona maruz kalan bazı ağaçların tepe taçlarında bozulmalar gözlenmiş ve ölçümleri alınamamıştır.

Bu çalışma ile Çanakkale ili ve ilçeleri sınırları içinde yer alan anıt ağaçların tespit edilmesi, değerlendirilmesi, kayıt altına alınması amaçlanmıştır. Bu amaç için arazi çalışmaları yapılmış olup yukarıda bahsedildiği gibi ağaçlar hakkında tüm bilgiler toplanmıştır. Elde edilen verilerden anıt ağaç envanteri oluşturmak için ArcGIS yazılımı kullanılmıştır.

6 farklı tür olmak üzere toplam 335 adet anıtsal ve korunmaya değer ağaç değerlendirmeye alınmış olup görsel ve sözel verileri veri tabanına aktarılmıştır. Veri tabanına anıt envanter sıra numaraları, ağaçların cinsi, tahmini yaşı, tahmini boyu, tepe çapı, gövde çapı, 1,30 yüksekliğindeki göğüs çevresi, asgari (AAD/MAD) ve şimdiki anıtsal değerleri (ŞAD), tescil nedenleri ve koordinat bilgileri girilmiştir. Ağaçların fotoğrafları ve türlerin bulundukları yerler ile ilgili sözel bilgiler de veri tabanına eklenmiştir. Ağaçlar ile ilgili girilen tüm bilgiler sorgulanabilmekte ve güncellenebilmekte ayrıca hangi ağaçtan kaç adet olduğu bilgisine de ulaşılabilmektedir (Şekil 3.2, Şekil 3.3, Şekil 3.4, Şekil 3.5 ve Şekil 3.6).

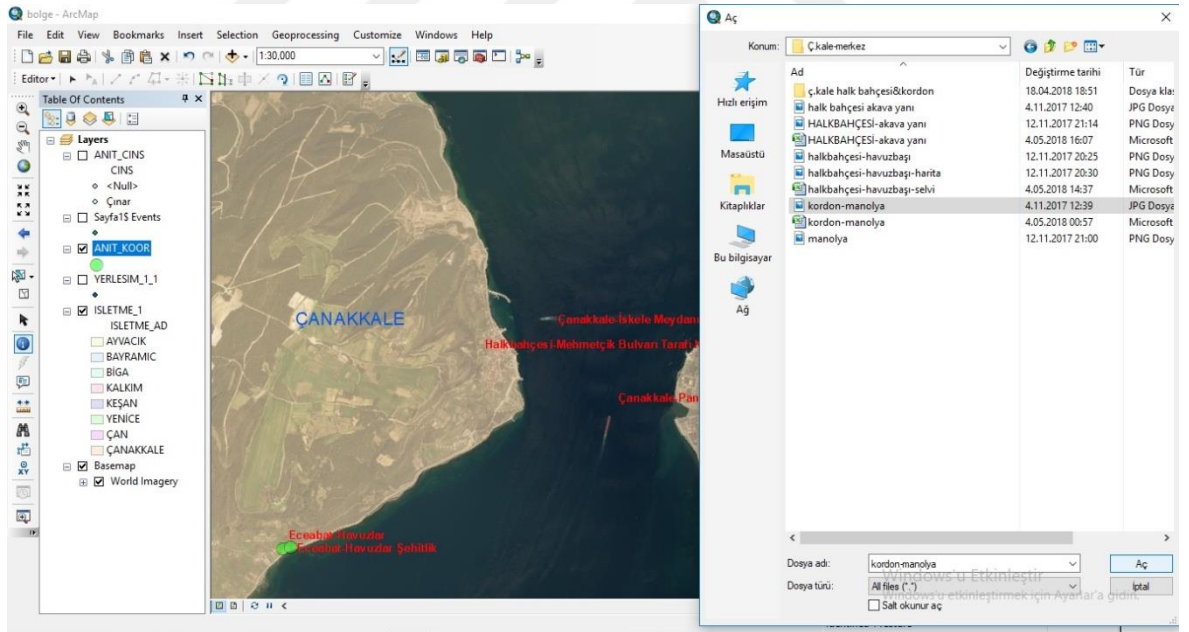
Şekil 3.2. Öznitelik sorgulaması ile tepe çapının 20 metreden fazla olan ağaçların sorgulanması (Orijinal)

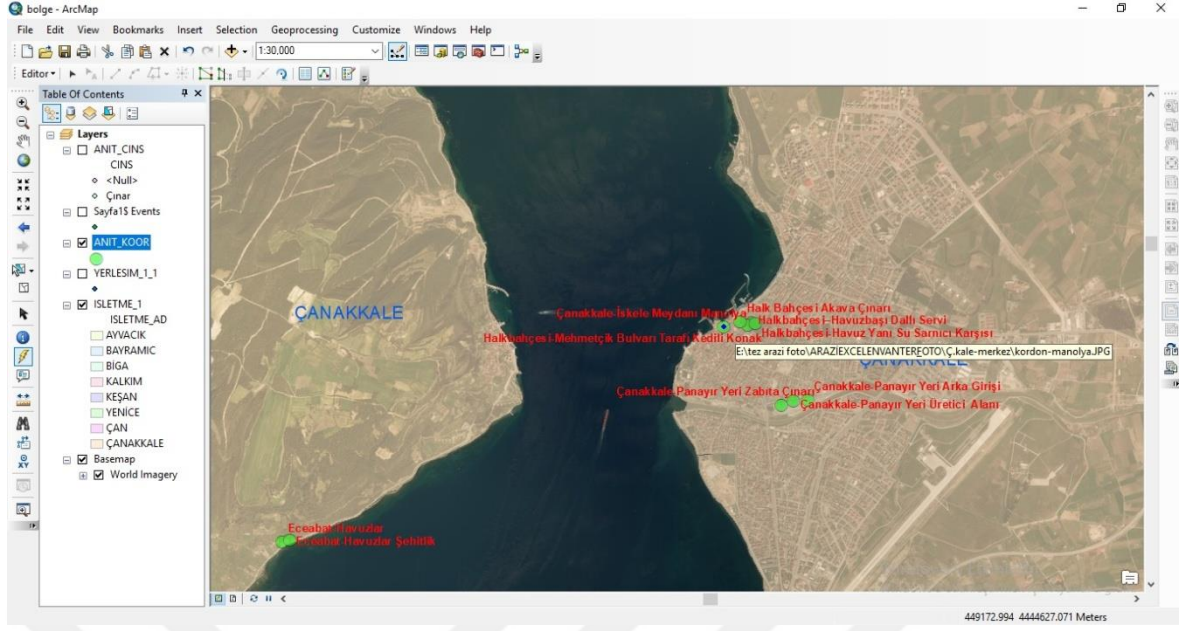
Şekil 3.3. Büyük Çiçekli Manolya Ağacı için öznitelik sorgulaması (Orijinal)

ENV	POINT_X	POINT_Y	YER	ADET	CINS	BOY	GOGUS_C	CAP	TAHMINI_Y	TEPETACI	AAD	SAD	TESCİL_NEDENİ
470391.8	4471071.16	4471071.16	Çarşak-Sabağ Mevki	1	Meşe	0	0	0	0	0	0	0	Tescilden çıkarılmalı
408322	4454244	4454244	Gökçeada-Kaleşey	1	Çınar	20.94	3.12	0.99	100-200	8.95	39	50	Kültürel ve folklorik değer
459029.21	4465340.89	4465340.89	Gelibolu-Pazarı-Kozpınarı ve Kelebek Mevki	7	Çınar	18.7	6.3	2	100-200	8.8	39	49	Korunmaya değer
490282	4501880	4501880	Gelibolu-Evrençe-Keşanoğlu Mahallesi	1	Çınar	18.66	2.87	0.91	100-150	12.75	39	47	Korunmaya değer
492516	4505809	4505809	Gelibolu-Bayramiç	1	Çınar	9.93	4.95	1.58	100-200	8.4	39	48	Tescilden çıkarılmalı
479962	4502969	4502969	Gelibolu-Adıhan	1	Çınar	7.25	1.3	0.41	50-100	4.85	39	12	Tescilden çıkarılmalı
463175.45	4501215.21	4501215.21	Gelibolu-Kocaçeşme	1	Çınar	9.73	0	0	100-200	0	0	0	Tescilden çıkarılmalı
489931	4504021	4504021	Gelibolu-Süleymaniye	1	Çınar	20.8	2.5	0.9	100-200	7.95	39	47	Korunmaya değer
455305	4472167	4472167	Gelibolu-Tayfur	1	Çınar	18.77	3.18	1.013	663	24	39	71	Tarihi, kültürel ve ekoturizm değeri
464407	4467110	4467110	Gelibolu-Bayrıtöy	1	Çınar	0	0	0	0	0	0	0	Tescilden çıkarılmalı
472455	4474512	4474512	Gelibolu-Sarmışık Mevki	12	Boz kavak	28.74	6	1.91	100-150	13	0	0	Korunmaya değer ve Boyutsal Anıt ağaç
472083	4472948	4472948	Gelibolu-İskele meydanı	1	Çınar	22.74	2.93	0.93	100-200	8.95	39	37	Korunmaya değer
472247	4473089	4473089	Gelibolu-pazar yeri-Camikebir Mah.	2	Çınar	19.51	2.02	0.64	50-100	7.65	39	28	Korunmaya değer
472251	4473044	4473044	Gelibolu-Çarşı meydanı camii önü	1	Çınar	28.11	2.42	0.77	100-200	8.8	39	34	Korunmaya değer
472250	4473093	4473093	Gelibolu-Çarşı meydanı	1	Çınar	21	2.82	0.9	100-200	12.3	39	47	Korunmaya değer
472233	4473121	4473121	Gelibolu-Pazar hamamı bahsi	1	Çınar	14.35	2.15	0.68	50-100	8.9	39	34	Korunmaya değer
472190	4473179	4473179	Gelibolu-Ulucami doğusu	3	Çınar	21.83	1.65	0.53	50-100	6	39	28	Korunmaya değer
437363.06	4415417.59	4415417.59	Ezine-Pnarbaşı-Tarihi bayram yeri	1	Palamut Meşesi	7.3	5	1.59	350	0	45	60	Tescilden çıkarılmalı
428441.83	4393078.44	4393078.44	Ezine-Tavaklı-Kahve yanı	1	Palamut meşesi	15.3	4.04	1.28	100-200	14.83	45	55	Tek ağaç öz boyutsal anıt ağaç
428213.3	4391118.97	4391118.97	Ezine-Tekçam mevki	1	Kızılağaç	14.67	4.3	1.37	200-300	16.3	18	55	Fiziksel ve görsel açıdan öz., korunmaya değer
449387.85	4463082	4463082	Eceabat-Yoğalçı-Köyüğü	1	Çınar	12.3	0.86	0.27	100-200	3.8	39	19	Tescilden çıkarılmalı
448086	4451604	4451604	Eceabat-Bigali Kalesi içi	1	Çınar	0	0	0	0	0	0	0	Tescilden çıkarılmalı
450192	445590	445590	Eceabat-YalovalıKöyüğü Mevki	1	Çınar	26.93	2.13	15.2	100-200	7.85	39	35	Korunmaya değer
439496	4442152	4442152	Eceabat-Behramlı	1	Çınar	15.65	1.35	43.09	100-200	12	39	23	Tek ağaç öz.korunmaya değer
443076	4459237	4459237	Eceabat-Büyük Anafarta-Atatürk Çınarı	1	Çınar	14.26	0.89	0.28	150 civarı	10	39	23	Tarihi açıdan korunmaya değer
445147.62	4442661.06	4442661.06	Eceabat-Havuzlar Şehitlik	1	Çınar	30.05	1.75	0.56	600 civarı	9.45	39	53	Çift ağaç öz.korunmaya değer
445073.58	4442640.95	4442640.95	Eceabat-Havuzlar	1	Çınar	26.57	4.3	1.37	600 civarı	20.88	39	75	Ekoturizm açıdan korunmaya değer
509124	4453730	4453730	Çan-Hacılar Yeri	28	Çınar	19.31	6.6	2.1	100-200	16.7	39	52	Ekoturizm açıdan korunmaya değer
508423	4426311	4426311	Çan-Kalburcu-Değirmendere	5	Çınar	19.81	4.2	1.34	100-200	11.1	39	55	Görsel folklorik ve kültürel açıdan tescilli anıt
525228.64	4472575.23	4472575.23	Biga-Karabiga-Camikebir Mah.	1	Saplı Meşe	14.79	4.5	1.43	300-400	12.2	27	49	Estetik ve tek ağaç öz. açıdan korunmaya değer
518480.35	4442019.95	4442019.95	Biga-Yeşilköy-Kırkgöç	8	Çınar	32	8.2	2.61	100-200	10.6	39	47	Anıt ağaç olarak tescilli
519264.82	4448633.62	4448633.62	Biga-Sankaya-Kuyupınar	4	Çınar	26.8	7.1	2.26	200-300	16.15	39	50	Anıt ağaç olarak tescilli
485072.22	4403054.19	4403054.19	Bayramiç-Doğoba-Köyüğü	2	Çınar	17.72	8.85	2.82	500-600	12.6	39	62	Anıt ağaç olarak tescilli
466838.85	4406547.32	4406547.32	Bayramiç-Çifte hamam arası	1	Çınar	20.13	3.9	1.24	100-200	8.1	39	47	Korunması istenen Tescilli Ağaç Levhali
466789.89	4406619.85	4406619.85	Bayramiç-Zeytinlik Çökeli-Köprü Arası	2	Çınar	20.76	3	0.96	100-200	8.35	39	51	Korunması istenen Tescilli Ağaç Levhali
466775.08	4406660.45	4406660.45	Zeytinlik Caddeşi-Zabta yanı	1	Çınar	19.67	4.9	1.56	100-200	9.98	39	47	Korunması istenen Tescilli Ağaç Levhali
466858	4406666.94	4406666.94	Çarşı Camii Şadırvan Çınarı	1	Çınar	25	3.6	1.15	350 civarı	11.13	39	51	Korunması istenen Tescilli Ağaç Levhali
466807.74	4443553.19	4443553.19	Kurşunlu-Dörtöyl Çınarıları	245	Çınar	34.25	3.82	1.22	150 civarı	7.93	39	58	Anıt ağaç olarak tescilli
449150.85	4444623.5	4444623.5	Çanakkale-İskele Meydanı Manolya	1	Büyük Çiçekli Manolya	15.33	2.65	0.84	85-90	8.2	0	0	Kültür turizmi ve ekoturizm açıdan tescilli

Şekil 3.4. Tüm ağaçların girilmiş olan sözel verilerinin döküldüğü öznitelik tablosu (Orijinal)

Şekil 3.5. Seçilen koordinatlardaki ağaçlar için fotoğraf ekleme (Orijinal)

Şekil 3.6. Seçilen koordinat için fotoğrafın eklenmesi (Orijinal)

BÖLÜM 4

ARAŞTIRMA BULGULARI VE TARTIŞMA

Bu çalışmada T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çanakkale İl Müdürlüğü'nün Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulları'nca Çanakkale il sınırlarında tespitinin yapıldığı toplam 485 adet ağaç değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Bunlardan 335 tanesi anıt ağaç olarak tescillenmiştir. Geriye kalan 150 adet ağacın ise tespiti yapılmış olup tescil edildiğine dair bilgi ve belge dosyasında bulunamamıştır. Çevre ve Şehircilik Çanakkale İl Müdürlüğü'nün tespit ettiği bu ağaçlara ek olarak tarafımızdan değerlendirilen 5 ağaç da anıtsal nitelikli olup korunmaya değer ağaçlardandır. Arazide tespitini yaptığımız her bir ağaca ilişkin veriler fotoğraf, harita ve açıklamaları ile envanter sıra numarasına göre aşağıda bulunmaktadır.

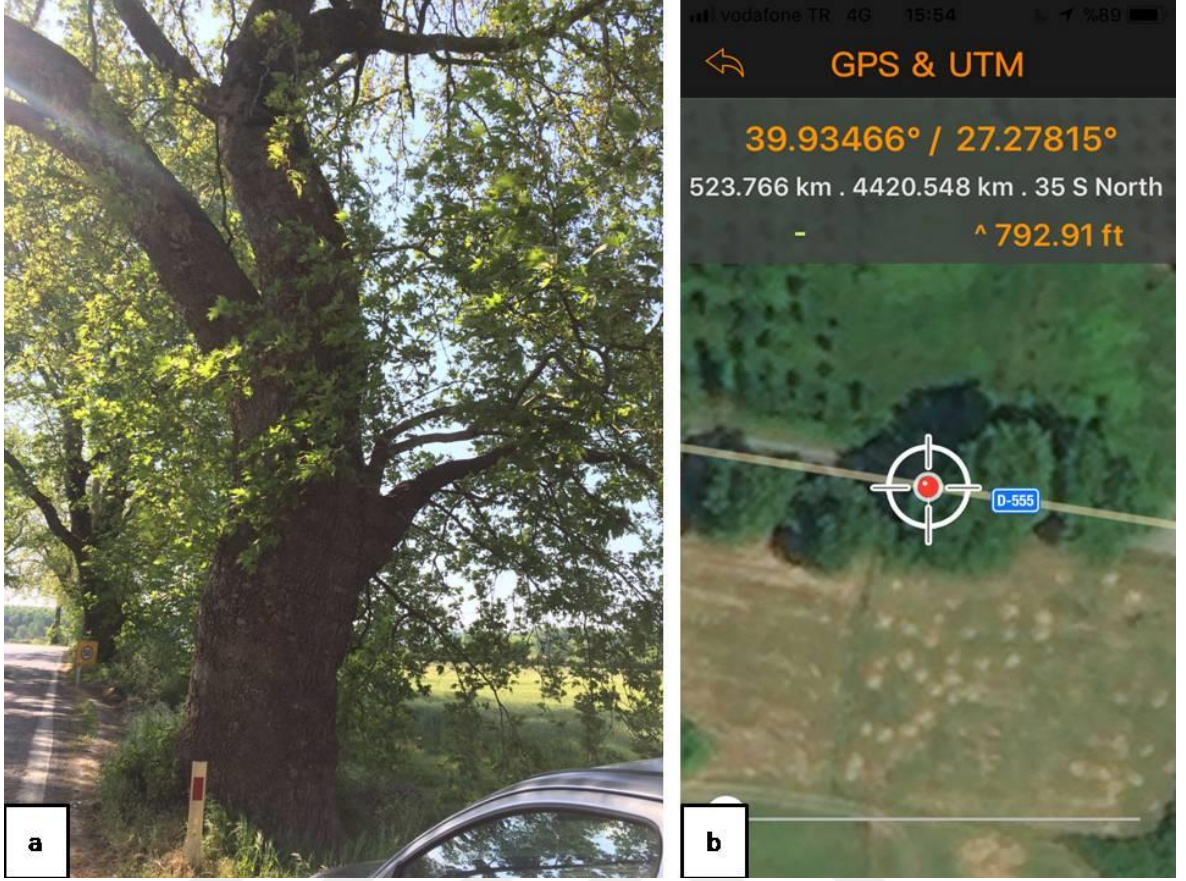
4.1. Yenice Çınarları

- Ağaçların bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.
- Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)
- Adet: 1,20 km uzunluğunda yol kenarında çift sırada 112 adet
- Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
- Tespit Tarih/Sayı: 25.05.2011/263
- Envanter sıra no: 1
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Yenice
- Köy/Mahalle: Cumhuriyet
- Mevkii: Yenice Balıkesir Asfaltı Caddesi

Hepsi aynı tarihte dikilen 112 adet çınardan hepsinin ölçümü yapılmamış olup en yüksek ŞAD (şimdiki anıtsal değer) değerine sahip olabilecek bir çınar ağacı seçilerek ölçümleri alınmıştır.

- GPS koordinatları: X: 523369.00/Y: 4420614.00
- Ağacın (tahmini) boyu: 33,72 m
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 4,30 m
- Çapı: 1,37 m
- Tahmini yaşı: 100-200 arası
- Tepe tacı çapı: 10,85 m
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 56

- Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.
- Çatallanma dal sayısı: 2 ana dal vardır.
- Dalların büyüme yönü: “V” şekilli dallanma vardır.
- Dal durumu ve budanma: Dallarda budama yapılmamıştır.
- Çürük/kovuk: Yok.
- Yaprak durumu: İyi durumdadır.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Herhangi bir olumsuzluk görülmemiştir.
- Ur veya şişlik: Gövdede değişik boyutlarda urlar vardır.
- Böcek ve mantar: Yok.
- İnsan müdahalesi: Yol kenarında bulunmalarından dolayı etki altındadır.
- Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Yol üzerinde olmaları nedeniyle risk altındadırlar.
- Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Korunmaya değer ağaç olarak tescillerinin yapılarak, koruma statüsü kazandırılması gerekir. Bulundukları Yenice Balıkesir Asfaltı Caddesi Mevkiinin dokusuna oldukça önemli bir katma değer sağladıklarından bu çınarların bundan sonraki bakımlarının uzman kişiler tarafından yapılmasında büyük yarar vardır.
- Anıtsal değeri ve korunma: Fiziksel boyutları, güzellikleri ve görsellikleri ön plana çıkan bu seri çınarlar, sadece kent dokusuna kazandırmış oldukları çevre estetiği ile değil, şehrin yakın geçmişine ait izleri ve hatıraları taşımalarından dolayı tescil edilip koruma altına alınması gereken bu 112 adet çınar ağacının tespiti yapılmış olup tescil edildiğine dair bilgi ve belge dosyasında bulunamamıştır.
- Önemi: Yerleşimin dokusuna ve estetiğine önemli ve olumlu katkısı vardır. Yenice Balıkesir Asfaltı (Şekil 4.1b) üzerinde yol kenarında devasa duruşları ve iri dallarıyla adeta insanları selamlayan, bulunduğu mevkiinin dokusunu ve estetiğini tamamlayan bir işlevi olan bu çınarlar dizisinin Şekil 4.2 de oluşturduğu görünüme peyzajda “alle” denilmektedir. Bu sebeple fiziksel boyutları, güzellikleri ve görsellikleri ile ön plana çıkan bu dizi çınarlar, sadece kent dokusuna kazandırmış oldukları çevre estetiği ile değil, yerleşimin yakın geçmişine ait izleri ve hatıraları taşımaları nedeniyle de koruma altına alınmalıdırlar. Yukarıda koordinatı ve bilgileri verilen çınar (Şekil 4.1a), sıra halinde dikili olan ve yola muhteşem bir manzara kazandıran Yenice-Balıkesir Asfaltının baş tarafında bulunan en iri gövdelere sahip çınarlardan biridir.

Şekil 4.1. a) Yenice-Balıkesir asfaltının baş tarafında bulunan en iri gövdelere sahip çınarlardan biri, b) Harita görünümü (Orijinal)

Şekil 4.2. Yenice çınarları (Orijinal)

4.2. Lapseki/Pazar Yeri Meydanı-Eski Sağlık Ocağı Meydanı

- Ağaçların bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.
 - Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)
 - Adet: 2
 - Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
 - Tescil Tarih/Sayı: 27.01.2002/778
 - Mülkiyet durumu: Arsa
 - Envanter sıra no: 2
 - Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Lapseki
 - Köy/Mahalle: Merkez
 - Mevkii: Pazar yeri meydanı /Eski sağlık ocağı meydanı
 - GPS koordinatları: X: 473233,623/Y: 4466108.00
X: 473287,281/Y: 4466079.59
 - Ada-Parsel: 8/2
 - Ağaçların (tahmini) boyu: 24,04 m (Eski Pazar yeri)/31,06 m (Eski sağlık ocağı meydanı kahve önü)
 - Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 4,38 m (Eski Pazar yeri)/3,97 m (Eski sağlık ocağı meydanı kahve önü)
 - Çapı: 1,39 m (Eski Pazar yeri)/1,26 m (Eski sağlık ocağı meydanı kahve önü)
 - Tahmini yaşı: 100-200 yıl
 - Tepe tacı çapı: Eski Pazar yerinde bulunan çınar konumundan dolayı ölçülemedi.
- Eski sağlık ocağı meydanı kahve önündeki çınarın tepe tacı genişliği 8,35 m dir.
- Ağaçların Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39
 - Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 45/57
 - Gövdede eğiklik ve yönü: Var/Kuzey
 - Çatallanma dal sayısı: Tek ana dal vardır.
 - Dalların büyüme yönü: Yanal ve çatalsı dallanma şekli görülür.
 - Dal durumu ve budanma: Kuzeybatıya bakan yan dallar binaya dayandığından kırılmalar ve budamalar mevcuttur.
 - Çürük/kovuk: Yok.
 - Yaprak durumu: Aynı türdeki ağaç yapraklarına göre iyi durumdadır.
 - Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Önceki yıllardaki sürgünlerle son yılın sürgünü karşılaştırıldığında ağacın büyümesinin devam ettiği görülür.
 - Ur veya şişlik: Var.

-Böcek ve mantar: Yok.

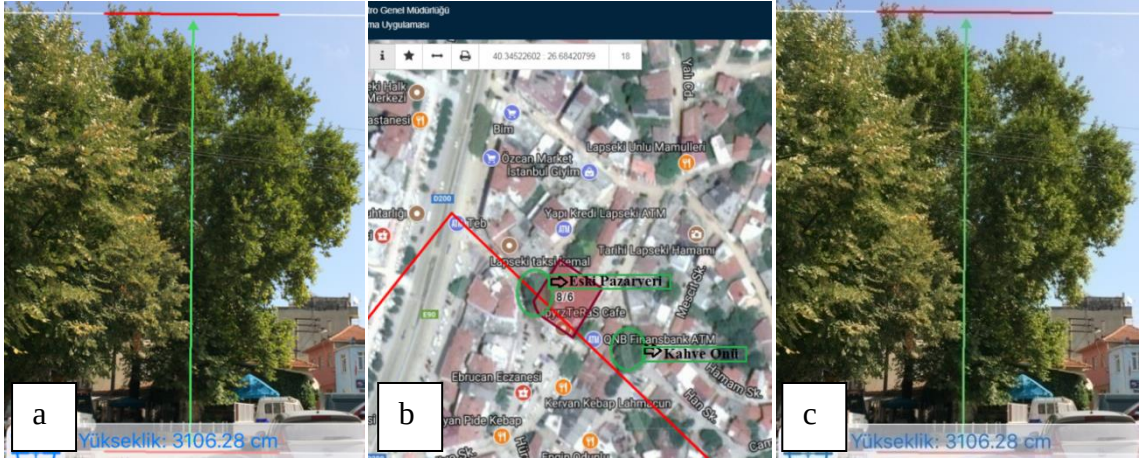
-İnsan müdahalesi: Pazar yeri meydanında bulunan kahvenin köşesinde yer alması sebebiyle insan müdahalesi her zaman söz konusudur. Nitekim gövdesine ve dallarına levhalar asılmıştır. Her iki çınarda yerleşim alanı içinde bulunduğundan insan müdahalesi mümkündür.

-Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Çınarların dip kısımları zemin beton ve taşla kaplı olduğu için yüzey suyunun yeraltına sızması büyük ölçüde engellenmiş durumdadır. Hemen dibinde bulunan binadan dolayı dalların doğal şekillenmesi baskılanmakta, kırılmalar ve budamalar görülmektedir. Bu durum ağacın normal gelişimini olumsuz etkileyecektir. Eski sağlık ocağı meydanı kahve önünde bulunan çınarın ise kök kısmı bordür ile sıkıştırılıp koruma amaçlı kısa çit çubuklarla çevrelenmiş olsa da bulunduğu konumdan kaynaklı olarak sürekli insan etkisindedir. Her iki ağaçta binalara çok yakın olduğu için bilinçsiz budamalar yapılmış ve zarar görmüşlerdir.

-Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Tescilli yapılmış olan bu çınarlara koruma statüsü kazandırılmalıdır. Bu noktada yöre halkı da bilgilendirilerek anıt ağaç bilinci oluşturulmalıdır. Ağaçların gövdelerine tabela asılmaması, çivi çakılmaması gerekir. Bulunduğu mekana çevre estetiği açısından çok önemli bir katma değer sağlayan bu çınarların bundan sonraki bakımlarının belirlenecek bir plan dahilinde uzman kişilerce yapılmasında büyük yarar vardır. Ayrıca kök yayılım çevresi betonla kaplı olanların zeminleri kırılarak temizlenmeli, kumlu karışımlı granit parke düzenlemesi veya kayrak taşı ile kaplama yapılması uygun olacaktır.

-Anıtsal değeri ve korunma: Çanakkale KVTVKBK'unca 27.01.2002/778 sayılı karar ile pazar yeri meydanı ve eski sağlık ocağı meydanındaki Çınar ağaçlarının tescil edildiği anlaşılmakta ancak tescil fişleri ve ağaç sayısına ilişkin dosyasında bilgi bulunamamıştır (Şekil 4.3/a,b,c).

-Önemi: Yerleşim alanında bulunan en yaşlı ağaçlardan olmaları sebebiyle yeşil alanın az olduğu ortamda çevre estetiği açısından ve kültürel bakımdan büyük önem ve değer taşımaktadırlar.

Şekil 4.3. a) Eski pazar yeri meydanı b) Lapseki çınarlarının haritada görünümü c) Eski sağlık ocağı meydanı

4.3. Lapseki-Çardak/Salbaş Mevkii

- Ağacın bilimsel adı: *Quercus* sp.
- Türkçe adı: Meşe
- Adet: 1
- Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
- Tescil Tarih/Sayı: 02.07.1992/2553
- Mülkiyet durumu: Tarla
- Envanter sıra no:3
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale/Lapseki
- Köy/Mahalle: Çardak
- Mevkii: Salbaş
- GPS koordinatları: X: 478391.80/Y: 4471071.16
- Parsel: 1013

-Anıtsal değeri ve korunma: 02.09.2002 tarihinde Çanakkale kültür ve tabiat varlıklarını koruma kurunca ağacın dallarının doğal nedenlerle kırıldığı tutanak altına alınmıştır ancak tescilden çıkarıldığına dair bir bilgi bulunamamıştır.

-Önemi: Bu noktada bulunan meşe ağacı, içi kovuk olan dikili kuru bir gövde formunda bulunmaktadır (Şekil 4.4). Ayrıca ağacın bulunduğu noktanın etrafını yoğun ot sarmıştır. Bu sebeplerden dolayı ağacın fiziksel boyutlarına (gövde çevresi ve çapı gibi) ilişkin gerekli ölçümler yapılamamıştır. Ve ağacın dallarının doğal nedenlerle kırılması sonucu ağacın gövde ve dal görünümü, sağlık durumu, olası insan müdahalesi, ağacın karşı karşıya olduğu tehditler, alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler ile önemi hakkında

dadeğerlendirmeler yapılamamıştır. Dolayısıyla mevcut durum itibariyle anıt ağaç özelliği taşımamaktadır.

Şekil 4.4. Salbaş Mevkii-meşe (Orijinal)

4.4. Gökçeada-Kaleköy Çınarı

- Ağacın bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.
- Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)
- Adet: 1
- Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
- Tescil Tarih/Sayı: 16.11.1992/2813
- Envanter sıra no: 4
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Gökçeada
- Köy/Mahalle: Kaleköy
- Mevkii: Kaleköy okul önü
- GPS koordinatları: X: 406322/Y: 4454251
- Ağacın (tahmini) boyu: 20,94 m
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 3,12 m
- Çapı: 0,99 m
- Tahmini yaşı: 100-200 yıl arası

- Tepe tacı çapı: 8,95 m
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 50
- Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.
- Çatallanma ve dal sayısı: 3 adet ana dal vardır. 3 ana daldan biri de 5 dala ayrılmıştır.
- Dalların büyüme yönü: Ana dallarda normal çatallanma ve yan dallarda yanıl gelişme görölmektedir.
- Dal durumu ve budanma: Budama yapılmıştır.
- Çürük/kovuk: Gövdenin alt kısmında, çatallanmanın başladığı yerde ve ana dallardan birinin budandığı yerde çürümelerin başladığı kovuklar vardır.
- Yaprak durumu: Aynı türdeki ağaç yapraklarına göre iyi durumdadır.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Ağacın yeni sürgünleri büyümenin devam ettiğini göstermektedir.
- Ur veya şişlik: Küçük boyutlar ur ve şişlikler vardır.
- Böcek ve mantar: Yok.
- İnsan müdahalesi: Kaleköy tüzel mülkiyeti içinde yer alan bu çınar yerleşim alanı içinde olması sebebiyle budanan dallardan da anlaşılacağı üzere insan müdahalesi vardır.
- Ağacın karşı karşıya olduğı tehditler: Mevcut şartlara göre karşı karşıya olduğı tehdit unsurlarından biri uygun olmayan budamalar ve gövdede var olan kovuklarda başlayan çürümelerin böcek, bakteri veya mantar zararına ortam hazırlayacak olmasından dolayı ağacın doğal gelişimi zarar görecektir.
- Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Bulunduğı yerleşmenin dokusuna önemli bir katma değer sağlayan bu çınarın bundan sonraki bakımının uzman kişilerce yapılmasında fayda vardır. Ayrıca mevcut kovukların çürük kısımları sağlam oduna kadar temizlenerek, üzerleri kimyasallar ile kaplanmalı, gerekirse kovukların ağzı kapatılmalıdır.
- Anıtsal değeri ve korunma: Turistik bir yerleşim olan Kaleköy'ün dokusuna çevre estetiğı bakımından büyük katkısı olan bu çınarın Bursa KVTVKK'nun 16.11.1992/2813 sayılı kararı ile bu çınar ağacının tescil edildiğı anlaşılmakta ancak tescil fişi ve ilgili dosyası bulunamamıştır.
- Önemi: Eski bir Rum köyü olan Kaleköy köy içinde eski bir Rum okulunun bulunduğı noktada olan bu çınar yöre kültür ve folklorunda önem taşımakla beraber çevre estetiğı ve ekoturizm açısından da önemi ve değeri vardır (Şekil 4.5).

Şekil 4.5. Gökçeada-Kaleköy çınarı (Orijinal)

4.5. Gelibolu-Pazarlı/Kozpınarı ve Kelebek Mevkii Çınarları

- Ağaçların bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.
- Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)
- Adet: 7
- Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
- Envanter sıra no: 5
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Gelibolu
- Köy/Mahalle: Pazarlı
- Mevkii: Kozpınarı Mevkii-Kelebek Yeri mevkii
- GPS koordinatları: X: 459029,21/Y:4465340,89
- Ağacın (tahmini) boyu: 18,70 m.
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 6,30 m
- Çapı: 2,00 m
- Tahmini yaşı: 200-300 yıl arası
- Tepe tacı çapı: 8,8 m
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 49
- Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.
- Çatallanma ve dal sayısı: 2 adet ana dal vardır.

- Dalların büyüme yönü: “V” şekilli çatallanma vardır.
 - Dal durumu ve budanma: Yok.
 - Çürük/kovuk: Dipten itibaren başlayıp, çatallanmaya kadar devam eden bir kovuk vardır.
 - Yaprak durumu: Aynı türdeki ağaç yapraklarına göre biraz zayıftır.
 - Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Büyümesi yavaşlama sürecine girmiştir.
 - Ur veya şişlik: Çok sayıda ve değişik boyutlarda urlar ve şişlikler mevcuttur.
 - Böcek ve mantar: İnceleme sırasında rastlanmamıştır.
 - İnsan müdahalesi: Yol üzerinde bulunduğundan etki altındadır.
 - Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Yol üzerinde olması nedeniyle risk altındadır.
- Ayrıca çürüme tehlikesi vardır.

-Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Kozpınarı ve Kelebek yeri mevkilerinin dokusuna önemli bir katma değer sağlayan bu çınarların olumsuz etkenlerden korunması ve bakımlarının uzman kişiler tarafından yapılmasında büyük yarar vardır.

-Anıtsal değeri ve korunma: İlgili dosyasında Kozpınarı Mevkiinde 6 adet, Kelebek Yeri Mevkiinde 1 adet çınar ağacının tescilinin önerilmiş olduğu anlaşılmakta ancak ilgili dosyasında herhangi bir tescil kararına ve tescil fişine rastlanılamamıştır.

-Önemi: Çevre estetiği ve ekoturizm açısından önemlidirler (Şekil 4.6).

Şekil 4.6. Kozpınarı ve Kelebek mevkii çınarları (Orijinal)

4.6. Gelibolu-Evreşe /Keşanoğlu Mahallesi Çınarı

-Ağacın bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.

-Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)

-Adet: 1

-Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu

-Tescil Tarih/Sayı: 28.03.1996/2941

-Envanter sıra no: 6

-Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Gelibolu

-Köy/Mahalle: Evreşe

-Mevkii: Keşanoğlu Mahallesi Süleymaniye Caddesi üzerinde

-GPS koordinatları: X: 490282.36/Y: 4501880.85

-Ağacın (tahmini) boyu: 18,66 m

-Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 2,87 m

-Çapı: 0, 91 m

-Tahmini yaşı: 100-150 yıl arası

-Tepe tacı çapı: 12,75 m

-Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39

-Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 47

-Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.

-Çatallanma ve dal sayısı: Yok.

-Dalların büyüme yönü: Dallar gövde ile “V” şekilli açı yapmıştır. Yanal gelişme gösteren dallar da bulunmaktadır.

-Dal durumu ve budanma: Bazı ana dallarda budama yapılmıştır.

-Çürük/kovuk: Yok.

-Yaprak durumu: Aynı türdeki ağaç yapraklarına göre iyi durumdadır.

-Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Herhangi bir olumsuzluk yoktur. Normal gelişimin devam ettiği söylenebilir.

-Ur veya şişlik: Gövdede çok iri olmayan urlar var.

-Böcek ve mantar: Görülmemiştir.

-İnsan müdahalesi: Budama nedeniyle daha önce insan müdahalesi görmüş dalların varlığı dikkat çekmektedir.

-Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Hem yol kenarında olmasından hem de konut önünde bulunmasından dolayı budanma ve tahrip olma riski vardır. Ayrıca ağacın kök

boğazına kadar betonla kaplı olması yüzey suyunun toprağa sızmasını büyük ölçüde engelleyeceğinden ağacın doğal gelişimi olumsuz yönde etkilenecektir.

-Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Koruma altına alınması ve bakımının uzman kişilerce yapılması önerilmektedir. Yeraltına suyun sızmasını engelleyen beton zemin yerine suyu geçiren bir kaplama yapılması veya betonun sökülerek ağacın mümkün olduğunca taç izdüşüm alanı toprak halinde bırakılıp tahta veya demir parmaklıklar ile çevrilmesi gerekir.

-Anıtsal değeri ve korunma: Edirne KVTVKBK'unca 28.03.1996/2941 kararı ile Keşanoğlu Mahallesi Süleymaniye Caddesi üzerinde bir adet çınar ağacının tescil edildiği anlaşılmakta ancak dosyasında tescil fişi bulunamamıştır.

-Önemi: Çevre peyzajı bakımından önemli olup yerleşimin dokusuna görsel olarak katkısı vardır (Şekil 4.7).

Şekil 4.7. Gelibolu-Evreşe /Keşanoğlu mahallesi çınarı (Orijinal)

4.7. Gelibolu Bayramiç Çınarı

-Ağacın bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.

-Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)

- Adet: 1
- Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
- Tescil Tarih/Sayı: 17.06.1991/1784
- Mülkiyet durumu: Bayramiç köyü tüzel mülkiyeti içinde yer alır.
- Envanter sıra no: 7
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Gelibolu
- Köy/Mahalle: Bayramiç
- GPS koordinatları: X: 492516/Y: 4505809
- Ağacın (tahmini) boyu: 9,93 m
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 4,95 m
- Çapı: 1,58 m
- Tahmini yaşı: 100-200 yıl arası
- Tepe tacı çapı: 8,40 m
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 48
- Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.
- Çatallanma ve dal sayısı: 3 adet ana dal vardır.
- Dalların büyüme yönü: Dalların ikisinde “V” şekilli çatallanma olup, diğeri yanıl gelişim göstermektedir.
- Dal durumu ve budanma: Budama yoktur.
- Çürük/kovuk: Yanmaya bağılı çürümeler ve zeminden başlayarak gövde boyunca ağacın içinde büyük bir kovuk vardır.
- Yaprak durumu: Aynı türdeki ağaç yapraklarına göre iyi durumda olduğı söylenebilir.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Ağaç gelişiminin yavaşlama eğiliminde olduğı gözlenmiştir.
- Ur veya şişlik: Gövdede küçük urlar bulunmaktadır.
- Böcek ve mantar: Yok.
- İnsan müdahalesi: Yerleşim alanı içinde bulunduğundan etki altındadır. Bilindiğı kadarıyla bir asırdan fazla süredir bu alanı süsleyen bu çınar Köyün Muhtarı Aziz Göç ve köyün yaşlılarından Ahmet Bey’in anlattıklarına göre geçmişte sebebi çok net bilinmemekle beraber çocukların bu alanda oyun oynarken dikkatsizce ve bilinçsizce yakmış olduğı ateş sonucu yanmış olup büyük bir tahribata uğramıştır. Dolayısıyla kovuğun bu denli genişlemiş olmasında bu yakılan ateşin önemli rolü olmuştur (Şekil 4.8).

-Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Bu çınarın şu an itibariyle karşı karşıya olduğu en önemli tehdit çürümedir.

-Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Koruma statüsü kazandırılması gerekir. Ağacın bakımının uzman kişiler tarafından yapılması gerekmektedir. Çürümenin durdurulması için mümkün olabildiğince rehabilitasyonu yapılabilir.

-Anıtsal değeri ve korunma: Bursa KVTVKK'nun 17.06.1991/1784 sayılı karar ekine göre bir çınar ağacının tescil edildiği anlaşılmakta olup il müdürlüğü arşivinde ilgili dosyası ve tescil fişi bulunamadı.

-Önemi: Köyün Muhtarı Aziz Göç'ün ve köyün yaşlılarından Ahmet Bey'in anlattığına göre çok eskiden "Ayazma" denilen çeşme-çınar kombinasyonunun bulunduğu bu alanda mübadele öncesi burada yaşayan Bulgarlar ve Yunanlılar bayramlarını ve şenliklerini bu çınarın etrafında kutladıkları. Bu sebeple yöre kültürüne, yerleşim alanının dokusuna ve estetiğine olumlu katkısından dolayı önem taşımaktadır. Ancak ağacın fiziksel boyutları değerlendirmeye alındığında minimal boyutları aşmış olsa da bu çınarın bugünkü mevcut durumu itibariyle ne kadar önlem ve koruma tedbiri alınırsa alınsın gelecek vaat etmediği görülmektedir. Bu yüzden tescilden çıkarılması uygun olacaktır.

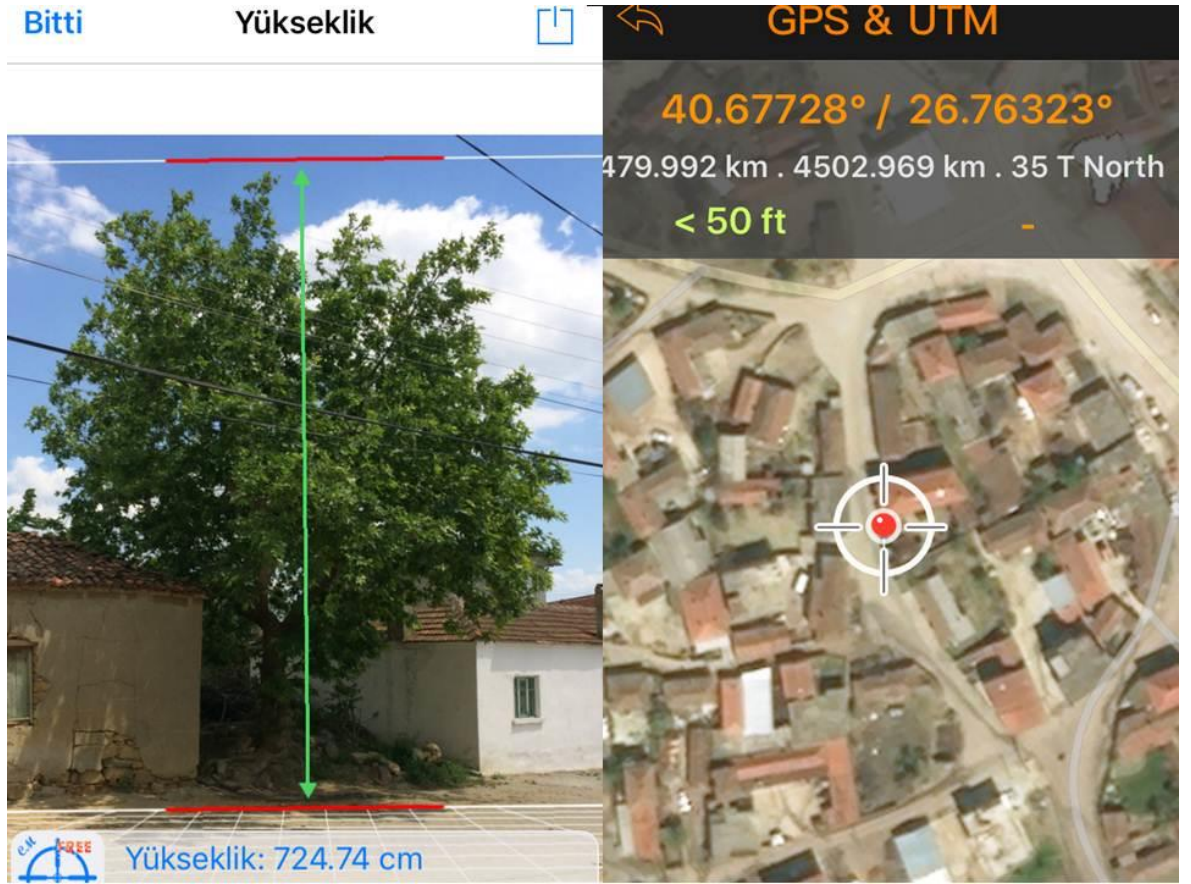
Şekil 4.8. Gelibolu Bayramiç çınarı (Orijinal)

4.8. Gelibolu/Adilhan Çınarı

- Ağacın bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.
- Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)
- Adet: 1
- Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
- Tescil Tarih/Sayı: 17.06.1991/1784
- Mülkiyet durumu: Adilhan köyü tüzel mülkiyeti içinde yer alır.
- Envanter sıra no: 8
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Gelibolu
- Köy/Mahalle: Adilhan
- GPS koordinatları: X: 479992/Y: 4502969
- Ağacın (tahmini) boyu: 7,25 m
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 1,30 m
- Çapı: 0,41 m
- Tahmini yaşı: 50-100 yıl arası
- Tepe tacı çapı: 4,85 m
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 12
- Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.
- Çatallanma ve dal sayısı: 2 adet ana dal vardır.
- Dalların büyüme yönü: Dallarda “V” şekilli çatallanma hakimdir.
- Dal durumu ve budanma: Alt dallarda budama yapılmıştır.
- Çürük/kovuk: Yok.
- Yaprak durumu: İyi durumdadır.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Ağacın normal hızda büyümesi devam etmektedir.
- Ur veya şişlik: Küçük urlar vardır.
- Böcek ve mantar: Yok.
- İnsan müdahalesi: Önemli sayılabilecek bir müdahale gözlenmemiştir.
- Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Herhangi bir tehdit gözlenmemiştir.
- Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Bakım işlerinin uzmanlarca yapılmasında fayda vardır.

-Anıtsal değeri ve korunma: Bursa KVTVKK'nun 17.06.1991/1784 sayılı karar ekine göre bir çınar ağacının tescil edildiği anlaşılmakta olup il müdürlüğü arşivinde ilgili dosyası ve tescil fişi bulunamadı.

-Önemi: Şu an itibariyle hem yaş hem de görsellik açısından çok dikkate değer ölçülerde olmadığından asgari anıtsal değerinin çok altında kalmıştır. Ancak yıllar içerisinde yerleşim alanının dokusuna katacağı değer ve katkısı düşünüldüğünde önem taşımaktadır (Şekil 4.9).

Şekil 4.9. Gelibolu/Adilhan çınarı (Orijinal)

4.9. Gelibolu/Kocaçeşme Çınarı

-Ağacın bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.

-Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)

-Adet: 1

-Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu

-Tescil Tarih/Sayı: 17.06.1991/1784

-Mülkiyet durumu: Kocaçeşme köyü tüzel mülkiyeti içinde yer alır.

- Envanter sıra no: 9
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Gelibolu
- Köy/Mahalle: Kocaçeşme
- GPS koordinatları: X: 483175,45/Y: 4501215,21

Fiziksel boyutlar ve görsel ayrıcalıklar: Köyün meydanında bulunan bu çınarın değerlendirmeye tabi tutulacak bir görünüme sahip olmamasından dolayı ağacın 1,30 m göğüs yüksekliğindeki gövde çevresi, çapı, tepe tacı çapı, ağacın asgari anıtsal değeri (AAD/MAD) ve şimdiki anıtsal değerine (ŞAD) ilişkin ölçümleri alınamamıştır.

- Tahmini yaşı: 100-200 yıl arası
- Ağacın (tahmini) boyu: 9,73 m
- Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.
- Çatallanma ve dal sayısı: 2 adet ana dal vardır.
- Dalların büyüme yönü: Çatalsı dallanma vardır.
- Dal durumu ve budanma: Dallarda kırılmalar ve budamalar vardır.
- Çürük/kovuk: Var.
- Yaprak durumu: Aynı türdeki ağaç yapraklarına göre zayıf durumdadır.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Ağacın doğal büyümesinin yavaşladığı söylenebilir.
- Ur veya şişlik: Yok.
- Böcek ve mantar: Yok.

İnsan müdahalesi: Köyün meydanında yer aldığından her türlü insan müdahalesine açıktır.

- Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Budanma, kesilme gibi riskler taşımaktadır.
- Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Bu çınarın kök çevresi yerden 1 m yükseklikte beton ile çevrelenmiş ve etrafı demir parmaklıkla koruma altına alınmış olmasına rağmen yanlış budama ve kesilmelere maruz kaldığından dolayı ağaç hem estetik hem de biyolojik olarak zarar görmüştür (Şekil 4.10). Bu nedenle köyün girişinde gelenleri karşılayan bu çınarın bakımının uzman kişilerce yapılmasında fayda vardır.

-Anıtsal değeri ve korunma: Bursa KVTVKK'nun 17.06.1991/1784 sayılı karar ekine göre bir çınar ağacının tescil edildiği anlaşılmakta olup il müdürlüğü arşivinde ilgili dosyası ve tescil fişi bulunamamıştır.

-Önemi: Köy meydanında tek bir ağaç olarak bulunmasından yerleşim alanının dokusu ve peyzajı bakımından önemlidir. Ancak şu an itibarıyla bu önemi gösterecek bir görsellik taşımamaktadır. Tescilden çıkarılması uygun olacaktır.

Şekil 4.10. Gelibolu/Kocaçeşme çınarı (Orijinal)

4.10. Gelibolu/Evreşe Çınarı

-Ağacın bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.

-Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)

-Adet: 1

-Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu

-Tescil Tarih/Sayı: 17.06.1991/1784

-Envanter sıra no: 10

-Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Gelibolu

-Köy/Mahalle: Evreşe

-GPS koordinatları: Bursa KVTVKK'nun 17.06.1991/1784 sayılı karar ekine göre bir çınar ağacının tescil edildiği anlaşılmakta olup il müdürlüğü arşivinde ilgili dosyası ve tescil fişi bulunamayan bu çınara ait bir lokasyona ulaşılamadı.

4.11. Gelibolu/Süleymaniye Çınarı

-Ağacın bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.

-Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)

- Adet: 1
- Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
- Tescil Tarih/Sayı: 17.06.1991/1784
- Mülkiyet durumu: Süleymaniye köyü tüzel mülkiyeti içinde yer alır.
- Envanter sıra no: 11
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Gelibolu
- Köy/Mahalle: Süleymaniye
- GPS koordinatları: X: 489931/Y: 4504021
- Ağacın (tahmini) boyu: 20,80 m
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 2,5 m
- Çapı: 0,8 m
- Tahmini yaşı: 100-200 yıl arası
- Tepe tacı çapı: 7,95 m
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 41
- Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.
- Çatallanma ve dal sayısı: 2 adet ana dal vardır.
- Dalların büyüme yönü: Çatalsı ve “V” şekilli dallanma hakimdir.
- Dal durumu ve budanma: Alt dallarda budama yapılmıştır.
- Çürük/kovuk: Yok.
- Yaprak durumu: Aynı türdeki ağaç yapraklarına göre iyi durumdadır.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Ağaç büyümesini sürdürmektedir.
- Ur veya şişlik: Yok.
- Böcek ve mantar: Yok.

-İnsan müdahalesi: Köy içinde olduğundan yanlış budamalar söz konusudur.

-Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Yerleşim alanı içinde olmasından ve köy içinde yol kenarında bulunmasından dolayı yanlış budamaların yapılma riski her zaman vardır. Ayrıca ağacın yol kenarında olmasından dolayı taç izdüşüm alanı su sızmasını engelleyecek şekilde betonla kaplanmış durumdadır. Bu şekilde toprak yüzeyinin geçirimsiz malzeme ile kaplanması zamanla ağaçta mantar ve böcek zararının oluşmasına ortam sağlayacaktır.

-Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Ağacın doğal gelişimini engelleyecek olan yanlış budamaların önüne geçmek için bakım işlerinin uzman kişiler tarafından yapılmasında büyük yarar vardır. Ayrıca çınarın kök yayılım alanını kaplayan beton zemin

yerine mümkün olduğunca toprak yüzeyine su sızmasını sağlayacak geçirimli bir zemin uygulamasının yapılması gerekir.

-Anıtsal değeri ve korunma: Bursa KVTVKK'nun 17.06.1991/1784 sayılı karar ekine göre bir çınar ağacının tescil edildiği anlaşılmakta olup il müdürlüğü arşivinde ilgili dosyası ve tescil fişi bulunamadı. Süleymaniye köyünün yerleşimine görünümü bakımından estetik katarak olumlu etki sağlayan bu çınarın korunmaya değer ağaç olarak tescilinin yapılması ve koruma altına alınması uygun olacaktır (Şekil 4.11).

-Önemi: Köyün dokusu ve estetiği bakımından önemlidir.

Şekil 4.11. Gelibolu/Süleymaniye çınarı (Orijinal)

4.12. Gelibolu Tayfur Anıt Çınarı

-Ağacın bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.

-Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)

-Adet: 1

-Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu

-Tescil Tarih/Sayı: 17.06.1991/1784

-Mülkiyet durumu: Orman

- Envanter sıra no: 12
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale/Gelibolu
- Köy/Mahalle: Tayfur Köyü
- Mevkii: Köy içi mevkii
- GPS koordinatları: X: 455305/Y: 4472167
- Ağacın (tahmini) boyu: 18.77 m
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 3,18 m
- Çapı: 1,013 m
- Tahmini yaşı: 663
- Tepe tacı çapı: 24 m
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 71
- Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.
- Çatallanma dal sayısı: 3 adet ana dal vardır.
- Dalların büyüme yönü: Dal gelişim normal çatallanma ve “V” şeklindedir. Bazı dallar ise yanal gelişmiştir.
- Dal durumu ve budanma: Ağacın dalları değişik şekilde (dallarına salıncak kurma, kovuğunda ateş yakma vb.) kullanılarak insan müdahalesi gördüğünü söylenebiliriz.
- Çürük/kovuk: Var
- Yaprak durumu: Aynı türdeki ağaç yapraklarına göre iyi değildir.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Ağaç büyümesinin çok yavaşladığı anlaşılmaktadır. Özellikle ağacın kabukları çok kötü durumdadır.
- Ur veya şişlik: Gövdede çok sayıda ur ve şişlikler mevcuttur.
- Böcek ve mantar: Değişik türde böcekler görülmüştür.
- İnsan müdahalesi: Gerek yıldırım düşmesi gerekse insan etkisiyle ateş yakmaya bağlı çürüme gibi faktörlerden bir veya birkaçı sonucu yanarak ağacın ortası parçalanmış, bu parçalanmaya bağlı olarak oldukça büyük bir kovuk meydana gelmiştir (Şekil 4.12).
- Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: İnsan baskısı, oluşan kovuktan dolayı olası böcek zararı ve çürümeler ağacın karşı karşıya olduğu tehditler içinde sayılabilir.
- Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Ağacın dallanmaya bağlı olarak gövde üzerindeki ağırlığı arttığı için özellikle büyük birkaç dalın altına demir destekler yapılmıştır. Ancak desteklenmesine ihtiyaç duyulan başka dallar için de aynı demir destek uygulamasını yapmak gerekmektedir. Bu anıt cınarda oluşan devasa kovuk öncelikle iyice temizlenmeli, çürüklerin tamamı kazınarak odundan renk değişimi olan kısımlar

alınmalıdır. Bu işleme sağlam odun kısmı açığa çıkana kadar devam edilir. Bu derin kovuk koruyucu macun ile macunlanarak paslanmaz krom telle kapatılmalıdır. Bu tel paslanmaz çivilerle ağaca monte edilerek, tellerin üstü özel bir karışım ve ağacın rengine uygun pasta ile kaplanmalıdır. Bu şekilde kapatılan böyle derin kovuklar böcek ve mantar zararına karşı iki yılda bir kez ilaçlanmalıdır.

-Anıtsal değeri ve korunma: Ancak Bursa KVTVKK'nun 17.06.1991/1784 sayılı karar ekine göre bir çınar ağacının tescil edildiği anlaşılmakta olup il müdürlüğü arşivinde ilgili dosyası ve tescil fişi bulunamamıştır. Ayrıca bu anıt ağacın yakınında 2'li gövde yapısına sahip başka bir çınar ağacı daha bulunmaktadır (Şekil 4.13). Gövdelerden biri 57,8 m, diğeri 33,47 m çapındadır. Boyu 20,28 m.dir. Ağacın toplam tepe çapı 18,5 m olarak ölçülmüştür. Tüm bu değerler dikkate alındığında anıtsal nitelikli olduklarını ve korunmaya değer ağaç statüsünde değerlendirmelerinin gerektiğini görmekteyiz.

-Önemi: Köy muhtarı tarafından bu çınarların bulunduğu alanda eskiden 700 haneli Rum köyü olduğu söyleniyor. Eskiden avcı bayramları bu alanda yapılır, yemekler verilerek eğlenceler düzenlenirmiş. Tescili yapılmış olan anıt çınarın altında bulunan kuyu suyu kaynağı ağacın yakınındaki çeşmeye bağlanmaktadır. Bölgenin mübadele Türklerinin Rumlardan kalma köyü oluşundan, yöredeki en yaşlı çınarlardan biri olmasından ve ağaçların ölçülen değerlerinden dolayı yöre tarihi, kültürü ve ekoturizmi açısından önem ve değer taşımaktadır.

Şekil 4.12. Gelibolu Tayfur Anıt çınarı (Orijinal)

Şekil 4.13. Tayfur Anıt Çınar mevkii iki gövdeli çınar (Orijinal)

4.13. Gelibolu/Bayırköyü Devrik Çınar

-Ağacın bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.

-Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)

-Adet: 1

-Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu

-Tescil Tarih/Sayı:17.06.1991/1784

-Mülkiyet durumu: Bayır köyü tüzel mülkiyeti içinde yer alır.

-Envanter sıra no: 13

-Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Gelibolu

-Köy/Mahalle: Bayır

-GPS koordinatları: X: 464407 /Y: 4467110

-İnsan müdahalesi: Geçmişte bilinmeyen bir sebeple devrilen sonrasında da zaman zaman kesilerek tahrip edilmiştir (Şekil 4.14).

-Anıtsal değeri ve korunma: Bursa KVTVKK'nun 17.06.1991/1784 sayılı karar ekine göre bir çınar ağacının tescil edildiği anlaşılmakta olup il müdürlüğü arşivinde ilgili dosyası ve tescil fişi bulunamadı.

-Önemi: Yöre kültüründe taşıdığı herhangi bir önem bilgisine ulaşılamamıştır. Çalışmamıza altlık oluşturan envantere konu olan bu çınarın köyün dokusu ve estetiği bakımından bir değeri kalmamıştır.

Şekil 4.14. Gelibolu/Bayırköyü devrik çınar (Orijinal)

4.14. Gelibolu/Merkez Sarmaşık Mevkii Kavakları (Çınarları)

- Ağacın bilimsel adı: *Populus ×canescens* (Aiton) Sm.
- Türkçe adı: Boz kavak
- Adet: 12
- Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
- Envanter sıra no: 14
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Gelibolu
- Köy/Mahalle: Yazıcızade
- Mevkii: Sarmaşık mevkii
- GPS koordinatları: X: 472455/Y: 4474512
- Ağacın (tahmini) boyu: 28,74 m.
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 6 m
- Çapı: 1,91 m
- Tahmini yaşı: 100-150 yıl arası
- Tepe tacı çapı: 13 m

-Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD) ve Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): Kavak türü için Türkiye'nin doğal 1.2.3.sınıf orman ağaçları arasında Asgari Anıtsal Değeri bulunmadığından hesaplanamamıştır.

-Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.

-Çatallanma ve dal sayısı: Önce 2 daha sonra 1 dalı 2'ye diğeri 3 dala ayrılmıştır.

-Dalların büyüme yönü: Çatalımsı ve yanal dallanma vardır.

-Dal durumu ve budanma: Dallar çok kez budanmıştır. Aslında 3 ana dala sahip bu ağaç uygun olmayan budamalar sonucu şu an 2 adet ana dala sahiptir.

-Çürük/kovuk: Var.

-Yaprak durumu: Aynı türdeki ağaç yapraklarına iyi durumdadır.

-Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Herhangi bir olumsuzluk gözlenmemiştir.

-Ur veya şişlik: Yok.

-Böcek ve mantar: Gövdenin alt kısmında mantara rastlanmıştır.

-İnsan müdahalesi: Yerleşim alanı içinde bulunduğundan etki altındadır.

-Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Yanlış ve uygun olmayan budamalar ile mantar oluşumu ağacın çürümesini hızlandıracak olan önemli faktörlerdendir. Önlem alınmazsa mantar ve bakteriler gövdenin içine iyice nüfuz ederek çürümenin ilerlemesine neden olarak ağacı gitgide kurutur ve zamanla tamamen ölür. Ayrıca insan etkisine açık bir alanda bulunduklarından burada bulunan çoğu ağacın gövdeleri çeşitli aletlerle kazınarak şekil, harf ve resimler yapılmıştır (Şekil 4.16). Bu kazıma ve oymalar zamanla ağacın deforme olmasına ve çürümesine yol açabilir.

-Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Öncelikle yerleşim alanı içinde bulunan bu kavak ve etrafındaki sağlıklı bulunan diğer kavakların korunmaya değer ağaç olarak tescilinin yapılarak, koruma statüsü kazandırılması gerekir. Bulundukları mevkiinin dokusuna çok önemli bir katma değeri olan bu ağaç topluluğunun bakımlarının uzman kişiler tarafından yapılmasında yarar vardır. Ayrıca bu çınarda rastladığımız mantar oluşumu için gerekli rehabilite çalışmalarının acilen yapılması gerekmektedir (Şekil 4.15).

-Anıtsal değeri ve korunma: Biga Orman İşletme Müdürlüğü Ağaçlandırma ve Toprak Muhafaza Şefi Muhammet Akkaya'nın bir çalışma için Çanakkale ilindeki tescilli ağaçlarla alakalı Çanakkale KVTVKBK Müdürlüğünden doküman istediği anlaşılmakta olup ilgili dosyasında bölge kurulu müdürlüğünün 16.07.2008 gün ve 1783 sayılı yazısının eki olduğu düşünülen bir listeye göre Gelibolu merkezindeki tescilli ağaçların dışında Gelibolu ilçesinde 12 adet kavak (çınar) ağacının tescillendiği anlaşılmaktadır. Ancak ilgili dosyaları, tescil fişleri ve tescile ait kurul kararı il müdürlüğü arşivinde bulunamadı.

-Önemi: Ege bölgesinde halk arasında kavak ağacı çınar olarak da bilinmektedir. Tescile konu olan bölge tamamen gezilmiş ve orda oturan halk ile yapılan görüşmelerde de anıtsal niteliğe sahip bir çınar ağacının varlığına rastlanılamamıştır ki envanter kaydına göre bunlar 12 adettir. Bununla birlikte kavak/çınar isim benzeşmesi göz önüne alındığında Gelibolu merkezi Sarmaşık mevkiinde bulunan 12 adet grup halindeki bu kavaklar yerleşimin dokusuna ve peyzajına olumlu bir katkısı vardır. Bu yüzden bunlar anıt ağaç değerlendirilmesine alınmış olup, korunmaya değer ağaç olarak gerekli işlemlerin uzmanlarca yapılmasında yarar vardır.

Şekil 4.15. Gelibolu/Merkez Sarmaşık mevki kavakları/Çınarları (Orijinal)

Şekil 4.16. Gelibolu/Merkez Sarmaşık mevki kavakları üzerindeki sosyal baskı (Orijinal)

4.15. Gelibolu/Merkez Çarşı-İskele Meydanı Çınarı

- Ağacın bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.
- Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)
- Adet: 1
- Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
- Tescil Tarih/Sayı: 09.02.1994/1724
- Envanter sıra no: 15
- Bulunduğu İl ve ilçe: Çanakkale-Gelibolu
- Köy/Mahalle: Merkez
- Mevkii: Çarşı meydanı
- GPS koordinatları: X: 472083/Y: 4472948
- Ada-Parsel: 26-305 iki ada arasında
- Ağacın (tahmini) boyu: 22,74 m
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 2,93 m
- Çapı: 0,93 m
- Tahmini yaşı: 100-200 arası
- Tepe tacı çapı: 8,95 m
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 37
- Gövdede eğiklik ve yönü: Güneye doğru hafif bir eğiklik vardır.
- Çatallanma ve dal sayısı: 3 adet ana dal vardır. Ancak biri kesilmiştir.
- Dalların büyüme yönü: Dallar “V” şekilli normal çatallanma yaparak gelişmiştir.
- Dal durumu ve budanma: Ağacın ana dallarından biri kesilmiştir.
- Çürük/kovuk: Uygun olmayan şekilde ana dallardan birinde yapılan budama sonucu oluşan kovul mevcuttur.
- Yaprak durumu: Aynı türdeki ağaç yapraklarına göre iyi durumdadır.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Önceki yıllardaki sürgünlerle son yılın sürgünü karşılaştırıldığında ağacın büyümesinin devam ettiği söylenebilir.
- Ur veya şişlik: Ağacın gövdesin çok sayıda ve değişik boyutlarda urlar vardır.
- Böcek ve mantar: Yok.
- İnsan müdahalesi: Bazı dallar kesilmiştir ve ağacın gövdesine çivilerle sabitlenen bir çanak anten bulunmaktadır (Şekil 4.17).
- Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Yapılacak olan budamaların mevsiminde ve uzman kişilerce yapılması ağaç için daha sağlıklı olacaktır. Ayrıca gelişigüzel çiviler

çakılarak ağacın gövdesine sabitlenen çanak anten, zamanla ağacın bünyesine zarar verecektir. Ayrıca ağacın estetik görünümü bozulmakta hem de ağacın bu kısımlarının dış ortamla teması kesildiğinden çeşitli bitkisel hastalıkların oluşumuna zemine hazırlayacaktır.

-Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Ağacın bakımının uzmanlarca yapılması ve yara yüzeyleri ile kovukları kimyasallarla kaplanarak gerekli rehabilite çalışmaları yapılmalıdır.

-Anıtsal değeri ve korunma: Edirne KVTVKK'nun 09.02.1994/1724 sayılı karar ekine göre Gelibolu merkez çarşı meydanında bir adet çınar ağacının tescil edildiği anlaşılmakta ancak ilgili dosyası ve tescil fişleri il müdürlüğü arşivinde bulunamadı.

-Önemi: Bu ağaç için yapılan ölçümler sonucu hesaplanan şimdiki anıtsal değerine göre boyutsal olarak anıtsal ağaç kapsamında olmadığını görüyoruz. Ancak korunduğu ve bakımının uzmanlarca yapıldığı takdirde yıllar sonra bu tarihi, kültürel ve turizm noktası olan Gelibolu merkezinin peyzajına katacağı değer düşünüldüğünde önem taşımaktadır.

Şekil 4.17. Gelibolu-Merkez/çarşı-iskele meydanı çınarı (Orijinal)

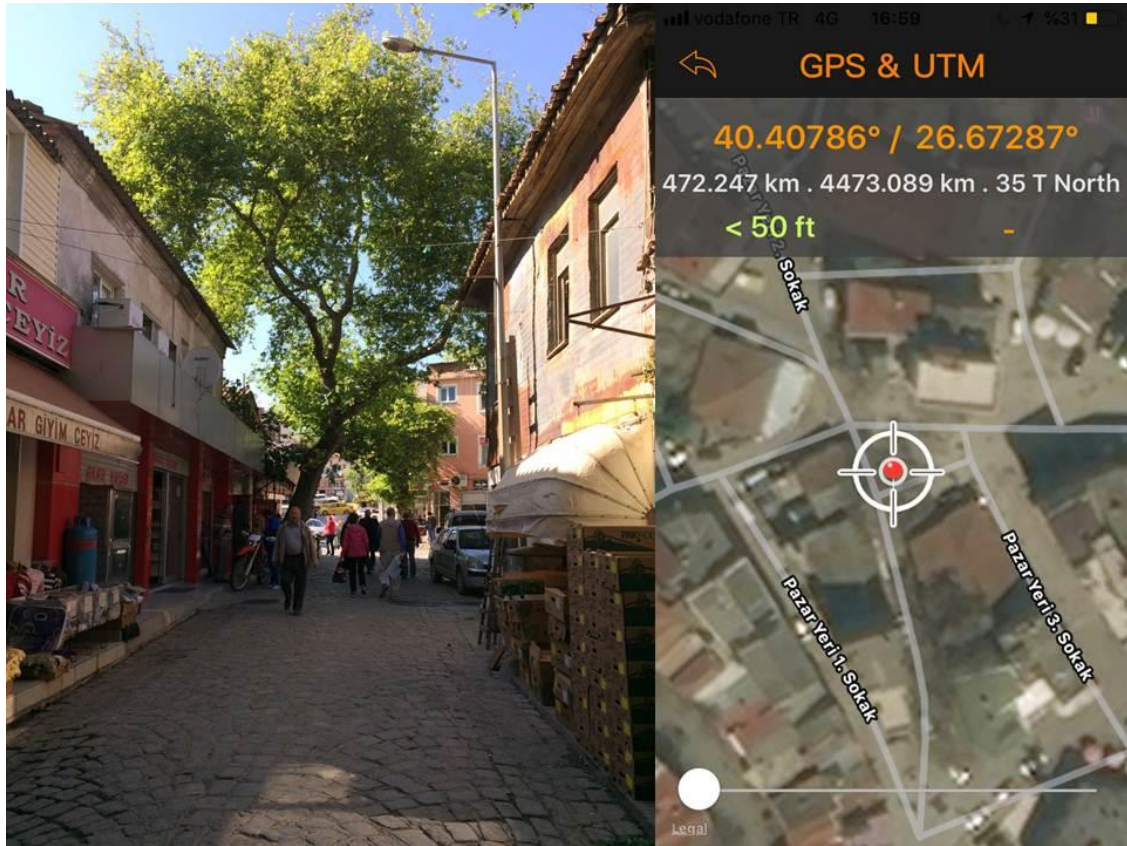
4.16. Gelibolu/Merkez Pazar Yeri Çınarı

- Ağacın bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.
- Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)
- Adet: 2
- Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
- Tescil Tarih/Sayı: 09.02.1994/1724
- Envanter sıra no: 16
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Gelibolu
- Köy/Mahalle: Merkez
- Mevkii: Pazar yeri-Camiikebir Mahallesi
- GPS koordinatları: X: 472247/Y: 4473089
- Ada-Parsel: 104/3 parsel önü
- Ağacın (tahmini) boyu: 19,51 m
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 2,02 m
- Çapı: 0,64 m
- Tahmini yaşı: 50-100 yıl arası
- Tepe tacı çapı: 7,65 m
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 28
- Gövdede eğiklik ve yönü: Kuzeye doğru eğiklik vardır.
- Çatallanma ve dal sayısı: 3 adet ana dal vardır.
- Dalların büyüme yönü: Çınar ağaçlarının büyüme şekline uygun normal çatallanma vardır. Bazı tali dallarda yanıl gelişim görölmüştür.
- Dal durumu ve budanma: Alt dallarda eksik dallar vardır.
- Çürük/kovuk: Yok.
- Yaprak durumu: Sağlıklı görünmektedir.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Normaldir.
- Ur veya şişlik: Yok.
- Böcek ve mantar: İnceleme sırasında rastlanmamıştır.
- İnsan müdahalesi: Şehir merkezinde pazar yeri mevkiinde dükkân önünde ve aynı zamanda işlek bir güzergâhta olmasından dolayı etki altındadır (Şekil 4.18).
- Ağacın karşı karşıya olduğı tehditler: İnsan etkisi altında olduğı için tahrip olma riski vardır.

-Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Koruma altına alınması ve bakımlarının ehil kişiler tarafından yapılması önerilmektedir.

-Anıtsal değeri ve korunma: Edirne KVTVKK'nun 09.02.1994/1724 sayılı karar ekine göre Gelibolu merkez pazaryerinde 2 adet çınar ağacının tescil edildiği anlaşılmakta ancak ilgili dosyası ve tescil fişleri il müdürlüğü arşivinde bulunamadı.

-Önemi: Bu ağaç için yapılan ölçümler sonucu hesaplanan şimdiki anıtsal değerine göre boyutsal olarak anıtsal ağaç kapsamında olmadığı görülmektedir. Ancak korunduğu ve bakımının uzmanlarca yapıldığı takdirde yıllar sonra bu tarihi, kültürel ve turizm noktası olan Gelibolu merkezinin peyzajına katacağı değer düşünüldüğünde önem taşımaktadır.

Şekil 4.18. Gelibolu-Merkez/pazar yeri çınarı (Orijinal)

4.17. Gelibolu/Merkez Çarşı Meydanı Camii Önü Çınarı

-Ağacın bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.

-Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)

-Adet: 1

-Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu

- Tescil Tarih/Sayı: 09.02.1994/1724
- Envanter sıra no: 17
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Gelibolu
- Köy/Mahalle: Merkez
- GPS koordinatları: X: 472251/Y: 4473044
- Ada-Parsel: 189 no.lu adanın önü
- Ağacın (tahmini) boyu: 26,11 m.
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 2,42 m
- Çapı: 0,77 m
- Tahmini yaşı: 100-200 yıl arası
- Tepe tacı çapı: 8,80 m (tek yön)
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 34
- Gövdede eğiklik ve yönü: Güneye doğru eğiklik vardır.
- Çatallanma ve dal sayısı: 2 adet ana dal var.
- Dalların büyüme yönü: Çatalsı ve “V” şekilli dal büyümesi hakimdir.
- Dal durumu ve budanma: Güneye bakan ana dallardan biri budanmıştır.
- Çürük/kovuk: Güneydeki dalın budandığı yerde budanmaya bağlı kovuk ve çürüme vardır.
- Yaprak durumu: Aynı türdeki ağaç yapraklarına göre iyi durumdadır.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Önceki yıllardaki sürgünlerle son yılın sürgünü karşılaştırıldığında ağacın büyümesinin devam ettiği görülür.
- Ur veya şişlik: Çok büyük olmayan şişlikler vardır.
- Böcek ve mantar: Yok.
- İnsan müdahalesi: Dallarda budama yapılmış olup kent merkezinde ve işlek bir güzergâhta olması nedeniyle insan müdahalesi riski vardır.
- Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Çarşı meydanında bulunan bu çınarın yanlış budanmaya bağlı olarak gövdesinde oluşan kovukta başlayan çürüme bakteri ve mantar zararına ortam hazırlayarak ağacın doğal büyümesini yavaşlatma ihtimali vardır. Ayrıca hemen dibinde bina olması ağacın dallarının zamanla kırılmasına ve çınarın doğal gelişimini olumsuz etkileyecek bir durum oluşturmaktadır (Şekil 4.19).
- Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Kent merkezinde çarşı içindeki bu çınar yerleşim alanının dokusuna ve peyzajına kattığı değerden dolayı koruma statüsü

kazandırılması gerekir. Ağacın bakımının uzman kişiler tarafından yapılması uygun olacaktır. Ayrıca çürümenin durdurulması için rehabilitasyonunun yapılması gerekir.

-Anıtsal değeri ve korunma: Edirne KVTVKK'nun 09.02.1994/1724 sayılı karar ekine göre Gelibolu merkez çarşı meydanında 1 adet çınar ağacının tescil edildiği anlaşılmakta ancak ilgili dosyası ve tescil fişleri il müdürlüğü arşivinde bulunamadı.

-Önemi: Bu ağaç için yapılan ölçümler sonucu hesaplanan şimdiki anıtsal değerine göre boyutsal olarak anıtsal ağaç kapsamında olmadığını görüyoruz. Ancak yerleşim alanının merkezinde çevre estetiğine kattığı değerden dolayı bu ağacın korunmaya değer ağaç olarak değerlendirilmesi gerekir.

Şekil 4.19. Gelibolu-Merkez/çarşı meydanı camii önü çınarı (Orijinal)

4.18. Gelibolu/Merkez Çarşı Meydanı Çınarı

-Ağacın bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.

-Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)

-Adet: 1

-Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu

-Tescil Tarih/Sayı: 09.02.1994/1724

-Envanter sıra no: 18

- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Gelibolu
- Köy/Mahalle: Merkez
- GPS koordinatları: X: 472250/Y: 4473093
- Ada-Parsel: 101-7
- Ağacın (tahmini) boyu: 21 m
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 2,82 m
- Çapı: 0,90 m
- Tahmini yaşı: 100-200 arası
- Tepe tacı çapı: 12,3 m
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 47
- Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.
- Çatallanma ve dal sayısı: 2 adet ana dal vardır.
- Dalların büyüme yönü: “V” şekilli gelişim vardır.
- Dal durumu ve budanma: Alt dallarda birçok budama yapılmıştır.
- Çürük/kovuk: Yok.
- Yaprak durumu: İyi durumdadır.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Normal büyümesi devam etmektedir.
- Ur veya şişlik: Yok.
- Böcek ve mantar: Yok.
- İnsan müdahalesi: Yerleşim alanı içinde binaların hemen bitişiğinde bulunduğundan etki altındadır.

-Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Kent merkezinde çarşı meydanında bulunan bu çınarın hemen dibinde bina olması ağacın dallarının zamanla kırılmasına neden olmakta ve çınarın doğal gelişimini olumsuz etkileyecek bir durum oluşturmaktadır (Şekil 4.20). Bu çınar aynı zamanda kaldırırma gömülü bulunmasından ve arkasındaki dükkân sahibinin ağacın hem gövdesine çivilerle astığı hem de kök yayılım çevresine dayadığı malzemelerden dolayı ağaç baskı altındadır.

-Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Öncelikle ağacın bakım ve budanmasının daha bilinçli şekilde yapılmasında yarar vardır. Ağacın bulunduğu konum itibariyle gördüğü sosyal baskıyı en aza indirmek için ağacın kök boğazını rahatlatmak ve sonrasında koruma önlemlerini almak uygun olacaktır.

-Anıtsal değeri ve korunma: Edirne KVTVKK'nun 09.02.1994/1724 sayılı karar ekine göre Gelibolu merkez çarşı meydanında 1 adet çınar ağacının tescil edildiği anlaşılmakta ancak ilgili dosyası ve tescil fişleri il müdürlüğü arşivinde bulunamadı.

-Önemi: Bu ağaç için yapılan ölçümler sonucu hesaplanan şimdiki anıtsal değerine göre boyutsal olarak anıtsal ağaç kapsamında olduğunu görüyoruz. Bu sebeple tescil edildiği anlaşılan ancak ilgili dosyası ve tescil fişleri arşivlerde bulunamayan bu çınarın yerleşim alanının peyzajına kattığı değerinden dolayı bu ağacın korunmaya değer ağaç olarak değerlendirilip koruma statüsü kazandırılması gerekir.

Şekil 4.20. Gelibolu-Merkez/çarşı meydanı çınarı (Orijinal)

4.19. Gelibolu/Merkez Çarşı Meydanı Pazar Hamamı Çınarı

-Ağacın bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.

-Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)

-Adet: 1

-Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu

-Tescil Tarih/Sayı: 09.02.1994/1724

-Envanter sıra no: 19

-Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Gelibolu

-Köy/Mahalle: Merkez

-Mevkii: Çarşı meydanı

- GPS koordinatları: X: 472233/Y: 4473121
- Ada-Parsel: 116-Pazar hamamı batısı
- Ağacın (tahmini) boyu: 14,35 m.
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 2,15 m.
- Çapı: 0,68 m.
- Tahmini yaşı: 50-100 yıl arası
- Tepe tacı çapı: 8.90 (tek yön)
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 34
- Gövdede eğiklik ve yönü: Doğu yönünde eğiklik vardır.
- Çatallanma ve dal sayısı: 2 adet
- Dalların büyüme yönü: Normal çatallanma yaparak dikey doğrultulu bir gelişime sahiptir.
- Dal durumu ve budanma: Alt dallarda eksiklik ve budama vardır.
- Çürük/kovuk: Var.
- Yaprak durumu: Aynı türdeki ağaç yapraklarına göre sağlıklı görünmektedir.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Ağacın yeni sürgünleri büyümenin devam ettiğini göstermektedir.
- Ur veya şişlik: Gövdede çok büyük olmayan değişik boyutlarda urlar vardır.
- Böcek ve mantar: Rastlanmamıştır.
- İnsan müdahalesi: Geçmişte yapılan yanlış budamalardan gövdede deformasyonlar oluşmuştur. Şehrin merkezinde binalar arasında kalan çınar üzerinde her zaman insan müdahalesi söz konusudur.
- Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Yerleşimin merkezinde binalar arasındaki bu çınar hem maruz kalacağı yanlış ve uygun olmayan budamalarla hem de ağacın etrafındaki beton alanın kök kısmının hava ile temasını büyük ölçüde kesmesinden dolayı ağacın normal gelişimi olumsuz etkilenmektedir.
- Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Bilinçsiz budama sonucu oluşan gövdedeki kovuk için gerekli rehabilite çalışmalarının ve ağacın bakımının uzmanlarca yapılması uygun olacaktır.
- Anıtsal değeri ve korunma: Edirne KVTVKK'nun 09.02.1994/1724 sayılı karar ekine göre Gelibolu merkez çarşı meydanında 1 adet çınar ağacının tescil edildiği anlaşılmakta ancak ilgili dosyası ve tescil fişleri il müdürlüğü arşivinde bulunamadı.

-Önemi: Bu ağaç için yapılan ölçümler sonucu hesaplanan şimdiki anıtsal değerine göre boyutsal olarak anıtsal ağaç kapsamında olmadığını görüyoruz. Ancak yerleşim alanında olması nedeniyle yeşil alanın az olduğu ortamda kentin peyzajına kattığı değerden dolayı korunmaya değer ağaç olarak değerlendirilip koruma statüsü kazandırılması gerekir (Şekil 4.21).

Şekil 4.21. Gelibolu-Merkez/çarşı meydanı pazar hamamı çınarı (Orijinal)

4.20. Gelibolu/Merkez Camikebir Mahallesi Ulucamii Çınarları

- Ağaçların bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.
- Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)
- Adet: 3
- Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
- Tescil Tarih/Sayı: 09.02.1994/1724
- Envanter sıra no: 20
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Merkez
- Köy/Mahalle: Camikebir mahallesi
- Mevkii: Ulucamii doğusu

- GPS koordinatları: X: 472190/Y: 4473179
- Ada-Parsel: 119-1
- Ağacın (tahmini) boyu: 21,83 m.
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 1,65 m.
- Çapı: 0,53 m.
- Tahmini yaşı: 50-100 arası
- Tepe tacı çapı: 6 m. Cami tarafına gelen dallar her üç çınarda da budanmış durumdadır.
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 28
- Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.
- Çatallanma ve dal sayısı: 2 ana dal vardır.
- Dalların büyüme yönü: Yanal ve çatalsı dallanma şekli görülür.
- Dal durumu ve budanma: Bu ve her iki yanında bulunan diğer çınarların cami tarafına gelen dallarında budama yapılmıştır.
- Çürük/kovuk: Yok.
- Yaprak durumu: İyi durumdadır.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Herhangi bir olumsuzluk yoktur.
- Ur veya şişlik: Gövdenin alt kısımlarından başlayan değişik boyutlarda urlar vardır.
- Böcek ve mantar: Yok.
- İnsan müdahalesi: Yerleşim alanı içinde bulunduğundan etki altındadır.
- Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Yerleşimin merkezinde kaldırıma gömülü olarak yaşamını sürdürmeye çalışan bu çınar hem maruz kalacağı yanlış ve uygun olmayan budamalarla hem de ağacın etrafındaki beton alanın kök kısmının hava ile temasını büyük ölçüde kesmesinden dolayı ağacın normal gelişimi olumsuz etkilenmektedir. Ayrıca ağacın gövdesinde tabela asmak için çakılan çiviler mevcuttur (Şekil 4.22).
- Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Kent merkezindeki Ulu camiinin ve yerleşimin dokusuna katkısı olan bu çınarın bundan sonraki bakım ve budanmasının uzman kişilerce yapılması gerekmektedir.
- Anıtsal değeri ve korunma: Edirne KVTVKK'nun 09.02.1994/1724 sayılı karar ekine göre Gelibolu merkez Ulucamii'nin doğusunda 3 adet çınar ağacının tescil edildiği anlaşılmakta ancak ilgili dosyası ve tescil fişleri il müdürlüğü arşivinde bulunamadı.
- Önemi: Ulu camiinin doğusunda bulunan bu 3 çınardan ortada bulunan bu ağaç için yapılan ölçümler sonucu hesaplanan şimdiki anıtsal değerine göre bu üç çınarın da

boyutsal olarak anıtsal ağaç kapsamında olmadığını görüyoruz. Ancak yerleşim alanında olması nedeniyle yeşil alanın az olduğu ortamda kentin peyzajına kattığı değerden dolayı korunmaya değer ağaç olarak değerlendirilip koruma statüsü kazandırılması gerekir.

Şekil 4.22. Gelibolu-Merkez/Camikebir mahallesi ulucamii çınarları (Orijinal)

4.21. Gelibolu/Merkez Yazıcızade Çınarı

- Ağacın bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.
- Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)
- Adet: 1
- Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
- Tescil Tarih/Sayı: 09.02.1994/1724
- Envanter sıra no: 21
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Gelibolu
- Köy/Mahalle: Merkez
- Mevkii: Yazıcızade
- GPS koordinatları: Bu mevkiide yaşayanlara sorularak çalışmamıza altlık oluşturan envanter bilgilerine göre bu lokasyonda bir çınar bulunamamıştır.
- Anıtsal değeri ve korunma: İl Müdürlüğü'nce yapılan bir çalışmada 09.02.1994-1724 sayılı karar ile Gelibolu merkez Yazıcızade mahallesinde bir adet çınar ağacının

tescillendiği anlaşılmakta ancak il müdürlüğü arşivinde ilgili dosyası, kararı ve tescil fişi bulunamamıştır.

-Önemi: Biga Orman İşletme Müdürlüğü Ağaçlandırma ve Toprak Muhafaza Şefi Muhammet Akkaya'nın bir çalışma için Çanakkale ilindeki tescilli ağaçlarla alakalı Çanakkale KVTVKBK Müdürlüğü'nden istediği doküman doğrultusunda Bölge Kurulu Müdürlüğü'nün 16.07.2008 gün ve 1783 sayılı yazısının eki olduğu düşünülen bir listeye göre Gelibolu ilçesinde tescillendiği anlaşılan 12 adet çınar ağacı ile envanterde bu lokasyonda 1 adet olarak kayıt altına alınan bu çınarın muhtemelen aynı oldukları düşünülmektedir. Çünkü gerek ilgili lokasyonun her yeri gezilerek gerekse yerleşim alanında bulunan halkla yapılan görüşmeler sonucunda Yazıcızade Mahallesi'nde anıtsal özellik gösteren herhangi bir çınara rastlanmamıştır.

4.22. Ezine Tarihi Bayram Yeri Palamut Meşesi

-Ağacın bilimsel adı: *Quercus ithaburensis* Decne subsp.*macrolepis* (Kotschy) Hedge & Yalt.

-Türkçe adı: Palamut Meşesi

-Adet: 1

-Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu

-Tescil Tarih/Sayı: 27.12.1992/2902

-Envanter sıra no: 22

-Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Ezine

-Köy/Mahalle:Pınarbaşı

-Mevkii: Tarihi Bayram Yeri

-GPS koordinatları: X: 437363.86/Y: 4415417.59

-Parsel: 1192

-Ağacın (tahmini) boyu: 7,30 m.

-Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 5,00 m

-Çapı: 1,59 m

-Tahmini yaşı: 350

-Tepe tacı çapı: Ağaç kesildiği için tepe tacı kalmamış olup, ölçümü alınamadı.

-Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 45

-Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 60

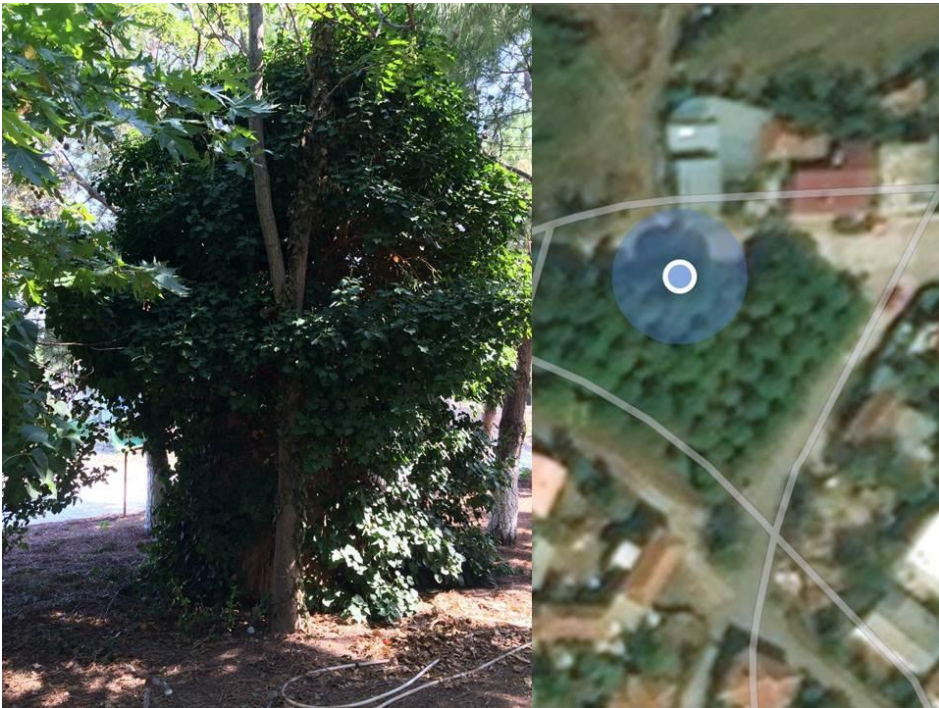
-Gövdede eğiklik ve yönü: Yok

-Çatallanma dal sayısı: Yok

-Çürük/kovuk: Var

-Anıtsal değeri ve korunma: Bursa KVTVKBK'nun 27.12.1992/2902 kararı ile bir adet palamut meşesinin tescillendiği, ilgili ağacın kesildiği bu bağlamda Edirne KVTVKBK'nun 16.07.1999/5497 sayılı kararı ile suç duyurusunda bulunulduğu anlaşılmaktadır. Yine 17.07.31 sayılı dosyasında Bursa KVTVKBK'nun 14.11.1993/3537 sayılı karar ile muhtelif sayıda palamut meşesinin korunmasına yönelik karar alındığı ancak tescile ait bir tescil fişi ve tescil kararı bulunamamıştır.

-Önemi: Köy caminin avlusunda tanışıp bilgi aldığımız köy eşrafından bir amcanın anlattığına göre; çok eskiden köy halkı bayram, düğün ve hayır gibi toplu özel günleri bu palamut meşesinin bulunduğu alanda düzenlemiş. Yıllar önce bir yıldırım düşmesi sonucu meşenin harap olduğunu söyledi. Nitekim meşe ağacının tepe tacı kalmamış ve gövdesini yoğun bir şekilde sarmaşık sarmış durumdadır (Şekil 4.23). Bu sebeple dalların büyüme yönü, dal durumu ve budanma, yaprak durumu, dal ve sürgünlerinin büyüme durumu, ur veya şişlik, böcek ve mantar, insan müdahalesi, ağacın karşı karşıya olduğu tehditler ve alınması gereken acil/uzun vadeli önlemlere dair değerlendirmeler yapılamamıştır. Ayrıca ağacın fiziksel boyutları değerlendirmeye alındığında minimal boyutları aşmış olsa da bu çınarın bugünkü mevcut durumu itibarıyla ne kadar önlem ve koruma tedbiri alınırsa alınsın gelecek vaat etmediği görülmektedir. Bu yüzden tescilden çıkarılması uygun olacaktır.

Şekil 4.23. Ezine Tarihi Bayram Yeri palamut meşesi (Orijinal)

4.23. Ezine-Tavaklı/Palamut Meşesi

- Ağacın bilimsel adı: *Quercus ithaburensis* Decne subsp. *macrolepis* (Kotschy) Hedge & Yalt.
- Türkçe adı: PalamutMeşesi
- Adet: 1
- Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
- Mülkiyet durumu: Arsa
- Envanter sıra no: 23
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Ezine
- Köy/Mahalle: Tavaklı
- Mevkii: Kahve yanı
- GPS koordinatları: X: 428441.83/Y: 4393078.44
- Parsel: 2406
- Ağacın (tahmini) boyu: 15,30
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 404 cm
- Çapı: 128,66 m
- Tahmini yaşı: 100-200 arası
- Tepe tacı çapı: 14,83 m
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 45
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 55
- Gövdede eğiklik ve yönü: Var/güney
- Çatallanma dal sayısı: 4 adet ana dal vardır.
- Dalların büyüme yönü: İki dikey ikisi de yanal gelişmiştir.
- Dal durumu ve budanma: Dal durumu iyi, budama yok
- Çürük/kovuk: Ağacın dip kısmında oyuk mevcuttur.
- Yaprak durumu: Aynı türdeki ağaç yapraklarına göre iyi durumdadır.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Önceki yıllardaki sürgünlerle son yılın sürgünü karşılaştırıldığında ağacın büyümesinin devam ettiği söylenebilir.
- Ur veya şişlik: Var.
- Böcek ve mantar: Kovukta değişik böceklerle rastlanmıştır.
- İnsan müdahalesi: Yol üzerinde bulunduğu ve hemen yanında kahvehane olduğundan etki altındadır.
- Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Köyün içinde ve yol kenarında bulunan meşe sürekli insan etkisi altındadır.

-Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Koruma statüsü kazandırılıp bilinçsiz bir şekilde budama yapılmaması ve bundan sonraki bakımlarının da uzmanlarca yapılmasında fayda vardır.

-Anıtsal değeri ve korunma: Biga Orman İşletme Şefi Muhammet Akkaya bir çalışma için Çanakkale ilindeki tescilli ağaçlarla alakalı Çanakkale KVTVKBK Müdürlüğünden doküman istediği anlaşılmakta ilgili dosyasında bölge kurulu müdürlüğünün 16.07.2008 gün ve 1783 sayılı yazısının eki olduğu düşünülen bir listeye göre yukarıdaki tescilli ağaçların dışında GEEAYK'nın 14.02.1976/8951 kararı ile yukarıdaki palamut meşesinin dışında Ezine ilçesinde anıt ağaçların olduğu anlaşılmakta ancak anıt ağaçların sayısına ilişkin bilgi ve tescil fişleri ve tescile ait kurul kararı il müdürlüğü arşivinde bulunamadı.

-Önemi: Bulunduğu çevrede diğer ağaçlardan farklı olarak fiziksel görünümüne sahip oluşu ile yerleşim alanı içinde tek ağaç özelliği göstermesinden ve bulunduğu mevki itibarıyla estetik ve görsel bir değere sahiptir (Şekil 4.24).

Şekil 4.24. Ezine Tavaklı palamut meşesi (Orijinal)

4.24. Ezine-Tavaklı/Tekçam mevki

-Ağacın bilimsel adı: *Pinus brutia* Ten.

-Türkçe adı: Kızılçam

-Adet: 1

-Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu

-Mülkiyet durumu: Kargir ev ve tarla

-Envanter sıra no: 24

-Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale - Ezine

-Köy/Mahalle: Tavaklı

-Mevkii: Tekçam Mevkii

-GPS koordinatları: X: 428213.30/Y: 4391118.97

-Parsel: 1410

-Ağacın (tahmini) boyu: 14,67 m

-Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 430 cm

-Çapı: 136,94 m

-Tahmini yaşı: 200-300 arasında olduğu söyleniyor.

-Tepe tacı çapı: 16,30 m

-Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 18

-Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 55

-Gövdede eğiklik ve yönü: Kuzeydoğu yönünde eğiklik mevcut.

-Çatallanma dal sayısı: 4 adet

-Dalların büyüme yönü: Normal çatallanma vardır. Bazı dallarda ise yanıl gelişim görölmektedir.

-Dal durumu ve budanma: Dal ve sürgünlerinde kırılmalar mevcut. Budama mevcut.

-Çürük/kovuk: Toprağa yakın kısımda daha yeni oluşmaya başlamış durumdadır.

-Yaprak durumu: Aynı türdeki ağaç yapraklarına göre kötü durumdadır.

-Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Önceki yıllardaki sürgünlerle son yılın sürgünü karşılaştırıldığında ağacın büyümesinin çok yavaşladığı görölmektedir.

-Ur veya şişlik: Yok.

-Böcek ve mantar: Yok.

-İnsan müdahalesi: Günöbirlik kullanım alanı olan turistik bir işletmenin bahçesinde bulunduğundan etki altındadır. Budamalar söz konusudur.

-Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Günöbirlik kullanım alanı sunan restoran işletme sahipleri tarafından sürekli olarak budamalar ile yönlendirilmiştir. Ayrıca

zeminbeton ve taşla kaplı olduğu için yüzey suyunun yeraltına sızması büyük ölçüde engellenmiştir. Bu durum ağacın doğal gelişimini olumsuz yönde etkileyen önemli bir faktördür.

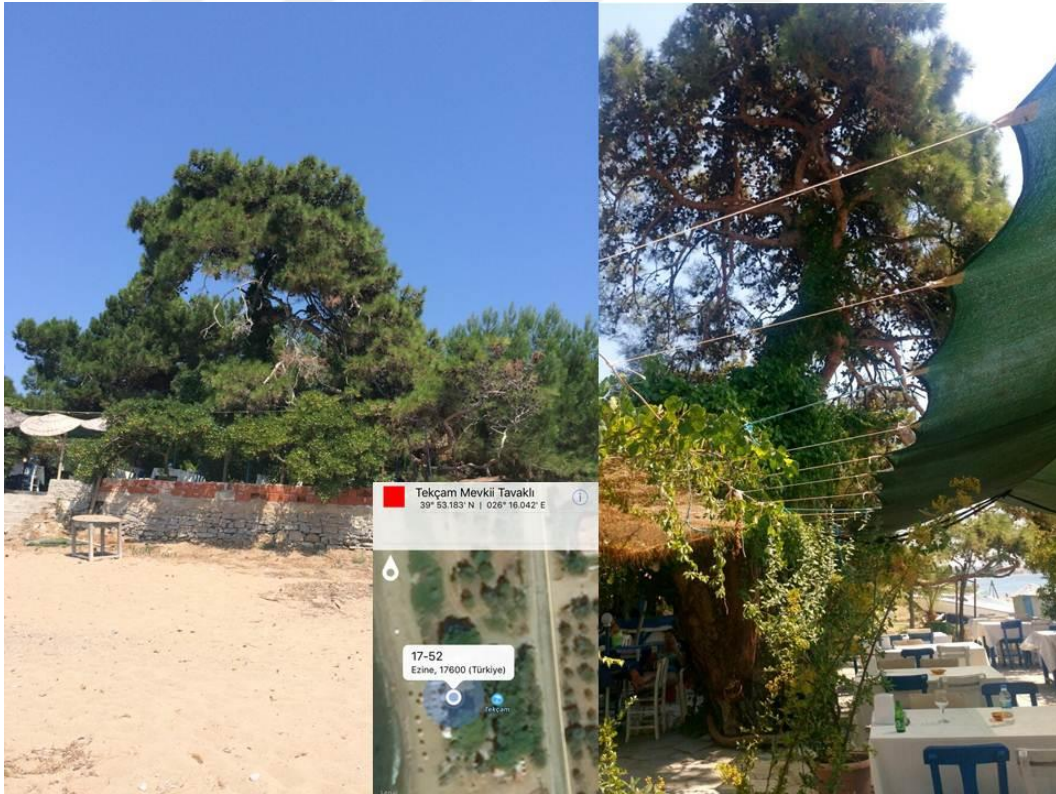
-Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Tekçam Mevkiinin peyzajına çok önemli bir katma değeri olan bu kızılçamın tescilinin yapılarak koruma statüsü kazandırılması gerekmektedir. İşletme sahipleri tarafından kızılçamın kırılma eşiğine gelen ağır dallarının altına demir ayaklarla destekler yapılmıştır (Şekil 4.25). Ağacın bundan sonraki bakımlarının uzman kişilerce yapılmasında büyük yarar vardır.

-Anıtsal değeri ve korunma: 17.04.497 işlem dosyasında yer alan yazışmalarla tescilli olduğu anlaşılan bir çam ağacı bulunduğu ilgili ağacın kısmen devrildiği 16.10.2010 tarihinde tutanak altına alınmıştır. Ancak söz konusu ağacın tescil kararına, tescil dosyasına ve tescil fişine rastlanılamamıştır. Hemcinslerine göre farklı ve ekstrem gelişim göstermiş, güzellik açısından plastik değerde bir görünüme sahip, fiziksel boyutlar, görsel ayrıcalıklar ve çevre estetiği bakımından özellikli bir ağaç olduğu için korunmaya değer ağaç olarak tescilinin yapılarak koruma altına alınması uygun olacaktır.

-Önemi: Bu ağacın bulunduğu mevkide var olan Tekçam Restaurant İşletmesinin sahibi İsmail Balıkçı ile görüştüğümüzde civarın en büyük çam ağacının olduğunu ve yurtdışında da bilinen bir anıt ağaç olduğunu söyledi (Şekil 4.26). Kıyı şeridinin doğallığını tamamlayan, Tekçam Mevkiinin peyzajına katkıda bulunan bir obje olmasından ve yer aldığı konum itibarıyla adeta denize degecekmiş gibi duran bu çam ağacının kültürel, sanatsal ve estetik bir değeri ve önemi vardır.

Şekil 4.25. Ezine-Tavaklı/Tekçam mevki kızılcamı (Orijinal)

Şekil 4.26. Ezine-Tavaklı/Tekçam mevki kızılcamının genel görünümü ve haritası (Orijinal)

4.25. Eceabat-Kilitbahir Çınarı

-Ağacın bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.

-Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)

-Adet: 1

-Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu

-Tescil Tarih/Sayı: 17.06.1991/1784

-Envanter sıra no: 25

-Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale - Eceabat

-Köy/Mahalle: Kilitbahir

-Mevkii: Köyiçi mevkii

-GPS koordinatları: Bu mevkiide yaşayanlara sorularak çalışmamıza altlık oluşturan envanter bilgilerine göre bu lokasyonda bir çınar bulunamamıştır.

-Anıtsal değeri ve korunma: Bursa KVTVKK'nun 17.06.1991/1784 sayılı karar ekine göre bir çınar ağacının tescil edildiği anlaşılmakta olup il müdürlüğü arşivinde ilgili dosyası ve tescil fişi bulunamadı.

4.26. Eceabat Yolağzı Çınarı

-Ağacın bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.

-Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)

-Adet: 1

-Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu

-Tescil Tarih/Sayı: 17.06.1991/1784

-Envanter sıra no: 26

-Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale - Eceabat

-Köy/Mahalle: Yolağzı

-Mevkii: Köyiçi Mevkii

-GPS koordinatları: X: 449387.85/Y: 4463097.42

-Ağacın (tahmini) boyu: 12,30 m

-Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 0,86 m.

-Çapı: 0,27 m.

-Tahmini yaşı: 100-200 arası

-Tepe tacı çapı: 3.80 m (tek yön)

-Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39

-Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 19

- Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.
- Çatallanma dal sayısı: 2 adet
- Dalların büyüme yönü: “V” şekilli çatallanma vardır.
- Dal durumu ve budanma: Bilinçsiz ve aşırı bir şekilde yapılan budamalardan dolayı düzgün bir dal durumu görülmemektedir.
- Çürük/kovuk: Yok.
- Yaprak durumu: Aynı türdeki ağaç yapraklarına göre çok iyi durumdadır.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Ağaç gelişiminin yavaşlama eğiliminde olduğu belirlenmiştir.
- Ur veya şişlik: Gövdede çeşitli büyüklüklerde urlar bulunmaktadır.
- Böcek ve mantar: Yok.
- İnsan müdahalesi: Köy içinde cami girişinde bulunan çınar ağacının üzerinden geçen elektrik tellerinden dolayı ağacın tepe kısımları budanmıştır. Bu sebeple ağaç yeterince taç çevresi oluşturamamıştır.
- Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Ağaç sürekli olarak bilinçsiz budamalara maruz kalmıştır. Köy içinde cami girişinde bulunan ve ağacın tepe kısmından geçen elektrik tellerinden dolayı yapılan yoğun müdahalelerden dolayı ağacın doğal gelişimi olumsuz yönde etkilenmiştir. Ayrıca ağacın kök boğazına kadar kaldırım taşı ile kaplı olması yüzey suyunun rahat bir şekilde toprağa ulaşmasını kısıtlanmaktadır (Şekil 4.27).
- Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Budama ve bakımının uygun şekilde yapılması gerekir. Toprak sıkışmasını önlemek için ağacın kök yayılım alanı mutlaka açılmalı ve tahta veya demir parmaklıkla çevrilmelidir.
- Anıtsal değeri ve korunma: Bursa KVTVKK’nun 17.06.1991/1784 sayılı karar ekine göre bir çınar ağacının tescil edildiği anlaşılmakta olup il müdürlüğü arşivinde ilgili dosyası ve tescil fişi bulunamadı.
- Önemi: Yerleşim alanında olması nedeniyle yeşil alanın az olduğu ortamda köyün peyzajına kattığı değerden dolayı önemlidir. Ancak ağacın fiziksel boyutları değerlendirmeye alındığında minimal boyutlara ulaşamamış olan bu çınarın bugünkü mevcut durumu itibariyle aday anıt ağaç olarak gelecek vaat etmediği görülmektedir. Bu yüzden tescilden çıkarılması uygun olacaktır.

Şekil 4.27. Eceabat Yolağzı Çınarı (Orijinal)

4.27. Çanakkale-Eceabat/Bigalı Kalesi Çınarı

-Ağacın bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.

-Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)

-Adet: 1

-Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu

-Tescil Tarih/Sayı: 17.06.1991/1784

-Envanter sıra no: 27

-Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale - Eceabat

-Köy/Mahalle: Bigalı

-GPS koordinatları: X: 448006.49/Y: 4451602.10

-Mevkii: Çalışmamıza altlık oluşturan envanter bilgilerinde köy içi mevki yazmasına rağmen köyün muhtarı ile görüşmemiz sonucunda bilgileri verilen çınarın aslında Bigalı kalesinin içinde olduğunu öğrendik.

-Anıtsal değeri ve korunma: Bursa KVTVKK'nun 17.06.1991/1784 sayılı karar ekine göre bir çınar ağacının tescil edildiği anlaşılmakta olup il müdürlüğü arşivinde ilgili dosyası ve tescil fişi bulunamadı.

-Önemi: Bigalı Kalesi Çanakkale Savaşları sırasında silah tamirhanesi olarak cephe gerisinde çok önemli bir işleve sahip olmakla beraber savaş öncesinden gelen tarihi bir alan olmasıyla daha da önem kazanan bir yapı olmuştur. 1807 yılında Sultan 3. Selim döneminde yapımına başlanan ancak 1820 yılında Sultan 2. Mahmut döneminde tamamlanan, 2017 yılı itibariyle restorasyonuna başlanan 102 yıl önce Çanakkale Savaşları sırasında “3. Kolordu Silah Tamirhanesi” olarak kullanılan 197 yıllık tarihi bulunmaktadır (<http://www.canakkaletravel.com/haber/197-yillik-tarihi-bigali-kalesinin-restorasyonu-suruyor.html-03.06.2018>) (Şekil 4.28).

Bigalı Kalesi’nin denize bakan cephesinde harap haldeki mescidin bulunduğu alandaki çınar önce kesilmiş daha sonra köküyle beraber bu alandan çıkarılmıştır (Şekil 4.29). Ancak hala söküldüğü yerdeki taşlar arasında kökleri durmaktadır. Bu dokunun içinde bulunan Bursa KVTVKK’nun 17.06.1991/1784 sayılı karar ekinde göre tescil edildiği anlaşılan bu çınar ağacının artık tescil kapsamından çıkarılması yerinde olacaktır. Ancak bu alanın dışında kale girişindeki alanda bulunan genel durumları oldukça iyi ve görsel açıdan göz doyuran yaklaşık 10 adet çınarın korunmaya değer ağaç kapsamında değerlendirilmesinde yörenin ve kalenin dokusunu, tarihini, kültürünü ve folklorunu tamamlayan birer obje olmaları açısından büyük yarar sağlayacaktır.

Şekil 4.28. Eceabat/Bigalı kalesi çınarı genelgörünüm

(<http://www.canakkaletravel.com/haber/197-yillik-tarihi-bigali-kalesinin-restorasyonu-suruyor.html-03.06.2018>)

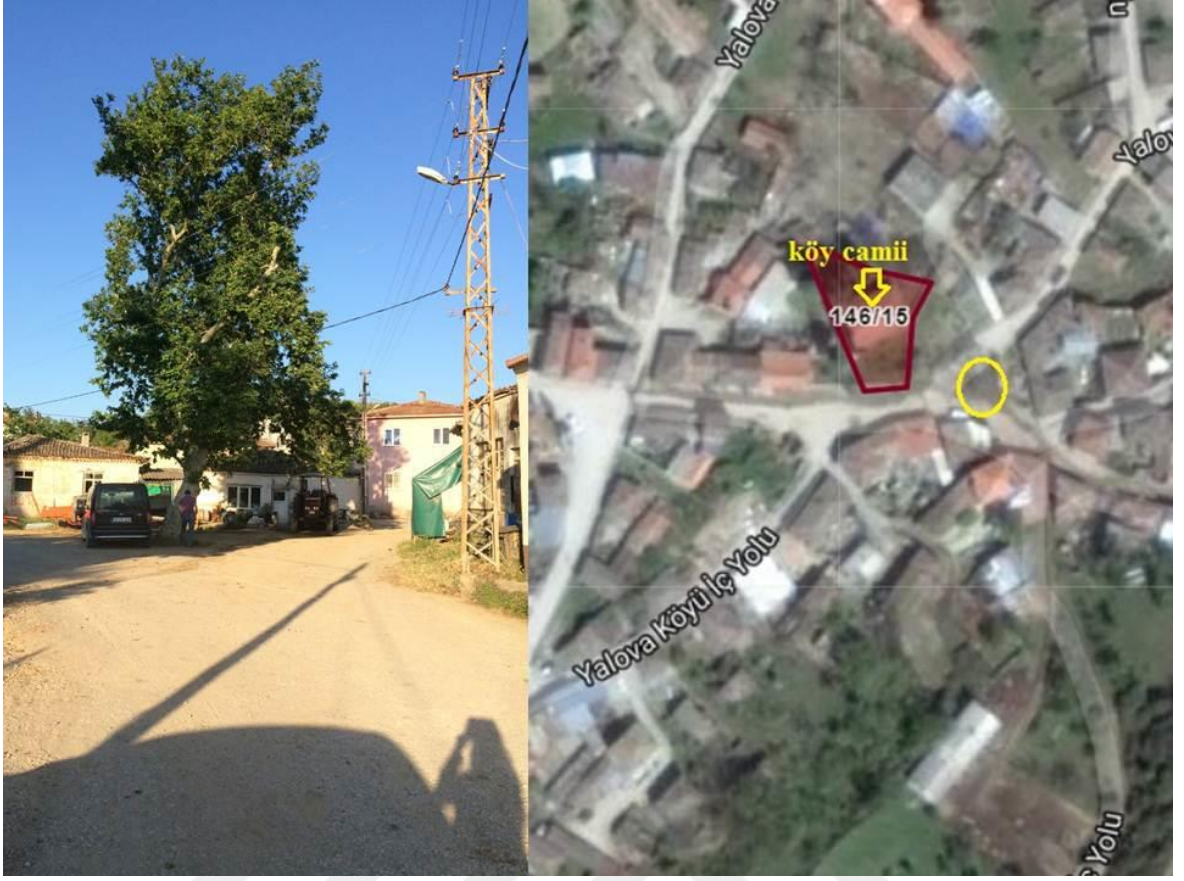

Şekil 4.29. Eceabat/Bigalı kalesi çınarının gövde ve kök sökümü (Orijinal)

4.28. Eceabat-Yalova/Köyüçü Mevkii

- Ağacın bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.
- Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)
- Adet: 1
- Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
- Tescil Tarih/Sayı: 17.06.1991/1784
- Envanter sıra no: 28
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale - Eceabat
- Köy/Mahalle: Yalova
- Mevkii: Köy içi mevkii
- GPS koordinatları: X: 450195.99/Y:4456899.47
- Ağacın (tahmini) boyu: 26,93 m
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 2,13 m
- Çapı: 15,2 m
- Tahmini yaşı: 100-200 yıl arası
- Tepe tacı çapı: 7,85 m
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39

- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 35
- Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.
- Çatallanma ve dal sayısı: 3 adet
- Dalların büyüme yönü: Normal çatallanma ve “V” şekilli dal gelişimi vardır.
- Dal durumu ve budanma: Özellikle elektrik tellerine gelen kısımları budanmıştır.
- Çürük/kovuk: Yok.
- Yaprak durumu: Aynı türdeki ağaç yapraklarına göre iyi durumdadır.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Önceki yıllardaki sürgünlerle son yılın sürgünü karşılaştırıldığında ağacın büyümesinin devam ettiği görülür.
- Ur veya şişlik: Çok büyük olmayan az sayıda urlara rastlanmıştır.
- Böcek ve mantar: Yok.
- İnsan müdahalesi: Yerleşim alanı içinde bulunduğundan etki altındadır.
- Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Köy içinde bulunan bu çınarın şu an itibariyle karşı karşıya olduğu tehdit uygun olmayan budamalara maruz kalmasıdır (Şekil 4.30).
- Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Bu çınarın bundan sonraki bakım ve budama işlemlerinin uzman kişiler tarafından uygulanmasında yarar vardır.
- Anıtsal değeri ve korunma: Bursa KVTVKK’nun 17.06.1991/1784 sayılı karar ekine göre bir çınar ağacının tescil edildiği anlaşılmakta olup il müdürlüğü arşivinde ilgili dosyası ve tescil fişi bulunamadı. Bu ağaç için yapılan ölçümler sonucu hesaplanan şimdiki anıtsal değerine göre boyutsal olarak anıtsal ağaç kapsamında olmadığını görüyoruz.
- Önemi: Yerleşim alanına kattığı yeşil doku ile çevre peyzajı açısından önemlidir.

Şekil 4.30. Eceabat-Yalova/Köy içi mevkie (Orijinal)

4.29. Eceabat - Behramlı Çınarı

- Ağacın bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.
- Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)
- Adet: 1
- Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
- Tescil Tarih/Sayı: 17.06.1991/1784
- Mülkiyet durumu: Tarla
- Envanter sıra no: 29
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Eceabat
- Köy/Mahalle: Behramlı
- Mevkie: Köy içi
- GPS koordinatları: X: 439496.00/Y: 4442152.14
- Ağacın (tahmini) boyu: 15,65 m
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 1,35 m
- Çapı: 0,43 m

- Tahmini yaşı: 100-200 arası
- Tepe tacı çapı: 12 m.
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 23
- Gövdede eğiklik ve yönü: Eğiklik yok.
- Çatallanma dal sayısı: 2 adet ana dal vardır.
- Dalların büyüme yönü: Normal çatallanma ve “V” şekilli dallanma hakimdir.
- Dal durumu ve budanma: Dallarda budama yoktur.
- Çürük/kovuk: Yok.
- Yaprak durumu: Aynı türdeki ağaç yapraklarına göre iyi durumdadır.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Herhangi bir problem gözlenmemiştir.
- Ur veya şişlik: Yok.
- Böcek ve mantar: Yok.
- İnsan müdahalesi: Ağacın konum itibarıyla yerleşim yerinden uzakta ve şahsa ait bir tarla içinde olmasından dolayı olası insan müdahalesi nispeten yoktur.
- Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Şahsa ait bir tarla içerisinde olduğundan yanlış budama söz konusu olabilir. Ayrıca tarla içerisinde ağaca bağlanmış olan inek ağacın gövdesinde hasar oluşmasına neden olabilir.
- Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Bakımının uzman kişiler tarafından yapılması önerilmektedir.
- Anıtsal değeri ve korunma: Bursa KVTVKK’nun 17.06.1991/1784 sayılı karar ekine göre bir çınar ağacının tescil edildiği anlaşılmakta olup il müdürlüğü arşivinde ilgili dosyası ve tescil fişi bulunamamıştır.
- Önemi: Tescili yapılan bu çınar fiziksel boyutları, görsel ayrıcalıkları ve çevre estetiği bakımından Behramlı köy yerleşmesine etkisi olan tek ağaç özelliğinde olduğu için koruma altına alınması uygun olacaktır (Şekil 4.31).

Şekil 4.31. Eceabat-Behramlı çınarı (Orijinal)

4.30. Eceabat/Büyük Anafarta Köyü Atatürk Çınarı

- Ağacın bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.
- Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)
- Adet: 1
- Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
- Tescil Tarih/Sayı: 17.06.1991/1784
- Envanter sıra no: 30
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale - Eceabat
- Köy/Mahalle: Büyük Anafarta
- Mevkii: Köy içi Mevkii
- GPS koordinatları: X: 443076.60/Y: 4459237.10
- Ağacın (tahmini) boyu: 14,26 m.
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 89,17 cm
- Çapı: 28,40 m
- Tahmini yaşı: 150 civarı

- Tepe tacı çapı: 10 m
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 23
- Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.
- Çatallanma dal sayısı: 2 adet ana dal vardır.
- Dalların büyüme yönü: Normal çatallanma ve “V” şekilli dallanma mevcuttur.
- Dal durumu ve budanma: Dallarda budama ve kesim yapılmıştır.
- Çürük/kovuk: Gövdenin alt kısmında kovuk var. Çürüme başlamış durumdadır.
- Yaprak durumu: Normal durumdadır.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Normaldir.
- Ur veya şişlik: Çok iri olmayan urlar vardır.
- Böcek ve mantar: Kovuktaki çürüme nedeniyle değişik böceklerle rastlanmıştır.
- İnsan müdahalesi: Bazı dallar kesilmiş ve budanmıştır.
- Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Ağacın gövdesini saran bir bitki olması ağacın normal gelişimini baskılamakta ve kovuk nedeniyle çürüme tehdidi altındadır. İnsan müdahalesinden dolayı olumsuz etkilere açıktır.
- Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Büyük Anafarta köy meydanının dokusuna çok önemli katma değeri olan bu çınara koruma statüsü kazandırılması gerekir. Çürümenin durdurulması için kovukta rehabilitasyon yapılmalıdır. Ağacın bundan sonraki bakımının uzmanlarca yapılması yerinde olacaktır.
- Anıtsal değeri ve korunma: Bursa KVTVKK’nun 17.06.1991/1784 sayılı karar ekine göre bir çınar ağacının tescil edildiği anlaşılmakta olup il müdürlüğü arşivinde ilgili dosyası ve tescil fişi bulunamadı.
- Önemi: Atatürk Çanakkale Savaşları sırasında bu köye gelerek atını bu çınar ağacına bağladığı söylenmektedir. Bu sebeple kültür turizmi ve ekoturizm açısından önemi ve değeri vardır (Şekil 4.32). Bu çınarın bugünkü mevcut durumu itibarıyla fiziksel boyutları değerlendirmeye alındığında minimal boyutlara ulaşamamış olup boyutsal anıt ağaç olarak gelecek vaat etmediği görülmektedir. Bu yüzden tescilden çıkarılması uygun olacaktır. Ancak Atatürk ile olan ilişkisinden dolayı tarihi bakımdan korunması gerekli anıt ağaç olarak değerlendirilmelidir.

Şekil 4.32. Büyük Anafarta Köyü Atatürk Çınarı (Orijinal)

4.31. Eceabat-Havuzlar Şehitlik Çınarı

- Ağacın bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.
- Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)
- Adet: 1
- Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
- Tescil Tarih/Sayı: 17.06.1991/1784
- Mülkiyet durumu: Havuzlar Şehitliği
- Envanter sıra no: 31
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale - Eceabat
- Köy/Mahalle: Kilitbahir
- Mevkii: Havuzlar
- GPS koordinatları: X: 445147.62/Y: 4442661.06
- Ada-Parsel: 277-2
- Ağacın (tahmini) boyu: 30,05 m
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 1,75 m
- Çapı: 0,56 m
- Tahmini yaşı: 600 civarı
- Tepe tacı çapı: 9,45 m
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39

- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 53
- Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.
- Çatallanma dal sayısı: 2 ana dal vardır.
- Dalların büyüme yönü: Dal gelişim normal çatallanma ve “V” şeklindedir. Bazı tali dallarda yanall gelişim görölmektedir.
- Dal durumu ve budanma: Yok.
- Çürük/kovuk: Gövdenin üst kısmında kovuk bulunmaktadır.
- Yaprak durumu: Sağlıklı görünmektedir.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Normaldir.
- Ur veya şişlik: Var.
- Böcek ve mantar: Yok.
- İnsan müdahalesi: Ağacın gövdesine çeşitli kesici ve delici aletlerle isimler, yazılar kazınmıştır. Yol kenarında bulunmasından dolayı her zaman risk altındadır.
- Ağacın karşı karşıya olduğı tehditler: Ağacın doğal gelişimini etkileyecek herhangi bir tehdit bulunmamaktadır.
- Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Tescili yapılan bu çınar ile yanındaki diğler çınar ağacına koruma statüsü kazandırılıp bakımlarının uzmanlarca yapılması uygun olacaktır.
- Anıtsal değeri ve korunma: Bursa KVTVKK’nun 17.06.1991/1784 sayılı karar ekine göre bir çınar ağacının tescil edildiğı anlaşılmakta olup il müdürlüğü arşivinde ilgili dosyası ve tescil fişi bulunamadı.
- Önemi: Kilitbahir Havuzlar Şehitliğı mevkiinde bulunan bu çınar ve hemen hizasındaki bir çınar ile çift ağaç özelliğı göstermekte ve temsil ettikleri mekânın mistik havasına çok önemli katkıları bulunmaktadır (Şekil 4.33).

- Çapı: 1,36 m
- Tahmini yaşı: 600 civarı
- Tepe tacı çapı: 20,88 m
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 75
- Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.
- Çatallanma dal sayısı: 3 ana dal vardır.
- Dalların büyüme yönü: Çatalsı dallanma hakimdir.
- Dal durumu ve budanma: Dallarda budama yoktur.
- Çürük/kovuk: Yok.
- Yaprak durumu: Aynı türdeki ağaç yapraklarına göre gayet iyi durumdadır.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Herhangi bir olumsuzluk görülmemiştir.
- Ur veya şişlik: Gövdede değişik boyutlarda şişlik ve urlar vardır.
- Böcek ve mantar: Yok.
- İnsan müdahalesi: Havuzlar mevkii piknik alanı içinde bulunduğundan etki altındadır.
- Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Günübirlik kullanım alanı içinde olduğundan ağacı tehdit eden insan müdahalesi riskinin olduğunu söylemek mümkündür.
- Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler:Tarihi bakımından çok önemli katma değeri olan havuzlar mevkiinde bulunmasından dolayı bu çınarın ve hemen arkasındaki çınarın koruma altına alınması ve bundan sonraki bakımlarının uzman kişilerce yapılması önerilmektedir.
- Anıtsal değeri ve korunma: Bursa KVTVKK'nun 17.06.1991/1784 sayılı karar ekine göre bir çınar ağacının tescil edildiği anlaşılmakta olup il müdürlüğü arşivinde ilgili dosyası ve tescil fişi bulunamadı.
- Önemi: Havuzlar mevkii piknik alanına özellik kazandıran çınar grubu içinde yer alan bu çınar ve arkasındaki havuzun dibinde bulunan diğer çınar etraflarındaki çınarlar içinde göze çarpan en büyük iki çınardır (Şekil 4.34). Fiziksel boyutlar, görsel ayrıcalıklar ve çevre estetiği bakımından bu alana çok büyük katma değer sağlamalarından dolayı ekoturizm açısından oldukça önem ve değer taşımaktadırlar.

Şekil 4.34. Kilitbahir Havuzlar çınarları (Orijinal)

4.33. Çan/Hacılar Yeri Çınarları

- Ağaçların bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.
- Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)
- Adet: 28 adet
- Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
- Mülkiyet durumu: Orman
- Envanter sıra no: 33
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Çan
- Köy/Mahalle: Hacılar
- Mevkii: Çan-Biga Karayolu
- GPS koordinatları: X: 509124.00/Y: 4433730.00

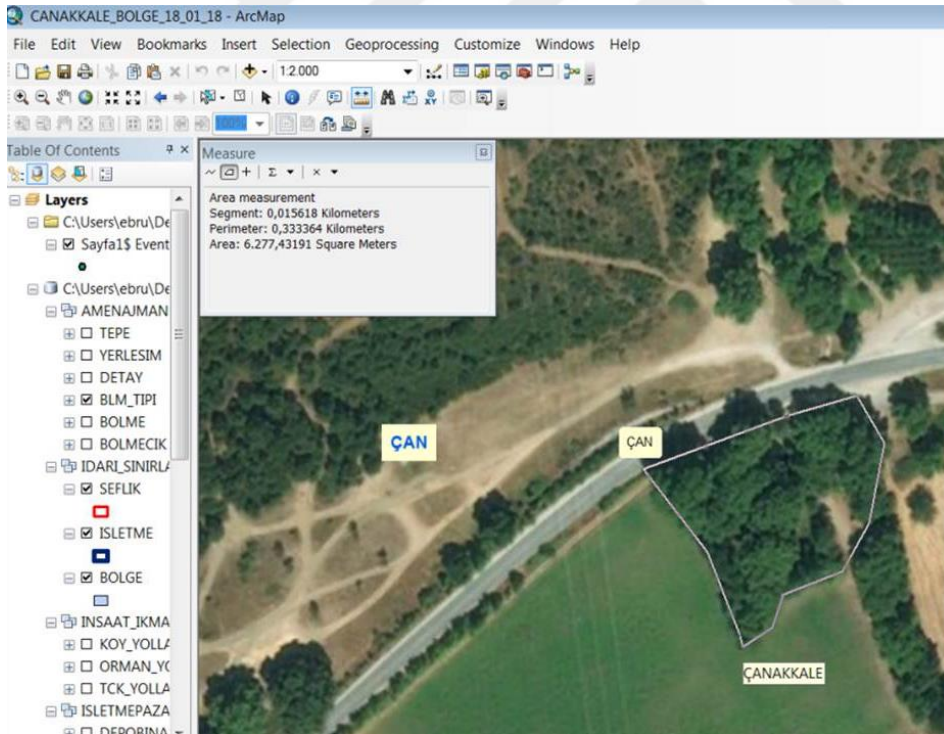
Hepsi aynı tarihte dikilen 28 adet çınardan hepsinin ölçümü yapılmamış olup en yüksek ŞAD (şimdiki anıtsal değer) değerine sahip olabilecek bir çınar ağacı seçilerek ölçümleri alınmıştır.

- Ağacın (tahmini) boyu: 19,31m
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 6,60 cm
- Çapı: 2,10 m
- Tahmini yaşı: 100-200 arası

- Tepe tacı çapı: 16,7 m
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 52
- Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.
- Çatallanma ve dal sayısı: 4
- Dalların büyüme yönü: V şekilli dallanma vardır.
- Dal durumu ve budanma: Düzgün, budama yok.
- Çürük/kovuk: Yok
- Yaprak durumu: İyi durumdadır.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Önceki yıllardaki sürgünlerle son yılın sürgünü karşılaştırıldığında ağacın büyümesinin devam ettiği görülür.
- Ur veya şişlik: Gövdede urlar vardır.
- Böcek ve mantar: Gözlenmemiştir.
- İnsan müdahalesi: Hacılar Mevkii piknik alanı olarak kullanıldığından insan müdahalesinden kaynaklanan olumsuzluklar vardır.
- Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Piknik alanında olduğu için risk altındadır.
- Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Koruma statüsü kazandırılmalıdır. Bulunduğu Hacılar mevkiinin dokusuna çok önemli bir katma değeri olan buradaki 28 adet çınarın bakımlarının uzman kişilerce yapılmasında büyük fayda vardır.
- Anıtsal değeri ve korunma: 17.05.264 sayılı işlem dosyasındaki yazışmalardan 28 adet çınar ağacı için tescil önerisi olduğu anlaşılmakta ancak ilgili dosyasında ağaçların tescillenip tescillenmediğine dair bir bilgi bulunamamıştır. Söz konusu çınarların yöre folklorunda, kültür ve tarihinde özel bir yeri bulunmaktadır. Boyutsal özellikleri ve doğal uzun ömürleri itibarıyla anıt ağaç kategorisine girmektedirler. Farklı gelişim göstermiş, plastik değerde bir görünüme sahip, fiziksel boyutlar, görsel ayrıcalıklar ve çevre estetiği bakımından Hacılar Mevkiinin dokusuna büyük katkısı olan bu çınarların anıt olarak tescilinin yapılarak koruma altına alınması yerinde olacaktır (Şekil 4.35).
- Önemi: Hacılar mevkiine özellik kazandıran çınar grubu içinde yer alır. 28 adet çınardan diğerlerine nazaran daha düzgün ve heybetli olan çeşmenin arkasında bulunan çınarda yapılan ölçümlerin sonucunda şimdiki anıtsal değeri 52 olarak belirlenmiştir. Şekil 4.36 da görülen mesire yeri olarak kullanılan bu alan ekoturizm açısından çok büyük önem taşımaktadır. Bu sebeple bu çınarların anıt ağaç olarak tescillerinin yapılarak koruma altına alınması yerinde olacaktır.

Şekil 4.35. Çan Hacılar yeri çınarları (Orijinal)

Şekil 4.36. Çan Hacılar yeri .çınarları arcgis alansal görünümü (Orijinal)

4.34. Çan/Kalburcu Değirmendere Çınarları

-Ağaçların bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.

-Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)

- Adet: 5
- Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
- Tescil Tarih/Sayı: 14.04.2000/6055
- Mülkiyet durumu: Ahşap mandıra ve arsası, iki taşlı ahşap su değirmeni+bahçesi
- Envanter sıra no: 34
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Çan
- Köy/Mahalle: Kalburcu
- Mevkii: Değirmendere
- GPS koordinatları: X: 508423,375/Y: 4426311,738
- Parsel: 626, 627 ve 628

Hepsi aynı tarihte dikilen 5 adet çınardan hepsinin ölçümü yapılmamış olup en yüksek ŞAD (şimdiki anıtsal değer) değerine sahip olabilecek bir çınar ağacı seçilerek ölçümleri alınmıştır.

- Ağacın (tahmini) boyu: 19,81 m
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 4,20 m
- Çapı: 1,34 m
- Tahmini yaşı: 100-200 arası
- Tepe tacı çapı: 11.10 m.
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 55
- Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.
- Çatallanma dal sayısı: 2 adet ana dal vardır.

-Dalların büyüme yönü: Dallarda “V” şekilli çatallanma hakim olup, bazı dallarda yanal gelişme görülmektedir.

-Dal durumu ve budanma: Yok.

-Çürük/kovuk: Yer seviyesinden başlayıp çatallanmanın başladığı kısma kadar devam ediyor.

-Yaprak durumu: Aynı türdeki ağaç yapraklarına göre iyi durumdadır.

-Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Herhangi bir yavaşlama belirtisi gözlenmemiştir.

-Ur veya şişlik: Var.

-Böcek ve mantar: Böceklere rastlanmıştır.

-İnsan müdahalesi: 49 yıllığına kiralanmış özel bir işletme alanı içinde olduğundan etki altındadır. Ağaçlardan biri işletmenin balkon kısmının tam ortasında bulunuyor olup bu sebeple ağacın kök boğazı beton altında kalmıştır.

-Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Değirmendere Mevkiinde yol kenarında olduğundan etki altında olup yeme-içme hizmeti sunan bir işletmenin sınırları içinde olmasından dolayı insan müdahalesine açıktır (Şekil 4.37). İşletme içerisinde bulunan diğer çınarların da kök boğazları beton veya taşla kaplı olduğundan baskı ve tehdit altındadırlar.

-Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Sadece anıt ağaç olarak tescilinin yapılarak, koruma statüsü kazandırılması yeterli değildir. Değirmendere mevkinin dokusuna çok önemli bir katma değeri olan bu çınarların bundan sonraki bakımlarının uzman kişiler tarafından yapılmasında büyük yarar vardır.

-Anıtsal değeri ve korunma: Edirne KVTVKBK'unca 14.04.2000/6055 kararıyla 5 adet çınar ağacı tescil edilmiştir.

-Önemi: Yerleşim alanının dokusuna katkıda bulunan görselliğe sahip olduklarından önem ve değer taşımaktadırlar.

Şekil 4.37. Çan-Kalburcu/Değirmendere çınarları (Orijinal)

4.35. Bozcaada/Alaybey Kaptanbayırı Çamı

-Ağacın bilimsel adı: *Pinus sp.*

-Türkçe adı: Çam

- Adet: 1
- Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
- Envanter sıra no: 35
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale - Bozcaada
- Köy/Mahalle: Alaybey
- Mevkii: Kaptanbayırı
- GPS koordinatları: Çanakkale KVTVKBK'nca 26.01.2002/765 sayılı karar ile 1 adet çam ağacı anıt ağaç olarak tescillenmiş olduğu anlaşılmaktadır. Ancak bu çam ağacına ait bir lokasyona ulaşılammıştır.

4.36. Biga/Karabiga Meşe Ağacı

- Ağacın bilimsel adı: *Quercus robur* L.
- Türkçe adı: Saplı meşe
- Adet: 1
- Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
- Envanter sıra no: 36
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale - Biga
- Köy/Mahalle: Karabiga-Çamikebir Mahallesi
- Mevkii: Fevzi Çakmak Caddesi
- GPS koordinatları: X: 525228.64/Y: 4472575.23
- Ağacın (tahmini) boyu: 14.79 m
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 4,50 m
- Çapı: 1,43 m.
- Tahmini yaşı: 300-400 arası
- Tepe tacı çapı: 12,20 m
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 27
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 49
- Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.
- Çatallanma dal sayısı: 4 ana dal vardır.
- Dalların büyüme yönü: "V" şekilli çatallanma yapan dallar gövdeye normal açı ile bağlanmış olup yanal gelişme göstermektedirler.
- Dal durumu ve budanma: Köylülerden biri meşenin dibinde üreyen otları yok etmek için yeşil öldüren diye ot ilacı uygulaması sonucu ağaç kuruma yapmış. 2017 yaz başında da belediye tarafından budanmış.

- Çürük/kovuk: Yok.
- Yaprak durumu: Yok.
- Ur veya şişlik: Var.
- Böcek ve mantar: Yok.
- İnsan müdahalesi: Yerleşim alanı ve köy kahvesinin bahçesinde bulunduğundan etki altındadır.
- Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Yanlış müdahale ve budanma.
- Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Sadece korunması gereken ağaç olarak tescilinin yapılarak, koruma statüsü kazandırılması yeterli olacaktır. Yöre ve köy kahvesinin dokusuna çok önemli bir katma değeri olan bu meşenin bundan sonraki bakımının uzman kişiler tarafından yapılması önerilmektedir.
- Anıtsal değeri ve korunma: 17.03.603 işlem numaralı dosyasının yazışmalarından bir adet ağaç için tescil çalışmalarının başlatıldığı anlaşılmakta ancak tescil kararı veya tescil fişi dosyasına mevcut değildir.
- Önemi: Bulunduğu mevkideki “Meşeli Kahve” adını bu meşeden almıştır (Şekil 4.38). Yaklaşık 3 asırlık olduğu söylenen bu meşe, göstermiş olduğu devasa gelişimi sayesinde köy meydanında estetik ve dekoratif görünüme ile önem ve değer taşımaktadır.

Şekil 4.38. Biga-Karabiga meşe ağacı (Orijinal)

4.37. Biga/Yeşilköy–Kırkgeçit Çınarları

- Ağaçların bilimsel adı: Platanus orientalis L.
- Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)
- Adet: 8 adet
- Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
- Tescil Tarih/Sayı: 28.04.2010/4849
- Mülkiyet durumu: Orman
- Envanter sıra no: 37
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Biga
- Köy/Mahalle: Yeşilköy
- Mevkii: Karapırmal Mevkii/Kırkgeçit Deresi Üzerinde
- GPS koordinatları: X: 518480.35/Y: 4442019,95
- Ada-Parsel: 111-29

Hepsi aynı tarihte dikilen 8 adet çınardan hepsinin ölçümü yapılmamış olup en yüksek ŞAD (şimdiki anıtsal değer) değerine sahip olabilecek bir çınar ağacı seçilerek ölçümleri alınmıştır.

- Ağacın (tahmini) boyu: 32 m.
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 8,20 m
- Çapı: 2,61 m
- Tahmini yaşı: 100-200 arası
- Tepe tacı çapı: 10,6 m
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 47
- Gövdede eğiklik ve yönü:Yok.
- Çatallanma dal sayısı: 3 adet ana dal vardır.

-Dalların büyüme yönü: “V” şekilli çatallanma hakim olup bazı dallarda yanal gelişim vardır.

-Dal durumu ve budanma: Genel görünümü son derece düzgün olup herhangi bir insan müdahalesi görmemiştir.

- Çürük/kovuk: Yok.
- Yaprak durumu: Aynı türdeki ağaç yapraklarına göre normaldir.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Normal büyüme sürmektedir.
- Ur veya şişlik: Ağacın dip kısımlarında küçük boyutlarda şişlikler vardır.
- Böcek ve mantar: Yok.

-İnsan müdahalesi: Yol kenarında bulunduğu ve piknik alanı olarak kullanıldığından etki altındadırlar (Şekil 4.39).

-Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: İnsan etkisi altında olduğu için tahrip olma riski vardır.

-Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Koruma altına alınmaları ve bakımlarının uzman kişilerce yapılması gerekmektedir.

-Anıtsal değeri ve korunma: Çanakkale KVTVKBK'nca 28.04.2010/4849 sayılı kararı ile 8 adet çınar ağacının anıt ağaç olarak tescillenmiş olduğu görülmektedir.

-Önemi: Görsel ayrıcalıklar ve çevre estetiği bakımından bu alana özellik kazandıran 8 adet çınardan aşağıda işaretlenmiş fotoğrafta yer alan çınar seçilerek ölçümler yapılmıştır. Etkileyici görüntüleriyle bu mevkiinin peyzajına katkılarından ve yöre kültüründe özel bir yere sahip olmalarından dolayı ekoturizm açısından önemlidirler.

Şekil 4.39. Biga/Yeşilköy–Kırkgeçit çınarları (Orijinal)

4.38. Biga/Sarıkaya Kuyupınar Çınarları

-Ağaçların bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.

-Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)

- Adet: 4
- Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
- Tescil Tarih/Sayı: 21.09.2010/5050
- Mülkiyet durumu: Mera
- Envanter sıra no: 38
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Biga
- Köy/Mahalle: Sarıkaya
- Mevkii: Kuyupınar Mevkiinde Biga-Çan karayolu üzerinde
- GPS koordinatları: X: 519264,82/Y: 4448633,62
- Pafta-Parsel: H18b3/4/937
- Ağacın (tahmini) boyu: 26,80 m
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 710 cm
- Çapı: 226,12 m
- Tahmini yaşı: 200-300 arası
- Tepe tacı çapı: 16.15 m
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 50
- Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.
- Çatallanma dal sayısı: 3 adet ana dal vardır.
- Dalların büyüme yönü: Gövde ile normal açı yapan “V” şekilli çatallanma vardır.
- Dal durumu ve budanma: Ana dallarda eksik vardır. Uygun olmayan budamalar yapılmıştır.
- Çürük/kovuk: Toprak seviyesinden başlayan yarım metre yüksekliğe kadar devam eden bir kovuk vardır.
- Yaprak durumu: Aynı türdeki ağaç yapraklarına göre iyi durumdadır.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Ağacın büyümesinin devam ettiği görülmektedir.
- Ur veya şişlik: Var.
- Böcek ve mantar: Kovuğun içinde değişik böcekler görülmüştür.
- İnsan müdahalesi: Yol kenarında bulunduğundan etki altındadır. Dalların budanmasından, ağacın kabuğuna kazılarak yazılan yazılardan ve kovuğun içinde bulunan çöplerden de insan etkisi altında olduğu anlaşılmaktadır (Şekil 4.40).
- Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Aşırı insan etkisi altında olduğu için tahrip olma riski vardır.

-Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Koruma statüsü kazandırılması gerekir. Bulundukları Kuyupınar Mevkiinin dokusuna özellik kazandıran toplamda 4 adet çınarın bundan sonraki bakımlarının uzman kişiler tarafından yapılmasında büyük fayda vardır. Kovuk nedeniyle meydana gelecek olan çürümenin önüne geçmek için rehabilitasyonunun yapılması gerekmektedir.

-Anıtsal değeri ve korunma: Çanakkale KVTVKBK'nca 21.09.2010/5050 sayılı kararı ile 4 adet çınar ağacı anıt ağaç olarak tescillenmiştir.

-Önemi: Kuyupınar Mevkii bulunduğu konum itibarıyla ve bu alanda barındırdığı 4 adet çınar ile birlikte insanlara gününbirlik kullanım alanı sunmaktadır. Bu alanın dokusuna katkıda bulunan görselliğe sahip bir unsur oldukları için önemlidirler.

Şekil 4.40. Biga-Sarıkaya/Kuyupınar çınarlarının genel görünümü ve gördüğü sosyal baskı (Orijinal)

4.39. Bayramiç/Dağoba Çınarları

-Ağaçların bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.

-Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)

-Adet: 2

- Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
- Tescil Tarih/Sayı: 03.12.1998/5057
- Mülkiyet durumu: Avlulu kargir çamaşırhane
- Envanter sıra no: 39
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Bayramiç
- Köy/Mahalle: Dağoba
- Mevkii: Köy içi Mevkii
- GPS koordinatları: X: 485070.22/Y: 4403054.19
- Ada-Parsel: 438
- Ağacın (tahmini) boyu: 15,72 (toprak seviyesinden 1,5-2,0 m yükseklikte duvarla set çekilmiş)
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 8,85 m
- Çapı: 2,82 m
- Tahmini yaşı: 500-600 arası
- Tepe tacı çapı: 12,6 m
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 62
- Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.
- Çatallanma dal sayısı: Çeşme arkasındaki çınar için önce 2 daha sonra 3'e ayrılan bir çatallanma vardır.
- Dalların büyüme yönü: Normal çatallanma ve yanal dallanma vardır.
- Dal durumu ve budanma: Budama yapılmıştır.
- Çürük/kovuk: Çeşme arkasında bulunan çınarda toprak seviyesinden başlayıp 1 m.ye kadar çıkan kovuk vardır. Bu meydanın girişinde bulunan diğer çınarda ise 1,5-2m.'ye kadar yükselen kovuk bulunmakta ve gövdesinin yarısı yanmış ve ağaç yarım gövde formundadır.
- Yaprak durumu: Aynı türdeki ağaç yapraklarına göre biraz zayıf durumdadır.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Büyümesi yavaşlama sürecine girmiştir.
- Ur veya şişlik: Var.
- Böcek ve mantar: Kovuğun içinde ve gövdede bazı böcek türleri gözlenmiştir.
- İnsan müdahalesi: Bazı dallar kesilmiş olup bu alan köy halkı tarafından düğün, dernek veya hayır yeri olarak kullanılmakta olduğundan insan müdahalesi her zaman söz konusudur.

-Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Yanlış budama, kovuk nedeniyle oluşacak böcek zararı ve çürüme gibi riskler vardır.

-Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Anıt ağaç olarak tescillenen bu çınarlara koruma statüsü kazandırılması gerekir. İki çınarda da bulunan kovukların içindeki çürük kısımlar sağlam oduna kadar temizlenerek, üzerleri koruyucu kimyasallar ile kaplanmalı gereği halinde kovuk ağzının kapatılması gerekmektedir. Bundan sonraki bakımlarının ehil kişilerce yapılmasında büyük yarar vardır.

-Anıtsal değeri ve korunma: Edirne KVTVKK'nca 03.12.1998/5057 kararı ile 2 adet çınar ağacı anıt ağaç olarak tescillenmiş olduğu, Çanakkale KVTVKBK'nun 21.06.2010/4935 sayılı kararı ile tescilli ağaçlardan birinin yıkıldığı ve ilgili kurum denetiminde kaldırılmasına karar verildiği anlaşılmaktadır.

-Önemi: Eskiden çamaşır yıkama yeri olarak kullanılan bu alan artık köy halkını bir araya getiren düğün, dernek ve köy hayırları gibi toplu kullanım alanına dönüşmüştür. Köyün bu alanına özellik kazandıran tek boylu çınar ve hemen bitişiğinde doğal peyzaj bütünlüğü sağlayan çeşme ikilisi tarih boyunca Türklerin kültüründe ayrı bir öneme sahip olmuştur (Şekil 4.41). Yörenin kültür ve folkloründe önem ve değer taşımaktadırlar.

Şekil 4.41. Bayramiç Dağoba çınarları (Orijinal)

4.40. Bayramiç-Çifte Hamam Arası Pazar Meydanı Çınarı

-Ağacın bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.

-Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)

-Adet: 1

-Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu

-Tescil Tarih/Sayı: 12.05.2010/4891

-Envanter sıra no: 40

-Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Bayramiç

-Köy/Mahalle: Merkez-Hamam sokak

-Mevkii: Karşıyaka Köprüsü-Çifte Hamam arası pazar meydanı

-GPS koordinatları: X: 466838.85/Y: 4406547.32

-Ağacın (tahmini) boyu: 20,13 m.

-Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 3,90 m

-Çapı: 1,24 m

-Tahmini yaşı: 100-200 arası

-Tepe tacı çapı: 8,10 m

-Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39

-Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 47

-Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.

-Çatallanma dal sayısı: 2 adet ana dal vardır.

-Dalların büyüme yönü: Çatalsı ve “V” şekilli dallanma hakimdir.

-Dal durumu ve budanma: Alt dallarda budama yapılmıştır.

-Çürük/kovuk: Yok.

-Yaprak durumu: Aynı türdeki ağaç yapraklarına göre iyi durumdadır.

-Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Ağaç büyümesini sürdürmektedir.

-Ur veya şişlik: Var.

-Böcek ve mantar: Yok.

-İnsan müdahalesi: Budama yapılmıştır. Geçmişte yapılan yanlış budamadan dolayı gövdede deformasyonlar oluşmuştur. Çay bahçesinde olması sebebiyle insan müdahalesi her zaman söz konusudur (Şekil 4.42).

-Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Ağacın etrafındaki alan beton ile kaplanmıştır. Ağacın kök kısmının hava ile teması büyük ölçüde ortadan kalkmıştır. Ayrıca yerleşim alanı içinde oluşundan yanlış budamaların devam etmesi söz konusudur. Bu durum ağacın normal gelişimini olumsuz etkileyecektir.

-Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Tescili yapılan bu çınara koruma statüsü kazandırılması gerekir. Ağacın kök yayılım kısmındaki toprak alan genişletilmelidir. Bundan sonraki bakımlarının uzman kişiler tarafından yapılması uygun olacaktır.

-Anıtsal değeri ve korunma: Çanakkale KVTVKBK'nca 12.05.2010/4891 kararı ile tescil edildiği anlaşılmakta ancak tescil fişi dosyasında bulunamamıştır.

-Önemi: Kent dokusuna olumlu katkısı yönünden önemi vardır. Çanakkale KVTVKBK'nca asılan "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğünce Koruması İstenen Tescilli Ağaç" yazılı levha mevcuttur.

Şekil 4.42. Bayramiç çifte hamam arası pazar meydanı (Orijinal)

4.41. Bayramiç-Zeytinlik Sokak Köprü Arasındaki Çınarlar

-Ağaçların bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.

-Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)

-Adet: 2

-Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu

-Tescil Tarih/Sayı: 12.05.2010/4891

- Envanter sıra no: 41
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Bayramiç
- Köy/Mahalle: Merkez
- Mevkii: Karşıyaka Köprüsü Zeytinlik sokak üzerindeki köprü arası
- GPS koordinatları: X: 466789.89/Y: 4406619.85
- Ağacın (tahmini) boyu: 20.76 m/17.51 m
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 3,00 m/2,60 m
- Çapı: 0,96 m/0.83 m
- Tahmini yaşı: 100-200 arası
- Tepe tacı çapı: 8,35 m
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 51
- Gövdede eğiklik ve yönü: Her iki çınarda da Pazar yerine doğru eğiklik mevcuttur.
- Çatallanma dal sayısı: Her iki çınarda da 2 adet ana dal vardır.
- Dalların büyüme yönü: Normal çatallanma ve “V” şekilli dallanma hakimdir.
- Dal durumu ve budanma: Alt kesimlerde küçük dallar kesilmiştir.
- Çürük/kovuk: Yok/Var
- Yaprak durumu: Normal görünmektedirler.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Önceki yıllardaki sürgünlerle son yılın sürgünü karşılaştırıldığında çınarların büyümelerinin devam ettiği görülür.
- Ur veya şişlik: Var.
- Böcek ve mantar: Yok.
- İnsan müdahalesi: Yerleşim alanı içinde bulunduğundan etki altındadır.
- Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Yol üzerinde olması sebebiyle sürekli insan etkisi altındadır. Ayrıca kaldırım üzerinde bulunmalarından dolayı ağacın kök kısmının hava ile teması büyük ölçüde ortadan kalkmıştır. Bu durum ağacın normal gelişimini olumsuz etkileyecektir.
- Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Bayramiç'in merkezinde Zeytinlik sokak üzerindeki köprü arasında yer alan yerleşim alanının rekreasyon dokusunu bütünleyen, bulundukları ortamı zenginleştirerek ona anlam veren bu çınarların rastgele budanmasının önlenmesi, gövde ve dallara verilen zararın önüne geçilmesi gerekmektedir. Hatalı budama sonucu oluşan kovuk için uzman kişiler tarafından gerekli restorasyon işleminin yapılması uygun olacaktır.

-Anıtsal değeri ve korunma: Çanakkale KVTVKBK'nca 12.05.2010/4891 kararı ile tescil edildikleri anlaşılmakta ancak tescil fişi dosyasında bulunamamıştır.

-Önemi: Bayramiç'in merkezinde tarihi köprüyle bütünleşen çevre peyzajına olumlu katkısı olan bu iki çınar çevre estetiği ve dokusu açısından önemlidir. Her iki çınarın gövdesinde de Çanakkale KVTVKBK'nca asılan "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğünce Koruması İstenen Tescilli Ağaç" yazılı levhalar mevcuttur (Şekil 4.43).

Şekil 4.43. Bayramiç Zeytinlik Sokak-köprü arasındaki çınarlar (Orijinal)

4.42. Bayramiç-Zeytinlik Caddesi Çınarı

-Ağacın bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.

-Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)

-Adet: 1

-Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu

-Tescil Tarih/Sayı: 12.05.2010/4891

-Envanter sıra no: 42

- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Bayramiç
- Köy/Mahalle: Merkez (Zabıta yanı)
- Mevkii: Zeytinlik caddesi üzerinde bulunan köprü yanı
- GPS koordinatları: X: 466775.08/Y: 4406660.45
- Ağacın (tahmini) boyu: 19,67 m.
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 4,90 cm
- Çapı: 1,56 m
- Tahmini yaşı: 100-200 arası
- Tepe tacı çapı: 9,98 m
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 47
- Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.
- Çatallanma dal sayısı: 2 adet ana dal vardır.
- Dalların büyüme yönü: Normal çatallanma ve “V” şekilli dal gelişmesi vardır.
- Dal durumu ve budanma: Var.
- Çürük/kovuk: Gövdenin alt kısmındadır.
- Yaprak durumu: Aynı türdeki ağaç yapraklarına göre iyi durumdadır.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Ağacın yeni sürgünleri büyümenin devam ettiğini göstermektedir.
- Ur veya şişlik: Var.
- Böcek ve mantar: Yok.
- İnsan müdahalesi: Yerleşim alanının merkezinde ve işlek yol kenarında bulunması sebebiyle insan müdahalesi söz konusudur. Kovuğun içindeki çöplerden de bu insan etkisini görmekteyiz.
- Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Gövdenin alt kısmında bulunan kovukta gerekli restorasyon çalışmaları yapılmazsa zamanla oluşabilecek bakteri zararı sonucu çürüme gelişebilir.Ağacın taç iz düşüm alanı kök boğazı kısmına kadar kaldırım taşı ile kaplıdır. Bu durum ağacın normal gelişimi etkileyerek olası mantar hastalıklarına sebep olacaktır.
- Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Tescili yapılarak koruması istenen bu ağacın bundan sonraki bakımlarının uzman kişiler tarafından yapılması gerekir. Gövdesinde zemine yakın kısımda oluşan kovukta meydana gelecek çürümelerin önüne geçmek için acilen rehabilite edilmesi gerekir. Ayrıca ağacın kök yayılım alanı mutlaka genişletilmeli hatta etrafı tahta veya demir parmaklıklarla çevrilmelidir.

-Anıtsal değeri ve korunma: Çanakkale KVTVKBK'nca 12.05.2010/4891 kararı ile tescil edildiği anlaşılmakta ancak tescil fişi dosyasında bulunamamıştır.

-Önemi: Yerleşim alanının dokusunu tamamlaması yönünden önemi ve değeri vardır. Bu çınarın gövdesinde Çanakkale KVTVKBK'nca asılan "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğünce Koruması İstenen Tescilli Ağaç" yazılı levha mevcuttur (Şekil 4.44).

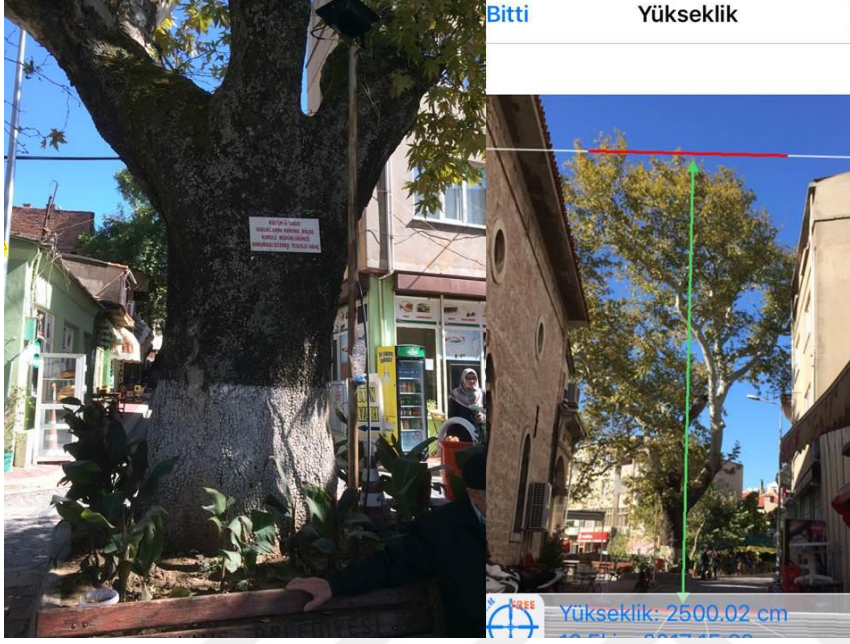
Şekil 4.44. Bayramiç Zeytinlik caddesi çınarı (Orijinal)

4.43. Bayramiç Çarşı Camii Şadırvan Çınarı

- Ağacın bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.
- Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)
- Adet: 1
- Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
- Tescil Tarih/Sayı: 12.05.2010/4891
- Envanter sıra no: 43
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Bayramiç
- Köy/Mahalle: Merkez
- Mevkii: Çarşı Camii şadırvanının yanı

- GPS koordinatları: X: 466858.00/Y: 4406666.94
- Ağacın (tahmini) boyu: 25.0 m.
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 360 cm
- Çapı: 114,65 m.
- Tahmini yaşı: 350 civarı
- Tepe tacı çapı: 11,13 m
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 51
- Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.
- Çatallanma dal sayısı: 3 adet ana dal vardır.
- Dalların büyüme yönü: Normal açı yaparak büyüme göstermiştir.
- Dal durumu ve budanma: Alt kısımlarda ve yola bakan ana dal üzerinde budama yapılmıştır.
- Çürük/kovuk: Yok.
- Yaprak durumu: Aynı türdeki ağaç yapraklarına göre iyi durumdadır.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Eski ve yeni dal sürgünlerinin karşılaştırılması, ağacın büyüme eğilimini n sürdürdüğünü göstermektedir.
- Ur veya şişlik: Yok.
- Böcek ve mantar: Yok.
- İnsan müdahalesi: Hem Çarşı Camii şadırvanında hem de yol kenarında bulunduğundan sürekli etki altındadır.
- Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Bayramiç'in merkezindeki caminin şadırvanında bulunan bu çınar, insanların yoğun olarak bulunduğu bir alanda olmasına rağmen ciddi bir tehdit ile karşı karşıya bulunmamaktadır.
- Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Çarşı Camii şadırvanının dokusuna özellik kazandıran ve katma değer sağlayan bu çınarın gelişmesine mani olmayacak ve ona zarar vermeyecek şekilde korunmasının sağlanması gerekir.
- Anıtsal değeri ve korunma: Çanakkale KVTVKBK'nca 12.05.2010/4891 kararı ile tescil edildiği anlaşılmakta ancak tescil fişi dosyasında bulunamamıştır. Görünüşüyle cami avlusunu süsleyen çınarın, mutlaka korunmaya değer ağaç statüsü kazandırılarak koruma altına alınmasının gerekliliği ortadadır. Bu sebeple Çanakkale KVTVKBK'nca asılan "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğünce Koruması İstenen Tescilli Ağaç" yazılı levha mevcuttur (Şekil 4.45).

-Önemi: Çarşı camii şadırvanında bulunan estetik ve dekoratif görünümüne sahip bu çınar, asırlık yaşı ve genel görünümü ile çevrenin peyzajına önem ve değer katan bir özelliktedir.

Şekil 4.45. Bayramiç çarşı camii şadırvan çınarı (Orijinal)

4.44. Bayramiç/Merkez Hacı Bali Dede Mezarı

-Ağacın bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.

-Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)

-Adet: 1

-Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu

-Tescil Tarih/Sayı: 12.05.2010/4891

-Envanter sıra no: 44

-Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Bayramiç

-Köy/Mahalle: Merkez

-Mevkii: Hacı Bali Dede mezarı yanı

-GPS koordinatları: Çanakkale KVTVKBK'nca 12.05.2010/4891 kararı ile tescil edildiği anlaşılmakta ancak tescil fişi dosyasında bulunamayan bu ağacın verilen lokasyon bilgileri doğrultusunda yapılan araştırmalar sonucunda herhangi bir çınar ağacına rastlanmamıştır.

4.45. Bayramiç/Merkez Muradiye Mahallesi Sağlık Sokak

-Ağaçların bilimsel adı: *Pinus* sp.

-Türkçe adı: Çam

-Adet: 3

-Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu

-Tescil Tarih/Sayı: 12.05.2010/4891

-Envanter sıra no: 45

-Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Bayramiç

-Köy/Mahalle: Merkez

-Mevkii: Muradiye Mahallesi Sağlık Sokak üst başı

-GPS koordinatları: Çanakkale KVTVKBK'nca 12.05.2010/4891 kararı ile tescil edildiği anlaşılmakta ancak tescil fişi dosyasında bulunamayan bu ağacın verilen lokasyon bilgileri doğrultusunda yapılan araştırmalar sonucunda herhangi bir çınar ağacına rastlanmamıştır.

4.46. Kurşunlu/Dörtüol Çınarları

-Ağaçların bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.

-Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)

-Adet: 245

-Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu

-Tescil Tarih/Sayı: 27.07.2008/3829

-Envanter sıra no: 46

-Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Merkez

-Köy/Mahalle: Kurşunlu-Dörtüol

-Mevkii: Çanakkale-Çan yolu üzerinde

Hepsi aynı tarihte dikilen 245 adet çınardan hepsinin ölçümü yapılmamış olup en yüksek ŞAD (şimdiki anıtsal değer) değerine sahip olabilecek 3 çınar ağacı seçilerek koordinatları ve ölçümleri alınmıştır.

-GPS koordinatları (Şekil 46, 47);

1.ağaç için; X: 455.789/Y: 4443.743

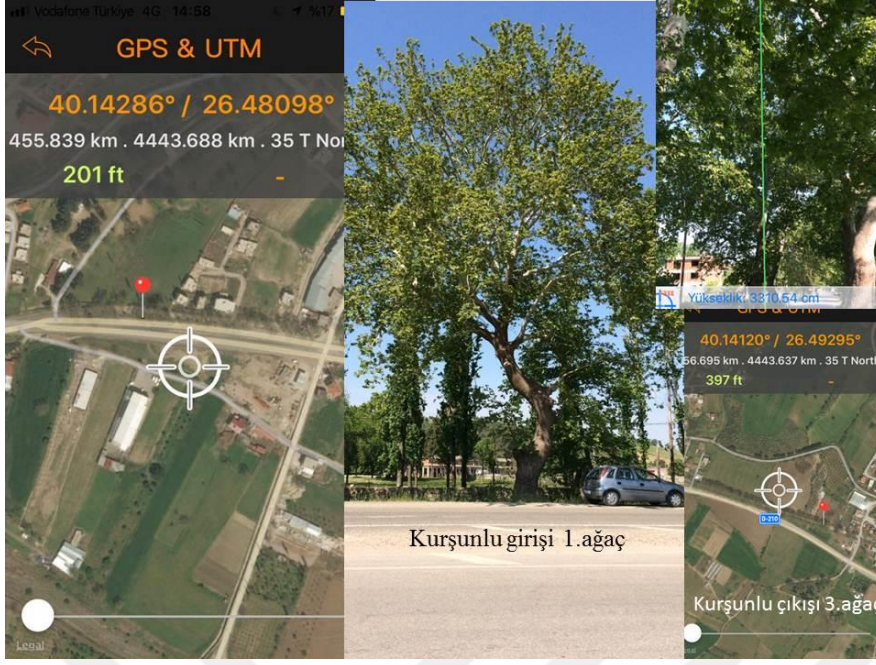
Işıklar-Dörtüol arasında seçilen Fulya Büfe çaprazı yol tarafından seçilen;

2.ağaç için; X: 456.387/Y: 4443.707

Kurşunlu girişine doğru seçilen;

3.ağaç için; X: 456807.74/Y: 4443553.19

- Ağacın (tahmini) boyu: 1.ağaç: 33,10 m, 2.ağaç: 32,54 m, 3.ağaç: 34,25 m
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 1.ağaç:3,0 m, 2.ağaç:2,80 m, 3.ağaç:3,82 m
- Çapı: 1.ağaç:0,96 m, 2.ağaç: 0,89 m, 3.ağaç: 1,22 m
- Tahmini yaşı: 150 civarı
- Tepe tacı çapı: 1.ağaç: 7,45 m, 2.ağaç: 10,95 m, 3.ağaç:7,93 m
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 58
- Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.
- Çatallanma dal sayısı: 3 adet ana dal vardır.
- Dalların büyüme yönü: Normal çatallanma ve “V” şekilli dal gelişimi vardır.
- Dal durumu ve budanma: Yerleşim alanının içinde ve yol kenarında olmasından dolayı alt dallarda budamalar yapılmıştır.
- Çürük/kovuk: Yok.
- Yaprak durumu: Aynı türdeki ağaç yapraklarına göre iyi durumdadır.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Olumsuz bir durum gözlenmemiştir.
- Ur veya şişlik: Var.
- Böcek ve mantar: Yok.
- İnsan müdahalesi: Yerleşim alanı içinde bulunduğundan etki altındadır.
- Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Bu çınarın şu an itibariyle karşı karşıya olduğu bir tehdit söz konusu değildir.
- Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Anıt ağaç olarak tescili yapılan bu çınarlar dizisinin bundan sonraki bakımları, korunmaları ve var olan hasta bireylerin tedavileri uzman kişiler tarafından uygulanmalıdır.
- Anıtsal değeri ve korunma: Çanakkale KVTVKBK’nca 27.07.2008/3829 sayılı karar ile Çanakkale-Çan yolu üzerindeki 245 adet çınar ağacı anıt ağaç olarak tescil edildiği anlaşılmaktadır.
- Önemi: Yerleşimin dokusuna ve estetiğine önemli ve olumlu katkısı vardır. Kurşunlu olarak bilinen Dört Yol-Işıklar mevkii de denilen Çanakkale-Çan karayolunun tek kenarında yaklaşık 2.40 km boyunca sıra halinde dikili olan ve yola hoş bir manzara kazandıran bu 245 adet çınarın peyzajda bu görünümüne “alle” denilir (Şekil 4.48). Fiziksel boyutları, güzellikleri ve görsellikleri ile ön plana çıkan bu dizi çınarlar, sadece kent dokusuna kazandırmış oldukları çevre estetiği ile değil, yerleşimin yakın geçmişine ait izleri ve hatıraları taşımaları nedeniyle de koruma altına alınmalıdırlar.

Şekil 4.46. Kurşunlu-Dörtyol girişi 1.ağaç harita ve genel görünümü ile Kurşunlu çıkışı 3.ağaç haritası (Orijinal)

Şekil 4.47. Işıklar-Dörtyol arası Fulya büfe yol tarafı köşe ağaç genel görünümü ve haritası (Orijinal)

Şekil 4.48. Kurşunlu-Dört Yol çınarları genel görünümü (Orijinal)

4.47. Çanakkale/İskele Meydanı Büyük Çiçekli Manolya

-Ağacın bilimsel adı: *Magnolia grandiflora* L.

-Türkçe adı: Büyük çiçekli manolya

-Adet: 1

-Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu

-Tescil Tarih/Sayı: 27.11.2004/440

-Envanter sıra no: 47

-Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Merkez

-Mevkii: Kayserili Ahmet Paşa Caddesi Eski Belediye Hizmet Binası Önü Kafeterya Arası (İskele Meydanı)

-GPS koordinatları: X: 449150.85/Y: 4444623.50

-Ada-Parsel: 474/12

-Ağacın (tahmini) boyu: 15,33 m.

-Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 2,65 m

-Çapı: 0,84 m

-Tahmini yaşı: 85-90 arası

-Tepe tacı çapı: 8,20 m

-Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD) ve Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): Manolya türü için Türkiye'nin doğal 1.2.3.sınıf orman ağaçları arasında Asgari Anıtsal Değeri bulunmadığından hesaplanamamıştır.

-Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.

-Çatallanma dal sayısı: Ağaç dibinden itibaren 2 m.den sonra 2 adet ana dala ayrılmıştır.

-Dalların büyüme yönü: Normal çatallanma ve "V" şekilli dallanma vardır.

-Dal durumu ve budanma: Yok.

-Çürük/kovuk: Yok.

-Yaprak durumu: İyi durumdadır.

-Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Sürgünlerde normal büyüme gözlenmiştir.

-Ur veya şişlik: Yok.

-Böcek ve mantar: Yok.

-İnsan müdahalesi: Şehir merkezinde çok işlek bir meydana bulunan bu manolya ağacı etki altındadır.

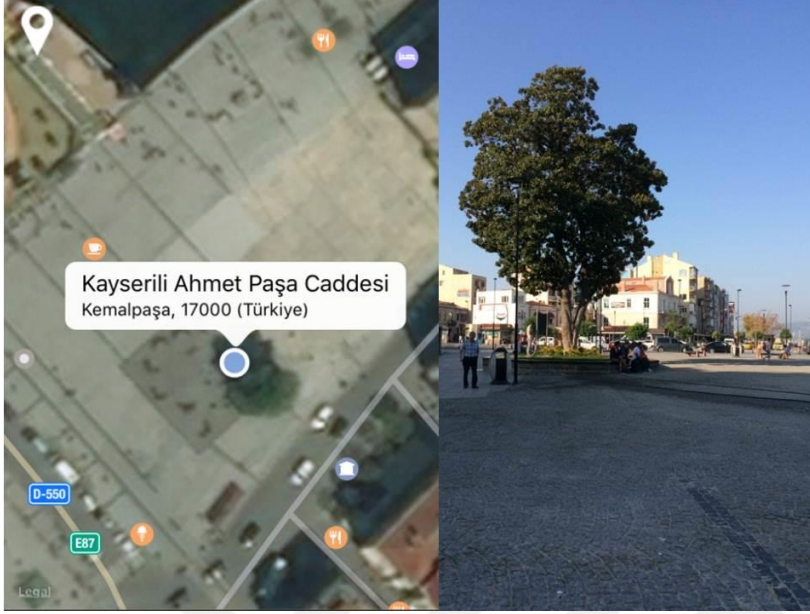
-Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Şu an için belirgin bir tehdit tespit edilememiştir.

-Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Tescili yapılan bu manolya ağacının korunma ve bakımının uzman kişilerce yapılması uygun olacaktır.

-Anıtsal değeri ve korunma: Çanakkale KVTVKBK'nca 27.11.2004/440 kararıyla tescillenmiştir.

-Önemi: Cevatpaşa mahallesi Kayserili Ahmet Paşa Caddesi'nde yer alan eski Belediye Hizmet Binası önünde, günümüzde İskele Meydanında bulunan bu manolya ağacı Çanakkale KVTVKBK'nun 27.11.2004 tarih ve 440 sayılı kararıyla anıt ağaç olarak tescillenmiştir (Şekil 4.49). Ağacın geçmişiyle ilgili olarak 23.01.2010 Zafer Tosun'dan alınan bilgilere göre; 1933 yılında Zafer Tosun'un annesi Fatma Baştopçu Ayvalık'tan Çanakkale'ye gelin gelirken babası Ali Baştopçu damada çeyiz olarak 3 adet manolya ağacı ve bir Türk bayrağı vermiş ve bu fideleri o dönemin Girit kökenli Belediye bahçıvanına diktirmesini söylemiştir. Bahçıvan bu fidanlardan birini Zafer Tosun'un evinin bulunduğu Fevzipaşa Mahallesi Büyük Cami Sokak'a, diğerini Cumhuriyet İlkokulu önünde bulunan kendi evinin bahçesine ve üçüncüsünü de eski Belediye binasının bahçesine diktirtmiştir. Fidanlardan sadece belediye bahçesindeki tutarak büyümüştür (Şekil 4.50). Bu sebeple kültür turizmi ve ekoturizm açısından önemi ve değeri vardır. Ayrıca herdem yeşil görünümü, yaz ve sonbahar mevsimlerinde açan güzel kokulu beyaz

çiçekleri ve gaz zararlarına ve çevre kirliliğine dayanıklılığı ile bulunduğu konumun çevre peyzajına olumlu katkısından dolayı da önem ve değer taşımaktadır.

Şekil 4.49. Çanakkale-İskele meydanı/Beyaz çiçekli manolya (Orijinal)

Şekil 4.50. Kayserili Ahmet Paşa caddesi eski belediye hizmet binası önü büyük çiçekli manolya (Kaynak: Eski Çanakkale Kartpostalları)

4.48. Çanakkale/Merkez Panayır Yeri Arka Girişi

- Ağacın bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.
- Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)
- Adet: 1
- Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
- Tescil Tarih/Sayı: 27.11.2004/440
- Envanter sıra no: 48
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Merkez
- Mevkii: Panayır yeri alanı içinde, Sarıçay caddesi tarafında eski çınarlık mevkiinde
- GPS koordinatları: X: 449925.11/Y: 4443952.41
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 7,0 m
- Çapı: 2,23 m
- Tahmini yaşı: 100-200 yıl arası
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): Bulunduğu konumu ve gördüğü sosyal baskının sonucu olarak ağacın fiziksel ve görsel ayrıcalıklarına dair olan Tepe tacı çapı ile ağacın (tahmini) boyunun ölçümleri alınamadığından dolayı ağacın Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD) hesaplanamamıştır.
- Gövdede eğiklik ve yönü: Kuzeybatı yönünde eğiklik vardır.
- Çatallanma ve dal sayısı: Eğik gövde üzerinde görünen mevcut 2 ana dal vardır.
- Dalların büyüme yönü: Ağacın eğik gövdesi üzerinde görünen dallar dikey doğrultuda “V” şekilli çatallanma göstermektedir.
- Dal durumu ve budanma: Ana dallarda eksikler görülmektedir. Uygun olmayan budamalar yapılmıştır.
- Çürük/kovuk: Ağacın zeminden itibaren başlayıp yaklaşık 1 m ye kadar devam eden kovuğu vardır.
- Yaprak durumu: Aynı türdeki ağaç yapraklarına göre oldukça zayıf durumdadır.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Ağacın büyümesinin yavaşladığı tespit edilmiştir.
- Ur veya şişlik: Değişik boyutlarda urlar mevcuttur.
- Böcek ve mantar: Çınarın dip kütük kısmında bulunan kovuk içerisinde çeşitli böceklerle rastlanmıştır.
- İnsan müdahalesi: Pazar yeri meydanında çok işlek olduğu bir noktada olmasından ve etrafında satış stantları kurulmasından dolayı sürekli insan etkisi altındadır.

-Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Ağacın tepe kısmını kapatan tente oluşu ağacın normal gelişimini olumsuz etkilemekte ve hava ile teması büyük ölçüde ortadan kalkmış vaziyettedir. Bu çınar aynı zamanda kaldırıma gömülü bulunmasından ve dibindeki tezgâh sahibinin ağacın hem gövdesine çivilerle astığı hem de kök yayılım çevresine dayadığı malzemelerden dolayı ağaç baskı altındadır (Şekil 4.51). İnsan müdahalesi ve çürüme gibi faktörlerin etkisiyle ağacın dip kütüğü boşalarak içinde oluşan kovuğun içine esnaf tarafından çeşitli malzemelerin konması çeşitli zararlı mantar türlerinin gelişebileceği havasız ve nemli ortamın oluşmasına neden olacaktır.

-Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Bulunduğu ortamdan dolayı kaynaklanan sosyal baskıyı en aza indirmek için uzman kişiler tarafından acilen gerekli koruma, bakım ve tedavi uygulamalarının yapılması gerekmektedir.

-Anıtsal değeri ve korunma: Çanakkale KVTVKBK'nca 27.11.2004/440 kararıyla tescillenmiştir.

-Önemi: Eskiden çınarlık mevkii olarak geçen o yılların sayfiye yeri olan, insanların piknik yeri ve panayır alanı olarak kullandığı günümüzdeki Pazar yeri alanında halen o yıllardan kalan tescili yapılmış bu çınar kültürel ve folklorik açıdan önem ve değer taşımaktadırlar. Ancak mevcut durumu itibariyle sağlıklı olmamasından, fiziksel ve görsel açıdan ayrıcalıklı bir durum sergilememesinden dolayı önem ve değerini kaybetmiştir.

Şekil 4.51. Çanakkale-Merkez/Panayır yeri arka girişi (Orijinal)

4.49. Çanakkale/Merkez Panayır Yeri Zabıta Çınarı

-Ağacın bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.

-Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)

-Adet: 1

-Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu

-Tescil Tarih/Sayı: 27.11.2004/440

-Envanter sıra no: 49

-Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Merkez

-Mevkii: Panayır yeri alanı içinde, Sarıçay caddesi tarafında eski çınarlık mevkiinde, Cuma pazarında bulunan satış stantları içinde, zabıta noktası

-GPS koordinatları: X: 449678.93/Y: 4443905.22

-Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 4,2 m

-Çapı: 1,3 m

-Tahmini yaşı: 100-200 arası

-Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39

-Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): Bulunduğu konumu ve gördüğü sosyal baskının sonucu olarak ağacın fiziksel ve görsel ayrıcalıklarına dair olan Tepe tacı çapı ile ağacın (tahmini) boyunun ölçümleri alınamadığından dolayı ağacın Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD) hesaplanamamıştır.

-Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.

-Çatallanma dal sayısı: 3 adet ana dal vardır. Ancak sonradan ortadaki ana dal budanmıştır.

-Dal durumu ve budanma: Zeminden itibaren alt dalların kesildiği anlaşılmaktadır. Bu sebeple daha önce insan müdahalesi görmüş dalların varlığı dikkat çekmektedir.

-Çürük/kovuk: Budanmış dalın olduğu yerdedir.

-Yaprak durumu: Aynı türdeki ağaç yapraklarına göre oldukça zayıf durumdadır.

-Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Ağacın doğal büyümesinin yavaşladığı görülmektedir.

-Ur veya şişlik: Çeşitli boyutlarda birçok ur mevcuttur.

-Böcek ve mantar: Ağacın gövdesinde çeşitli böceklere rastlanmıştır.

-İnsan müdahalesi: Pazar yeri meydanında çok işlek olduğu bir noktada olmasından ve etrafında satış stantları kurulmasından dolayı sürekli insan etkisi altındadır (Şekil 4.52).

-Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Ağacın tepe kısmını kapatan tente oluşu ağacın normal gelişimini olumsuz etkilemekte ve hava ile teması büyük ölçüde ortadan

kalkmış vaziyettedir. Bu çınar aynı zamanda kaldırırma gömülü bulunmasından ve dibindeki tezgâh sahibinin ağacın hem gövdesine çivilerle astığı hem de kök yayılım çevresine dayadığı malzemelerden dolayı ağaç baskı altındadır.

-Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Bulunduğu ortamdan dolayı kaynaklanan sosyal baskıyı en aza indirmek için uzman kişiler tarafından acilen gerekli koruma, bakım ve tedavi uygulamalarının yapılması gerekmektedir.

-Anıtsal değeri ve korunma: Çanakkale KVTVKBK'nca 27.11.2004/440 kararıyla tescillenmiştir.

-Önemi: Eskiden çınarlık mevkii olarak geçen o yılların sayfiye yeri olan, insanların piknik yeri ve panayır alanı olarak kullandığı günümüzdeki Pazar yeri alanında halen o yıllardan kalan tescili yapılmış bu çınar kültürel ve folklorik açıdan önem ve değer taşımaktadırlar. Ancak mevcut durumu itibariyle sağlıklı olmamasından, fiziksel ve görsel açıdan ayrıcalıklı bir durum sergilememesinden dolayı önem ve değerini kaybetmiştir.

Şekil 4.52. Çanakkale Merkez/Panayır yeri zabıta çınarı (Orijinal)

4.50. Çanakkale/Merkez Panayır Yeri Üretici Pazar Alanı Çınarı

- Ağacın bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.
- Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)
- Adet: 1
- Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
- Tescil Tarih/Sayı: 27.11.2004/440
- Envanter sıra no: 50
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Merkez
- Mevkii: Panayır yeri alanı içinde, Sarıçay caddesi tarafında eski çınarlık mevkiinde, üretici pazarının kurulduğu alanda, peynircilerin arası
- GPS koordinatları: X: 449795.40/Y: 4443943.11
- Tahmini yaşı: 100-200 yıl arası
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): Bulunduğu konumu ve gördüğü sosyal baskının sonucu olarak ağacın fiziksel ve görsel ayrıcalıklarına dair olan Tepe tacı çapı, ağacın (tahmini) boyu, 1,30 göğüs yüksekliğindeki gövde çevresi ve çapı ölçülemediğinden dolayı ağacın Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD) hesaplanamamıştır.
- Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.
- Çatallanma dal sayısı: 4 ana dal vardır.
- Dalların büyüme yönü: Geçmişte yapılan hatalı budamalar nedeniyle dalların büyüme yönü de değişmiştir. Çatallanma anormaldir.
- Dal durumu ve budanma: Ana dallarda eksikler görülmektedir. Uygun olmayan budamalar yapılmıştır.
- Çürük/kovuk: Zeminden başlayıp çatallanmaya kadar devam eden büyük bir kovuk içinde çürüme devam etmektedir.
- Yaprak durumu: Görüldüğü kadarıyla aynı türdeki ağaç yapraklarına göre oldukça zayıftır.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Ağacın doğal büyümesinin yavaşladığı görülmektedir.
- Ur veya şişlik: Çeşitli boyutlarda birçok ur bulunmaktadır.
- Böcek ve mantar: Ağacın kovuğunda çeşitli böcekler gözlenmiştir.
- İnsan müdahalesi: Pazar alanı içinde olduğundan etki altındadır. Ağacın taç altı ve çevresi pazarcıların eşyalarını koymak için kullanılmak üzere dolaplarla çevrilmiştir.

Ayrıca ağacın ortasında oluşan derin kovuk esnaf tarafından depo olarak kullanılmaktadır (Şekil 4.53).

-Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Ağacın gövdesi insan müdahalesi ve çürüme gibi faktörlerin etkisiyle parçalanmış ve parçalanmaya bağlı olarak oluşan derin kovuk daha çok pazarcılar tarafından depo gibi kullanılmaktadır. Bu durum ağacın dış çevre ile olan temasını tamamen keserek çeşitli zararlı mantar türlerinin gelişebileceği havasız ve nemli ortamın oluşmasına neden olacaktır. Ağacın kök kısmının betonla kaplı olması ve pazarcı eşyalarının kapatması ayrıca ağacın tepe kısmı ile kök kısmını ayıran tente olmasından dolayı ağacın hava ile teması neredeyse ortadan kalkmıştır. Bu durum ağacın normal gelişimini etkilemiştir.

-Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Bulunduğu ortamdan dolayı kaynaklanan sosyal baskıyı en aza indirmek için uzman kişiler tarafından acilen gerekli koruma, bakım ve tedavi uygulamalarının yapılması gerekmektedir.

-Anıtsal değeri ve korunma: Çanakkale KVTVKBK'nca 27.11.2004/440 kararıyla tescillenmiştir.

-Önemi: Eskiden çınarlık mevkii olarak geçen o yılların sayfiye yeri olan, insanların piknik yeri ve panayır alanı olarak kullandığı günümüzdeki Pazar yeri alanında halen o yıllardan kalan bu çınarlar kültürel ve folklorik açıdan önem ve değer taşımaktadırlar. Ancak mevcut durumu itibarıyla sağlıklı olmamasından, fiziksel ve görsel açıdan ayrıcalıklı bir durum sergilememesinden dolayı önem ve değerini kaybetmiştir.

Şekil 4.53. Çanakkale Merkez/Panayır yeri üretici pazar alanı çınarı (Orijinal)

4.51. Çanakkale/Halk Bahçesi Ziveriye Sokak Tarım İl Müdürlüğü Lojmanları Önü

- Ağacın bilimsel adı: *Ulmus minor* Mill.
- Türkçe adı: Ova Karaağacı
- Adet: 1
- Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
- Tescil Tarih/Sayı: 27.11.2004/440
- Envanter sıra no: 51
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Merkez
- Mevkii: Halk bahçesinde, Ziveriye sokak Tarım İl Müdürlüğü lojmanları önü, 11 no.lu yeşil ada
- Anıtsal değeri ve korunma: Çanakkale KVTVKBK'nca 27.11.2004/440 kararıyla tescillenmiş ancak tescil fişi dosyasında bulunamayan bu ağacın verilen lokasyon bilgileri doğrultusunda yapılan araştırmalar sonucunda herhangi bir karaağaca rastlanmamıştır.

4.52. Çanakkale/Halk Bahçesi Büyükçayır 14 no.lu yeşil ada

- Ağacın bilimsel adı: *Ulmus minor* Mill.
- Türkçe adı: Ova Karaağacı
- Adet: 1
- Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
- Tescil Tarih/Sayı: 27.11.2004/440
- Envanter sıra no: 52
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Merkez
- Mevkii: Halkbahçesinde Büyükçayır olarak adlandırılan yeşil alanda 14 no.lu yeşil ada
- Anıtsal değeri ve korunma: Çanakkale KVTVKBK'nca 27.11.2004/440 kararıyla tescillenmiş ancak tescil fişi dosyasında bulunamayan bu ağacın verilen lokasyon bilgileri doğrultusunda yapılan araştırmalar sonucunda herhangi bir karaağaca rastlanmamıştır.

4.53. Çanakkale/Halk Bahçesi-Havuz Yanı Su Sarnıcı Karşısı/6 no.lu yeşil ada

- Ağacın bilimsel adı: *Ulmus minor* Mill.
- Türkçe adı: Ova Karaağacı
- Adet: 1
- Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu

- Tescil Tarih/Sayı: 27.11.2004/440
- Envanter sıra no: 53
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Merkez
- Mevkii: Halkbahçesinde, havuzun yanında, su sağlayan sarnıcın hemen karşısında, 6 no.lu yeşil ada
- GPS koordinatları: X: 449436.98/Y: 4444673.24
- Asgari anıtsal değeri (AAD): 40
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 1,30 göğüs yüksekliğindeki çevresi 2,15 m ve çapı 0,68 m olan bu karaağacın bugünkü mevcut durumu itibariyle tahmini boyu, tahmini yaşı ve tepe tacı çapı gibi fiziksel boyutlarına dair ölçümleri alınamadığından asgari anıtsal değeri 40 olan bu karaağacın şimdiki anıtsal değeri hesaplanamamıştır.
- Ağacın gövde ve dal görünümü: Gövdede eğiklik bulunmayan ağacın şuan ki halinden dolayı çatallanma ve dal sayısı, dalların büyüme yönü, dal durumu ve budanmasına dair değerlendirmeler yapılamamıştır.
- Ağacın sağlık durumu: Ağacın gövdesinde yanlış budama ve bakıma bağlı gelişen çeşitli boyutlarda kovuk ve urlar bulunmaktadır. Kimi kovukların içinde oluşan çürümelere bağlı çeşitli böceklerle rastlanmıştır. Ağacın dallanma ve tepe tacı gelişimi olmadığından yaprak durumu ile dal ve sürgünlerinin büyüme durumu hakkında değerlendirmeler yapılamamıştır (Şekil 4.54).
- İnsan müdahalesi: Ağacın kent merkezinde halkın kullanımına açık bir alanda bulunmasından, yapılan peyzaj düzenlemelerinden ve gövdesi üzerinde birçok yerde gözüken ampullerin çivi ve demirlerle sabitlenmiş olmasından sürekli insan etkisi altında olduğu anlaşılmaktadır.
- Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Bu karaağaç şuan ki durumu itibariyle kuruma tehdidi altında olup kovukların sebep olacağı çürüme ve böcek zararı söz konusudur.
- Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Yerleşim alanı merkezinin dokusuna çok büyük katkısı olan Halkbahçesinde bulunan bu karaağacın bugünkü durumu ile ilgili gerekli bakım, budama ve kovuk ile çürümeler için rehabilite çalışmalarının uzman kişilerce yapılması gerekmektedir. Ayrıca yapılacak olan peyzaj düzenlemelerinde dikkat ve özen gösterilmelidir.
- Anıtsal değeri ve korunma: Çanakkale KVTVKBK'nca 27.11.2004/440 kararıyla tescillenmiştir.

-Önemi: Halk bahçesinin kuruluşundan günümüze kadar gelen bu ağaç kent dokusunu bütünleyen, bulundukları ortamı zenginleştirerek ona anlam veren konumu itibarıyla hem ekoturizm için hem de kültürel ve folklorik açıdan önem ve değer taşıyan bir ağaç olmakla birlikte ağaç bugünkü mevcut varlığıyla bu önem ve değeri kaybetmeye yüz tutmuş durumdadır.

Şekil 4.54. Halk Bahçesi karaağacı (Orijinal)

4.54. Çanakkale/Halk Bahçesi–Havuzbaşı Dallı Servi

- Ağacın bilimsel adı: Cupressus sempervirens var. pyramidalis
- Türkçe adı: Dallı servi
- Adet: 1
- Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
- Tescil Tarih/Sayı: 27.11.2004/440
- Envanter sıra no: 54
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Merkez
- Mevkii: Halk bahçesinde, havuzun başında, 22 no.lu yeşil ada
- GPS koordinatları: X: 449410.48/Y: 4444662.93
- Ada-Parsel: 22 no.lu yeşil ada
- Ağacın (tahmini) boyu: 26,80+ (yerden yükseklik) 0,60 m=27.40 m
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 2,67 m.

- Çapı: 0,85 m
- Tahmini yaşı: 100-200 arası
- Tepe tacı çapı: 6.30 m.
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 38
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 50
- Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.
- Çatallanma dal sayısı: Çatallanma yoktur.
- Dalların büyüme yönü: Normal açı yaparak dikey yönde büyüme göstermiştir.
- Dal durumu ve budanma: Yok.
- Çürük/kovuk: Yok.
- Yaprak durumu: İyi durumdadır.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Önceki yıllardaki sürgünlerle son yılın sürgünü karşılaştırıldığında ağacın büyümesinin devam ettiği görülür.
- Ur veya şişlik: Yok.
- Böcek ve mantar: Yok.
- İnsan müdahalesi: Yerleşim alanı içinde halkın kullanımına açık bir alanda bulunduğundan dolayı etki altındadır.
- Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Çanakkale Halk Bahçesinde bulunan bu servinin şu an için doğal gelişimini olumsuz yönde etkileyecek önemli bir tehdit yoktur.
- Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Halk bahçesinin tarihi ve kültürel dokusuna çok önemli bir katma değeri olan bu servinin bundan sonraki bakımının uzman kişiler tarafından yapılmasında fayda vardır. Ayrıca bulunduğu ortam açısından yapılacak olan herhangi bir peyzaj çalışmasında mutlaka dikkate alınması gereklidir.
- Anıtsal değeri ve korunma: Çanakkale KVTVKBK'nca 27.11.2004/440 kararıyla tescillenmiştir. Güzellik açısından plastik değerde bir görünüme sahip, fiziksel boyutlar, görsel ayrıcalıklar ve çevre estetiği bakımından Halk bahçesinin dokusuna büyük katkısı olan özellikli bir ağaç olduğundan anıt ağaç olarak tescillenip, koruma altına alınması uygun olacaktır.
- Önemi: Genel görünümü ve yer aldığı mekân itibariyle dev bir anıt şeklinde beliren bu servi ağacı çok fazla kültürel değere ve öneme sahiptir (Şekil 4.55 a,b).

Şekil 4.55.a) Çanakkale Halkbahçesi Dallı Servi (Orijinal), b) Havuzbaşı Dallı Servi (<http://mapio.net/pic/p-9579065-02.06.2018>)

4.55. Çanakkale/Halk Bahçesi Mehmetçik Bulvarı Tarafı Kedili Konak

-Ağacın bilimsel adı: *Ulmus minor* Mill.

-Türkçe adı: Ova Karaağacı

-Adet: 1

-Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu

-Tescil Tarih/Sayı: 27.11.2004/440

-Envanter sıra no: 55

-Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Merkez

-Mevkii: Halk bahçesinde, Mehmetçik bulvarı tarafında, 5 no.lu yeşil ada

-GPS koordinatları: X: 449369.89/Y: 4444639.63

-Anıtsal değeri ve korunma: Çanakkale KVTVKBK'nca 27.11.2004/440 kararıyla tescillenmiş olan bu ağacın kovuğunda 30'a yakın kedi yaşamasıyla Halk bahçesinin sembolü haline gelen ancak kovuk nedeniyle çürüyerek kırılıp yıkılmasından dolayı verilen koordinat bilgilerinde artık bir ağaç bulunmamaktadır. Tescili olan bu ağacın tescilinin kaldırılması uygun olacaktır (Şekil 4.56 a,b).

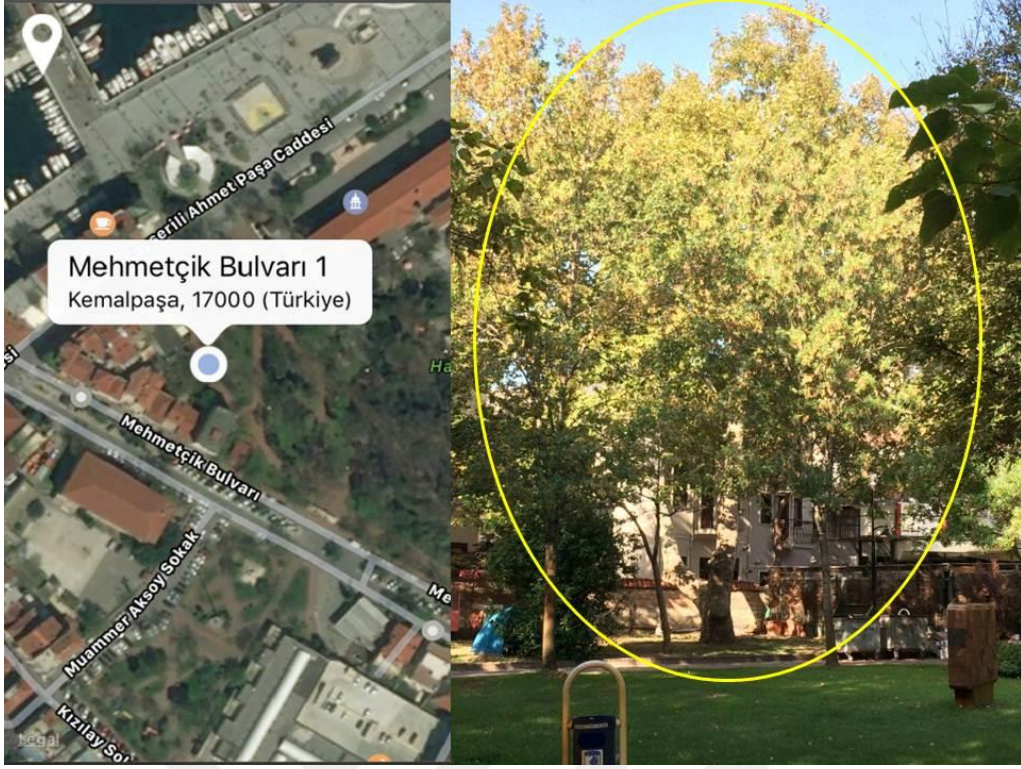

Şekil 4.56.a) Karaağacın kesilmeden önceki ve sonraki hali b) Karaağacın kedili konak olmuş görüntüsü (<http://haberciniz.biz/agac-dali-kirildi-kediler-disarida-kaldi-canakkale-781842h.htm>-11.04.2017) (<http://www.banubozdemir.comturk-sinemasinda-ilk-film-donemi-12-11.04.2017>)

4.56. Halk Bahçesi/Akava Çınarı

- Ağacın bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.
- Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)
- Adet: 1
- Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
- Tescil Tarih/Sayı: 27.11.2004/440
- Envanter sıra no: 56
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-
- Mevkii: Halk bahçesinde, Kayserili Ahmet Paşa Caddesinde, Eski Eso Binasının yanında 2 no.lu yeşil ada
- GPS koordinatları: X: 449300.56/Y: 4444678.50
- Ada-Parsel: 2 no.lu yeşil ada
- Ağacın (tahmini) boyu: 20,26 m
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 4,27 m
- Çapı: 1, 36 m
- Tahmini yaşı: 100 yıl civarı

- Tepe tacı çapı: 9.7 m
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 55
- Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.
- Çatallanma dal sayısı: 2 adet ana dal vardır.
- Dalların büyüme yönü: “V” şekilli dallanma vardır.
- Dal durumu ve budanma: Alt dallar küçük çaplı budamalarla insan müdahalesi görmüştür.
- Çürük/kovuk: Yok.
- Yaprak durumu: Aynı türdeki ağaç yapraklarına göre iyi durumdadır.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Ağaç gelişiminin yavaşlama eğiliminde olduğu gözlenmiştir.
- Ur veya şişlik: Var.
- Böcek ve mantar: Yok.
- İnsan müdahalesi: Şehir merkezinde halkın kullanımına açık işlek bir noktada olduğundan etki altındadır.
- Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Bulunduğu noktada etrafında bulunan binalara çok yakın bulunan bu çınar, yanlış budama ile yönlendirilmesi sonucu ağacın doğal gelişimi olumsuz bir şekilde etkilenmektedir.
- Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Kent dokusuna ve peyzajına çok önemli bir katma değeri olan bu çınarın bundan sonraki bakımının ve budanmasının uzman kişiler tarafından yapılması yerinde olacaktır. Bu çınarın sadece korunması gereken ağaç olarak tescilinin yapılarak, koruma statüsü kazandırılması gerekir.
- Anıtsal değeri ve korunma: Çanakkale KVTVKBK’nca 27.11.2004/440 kararıyla tescillenmiştir.
- Önemi: Kent dokusunu bütünleyen, bulundukları ortamı zenginleştirerek ona anlam veren bu çınar konumu itibariyle hem ekoturizm için hem de kültürel ve folklorik açıdan önem ve değer taşımaktadır (Şekil 4.57).

Şekil 4.57. Halk Bahçesi akava çınarı (Orijinal)

4.57. Kurşunlu Mezarlığı Meşe Ağacı

- Ağacın bilimsel adı: *Quercus robur* L.
- Türkçe adı: Saplı Meşe
- Adet: 1
- Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
- Tescil Tarih/Sayı: 15.10.2003/2464
- Envanter sıra no: 57
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Merkez
- Köy/Mahalle: Kurşunlu
- Mevkii: Köy içi mevkiinde bulunan köy mezarlığında
- GPS koordinatları: X: 456809.68/Y: 4443417.31
- Parsel: 184
- Ağacın (tahmini) boyu: 17,67 m
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 4,90 m
- Çapı: 1,56 m
- Tahmini yaşı: 300-400 arası
- Tepe tacı çapı: 25,3 m

- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 27
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 62
- Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.
- Çatallanma dal sayısı: 3 ana dal, bir de önceden kesilen iki ana dal vardır.
- Dalların büyüme yönü: Biri dikey, ikisi yanal gelişmiştir.
- Dal durumu ve budanma: Dallarda budama yapılmıştır.
- Çürük/kovuk: Budanan 2 ana dalda yeni oluşan kovuklar vardır.
- Yaprak durumu: Aynı türdeki ağaç yapraklarına göre çok iyi durumdayken güneye bakan dallarındaki yapraklarda deformasyon bulunmaktadır.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Büyüme güney kısımdaki dallarda yavaşlamış durumdadır.
- Ur veya şişlik: Budama yapılan dalların etrafında değişik boyutlarda urlar bulunmaktadır.
- Böcek ve mantar: Karıncalar sarmış durumdadır.
- İnsan müdahalesi: Kutsal bir mekânda bulunmasına rağmen bu meşe ağacı daha önce insan müdahalesi görmüştür.
- Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Köy Mezarlığının hemen girişinde ortada bulunan bu meşenin kök kısmı kaldırım taşları ile kaplı bir vaziyettedir (Şekil 4.58). Bu durum ağacın hava ile temasını neredeyse kesmekte ve yüzey suyunun toprağa sızmasını büyük ölçüde engellemektedir.
- Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Sadece anıt ağaç olarak tescilinin yapılarak, koruma statüsü kazandırılması yeterli değildir. Bulunduğu mistik mekânın dokusuna çok önemli bir katma değeri olan bu meşenin bundan sonraki bakımının uzman kişiler tarafından yapılmasında büyük fayda vardır. Ayrıca meşenin zemin kısmı toprak olarak mutlaka açılmalıdır.
- Anıtsal değeri ve korunma: Çanakkale KVTVKBK'nca 15.10.2003/2464 kararıyla bir meşe ağacının anıt ağaç olarak tescillendiği anlaşılmakta ancak tescil fişi dosyasında bulunamadı.
- Önemi: Köy Mezarlığının hemen girişinde ortada bulunan gelenleri karşılayan bu devasa görünümlü meşe ağacı ömür süresi, heybetli görünümü ve bulunduğu mekân itibarıyla dev bir anıt şeklinde duran bu muhteşem ağacın mistik ve folklorik açıdan önemi ve değeri vardır.

Şekil 4.58. Kurşunlu mezarlığı meşe ağacı (Orijinal)

4.58. Kurşunlu Mezarlığı Çınar Ağaçları

- Ağaçların bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.
- Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)
- Adet: 2
- Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
- Tescil Tarih/Sayı: 15.10.2003/2464
- Envanter sıra no: 58
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Merkez
- Köy/Mahalle: Kurşunlu
- Mevkii: Köy içi mevkiinde bulunan köy mezarlığında
- GPS koordinatları: X: 456741.17/Y: 4443401.46
- Parsel: 184
- Ağacın (tahmini) boyu: 20 m/18,44m
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 490 cm/463 cm
- Çapı: 156,05 m/147,45 m
- Tahmini yaşı: 200-300 yıl arası
- Tepe tacı çapı: 16,10 m/12,45 m
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 51/48

- Gövdede eğiklik ve yönü: Kuzeye doğru eğiklik vardır.
- Çatallanma dal sayısı: 3adet/2 adet ana dal vardır.
- Dalların büyüme yönü: Yanal ve çatalsı dallanma şekli görülür.
- Dal durumu ve budanma: Doğuya bakan dallarda kırılmalar vardır. Alt dallarda budamalar yapılmıştır.
- Çürük/kovuk: Yok.
- Yaprak durumu: Aynı türdeki ağaç yapraklarına göre iyi durumdadır.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Önceki yıllardaki sürgünlerle son yılın sürgünü karşılaştırıldığında ağacın büyümesinin devam ettiği görülür.
- Ur veya şişlik: Değişik boyutlarda urlar vardır.
- Böcek ve mantar: Yok.
- İnsan müdahalesi: Kutsal bir mekânda bulunmasına rağmen bu çınarlar insan müdahalesi görmüştür.
- Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Çınarların gövdesini ana dallar boyunca saran *Hedera helix* (orman sarmaşığı) ağacı baskı altına almaktadır (Şekil 4.59). Köyün insanları çınarları bu sarmaşıktan kurtarmak için çeşitli müdahalelere başvurdıklarını söyledi. Ayrıca bu çınarların tepe taşlarını etrafındaki diğer ağaçlar sıkıştırmaktadır. Bu durum ağaçların normal gelişimlerini zaman içinde etkileyecektir.
- Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Bulunduğu mistik mekânın dokusuna çok önemli bir katma değeri olan bu çınarların gelişimini etkileyen olumsuzluklardan uzman kişilerin kontrolünde kurtarılarak bakımlarının yapılması gerekmektedir.
- Anıtsal değeri ve korunma: Çanakkale KVTVKBK'nca 15.10.2003/2464 kararıyla iki çınar ağacının anıt ağaç olarak tescillendiği anlaşılmakta ancak tescil fişi dosyasında bulunamadı.
- Önemi: Kurşunlu köy mezarlığında bulunan bu iki çınar, hemcinslerine göre farklı ve ekstrem gelişim göstermiş olup fiziksel boyutları, görsel ayrıcalıkları ve bulunduğu mistik alanın peyzajına olan olumlu etkisinden dolayı kültürel, folklorik ve mistik açıdan önem ve değer taşımaktadırlar.

-

Şekil 4.59. Kurşunlu mezarlığı çınar ağaçları (Orijinal)

4.59. Güzelyalı Palamut Meşeleri

-Ağaçların bilimsel adı: *Quercus ithaburens* subsp. *macrolepis*

-Türkçe adı: Palamut meşesi

-Adet: Muhtelif sayıda

-Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu

-Tespit Tarih/Sayı: 28.09.2000/6354

-Envanter sıra no: 59

-Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Merkez

-Köy/Mahalle: Güzelyalı

-Mevkii: Mevkileri bilinmeyen muhtelif sayıdaki palamut meşelerinin 4 tanesini gerek köy içinde gezerek gerekse köy sakinlerine sorarak bulduk.

-GPS koordinatları:

1. X: 444062.09/Y: 4432812.98 (Mola Caddesi 80. Sokak 7 no lu ev yanı) (Şekil 4.60)

2. X: 444022.56/Y: 4432799.09 (80. Sokak 2 no.lu ev önü) (Şekil 4.61)

3. X: 443674.02/Y: 4432530.55 (110. Sokak-köşe ev önü) (Şekil 4.62 a)

4. X: 443762.84/Y: 4432624.87 (98. Sokak 10 no lu evin bahçesi) (Şekil 4.62 b)

-Ağacın (tahmini) boyu:

1. 17,41 m

2. 16,40 m

3. 15,54 m

4. 17,54 m

-Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki):

1. 2.80 m

2. 2,80 m

3. 2,34 m

4. Şahsa ait yazlık ev bahçesinde olduğu için ölçümü yapılamadı.

-Çapı:

1. 0,89 m

2. 0,89 m

3. 0,75 m

-Tahmini yaşı: 100- 200 arası

-Tepe tacı çapı:

1. 6,70 m

2. 9,33 m

3. 7,68 m

4. Şahsa ait yazlık ev bahçesinde olduğu için ölçümü yapılamadı.

-Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 45

-Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 1. 58, 2. 58, 3. 58

-Gövdede eğiklik ve yönü: Gövdeler düzgün.

-Çatallanma ve dal sayısı: 2'li veya 3'lü ana dal oluşumu vardır

-Dalların büyüme yönü: "V" şekilli çatallanma yapan dallar gövdeye normal çayı ile bağlanmaktadır.

-Dal durumu ve budanma: Özellikle alt dallarda budama yapılmıştır.

-Çürük/kovuk: Yanlış budama uygulanan dallarda oluşan kovuklar görülmüştür.

-Yaprak durumu: Aynı türdeki ağaç yapraklarına göre iyi durumdadırlar.

-Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Meşelerin büyümesinin normal olduğu gözlenmiştir.

-Ur veya şişlik: Yok.

-Böcek ve mantar: Değişik türde karıncalara rastlanmıştır.

-İnsan müdahalesi: Köyün içinde sokak aralarında ve evlerin önünde veya bahçesinde bulunan bu meşeler sürekli insan etkisi altındadırlar.

-Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Yanlış budama sonucu gövdede veya kesilen dallarda oluşan kovuklarda çürüme tehdidi söz konusudur.

-Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Köyün dokusuna ve peyzajına önemli bir katma değer kazandıran bu meşelerin bundan sonraki bakımlarının ve kovuklarda oluşabilecek çürümeleri engellemek için gerekli restorasyonların uzman kişiler tarafından yapılması uygun olacaktır.

-Anıtsal değeri ve korunma: Edirne TVTVKK'nca 28.09.2000/6354 sayılı karar ile Güzelyalı köyündeki palamut ağaçlarının tescil fişlerinin hazırlanması kararı alınmış ancak dosyasında tescil fişleri ve tescil kararı bulunmamaktadır ayrıca dosyasından palamut ağaçlarının sayısında anlaşılamamaktadır.

-Önemi: Güzelyalı köyünün kendine özgü dokusunda özel bir yer edinen kültürel birer obje olmasından dolayı bu meşelerin değeri ve önemi vardır.

Şekil 4.60. Güzelyalı palamut meşeleri/Mola caddesi 80. sokak 7 no.lu ev önü (Orijinal)

Şekil 4.61. Güzelyalı palamut meşeleri/80. sokak 2 no lu ev önü (Orijinal)

Şekil 4.62. a) Güzelyalı palamut meşeleri/110. sokak-köşe ev önü b) 98. sokak 10 no.lu evin bahçesi (Orijinal)

4.60. Ayvacık-Babakale Mazı Meşesi

- Ağacın bilimsel adı: *Quercus infectoria* Oliv.
- Türkçe adı: Mazı Meşesi
- Adet: 1
- Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
- Mülkiyet durumu: Arsa
- Envanter sıra no: 60
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Ayvacık
- Köy/Mahalle: Babakale
- Mevkii: Akliman
- GPS koordinatları: X: 420933.29/Y: 4373391.23
- Ada-Parsel: 143/8
- Ağacın (tahmini) boyu: 14,42 m
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 4,22 m
- Çapı: 1,34 m
- Tahmini yaşı: 200-300 arası
- Tepe tacı çapı: 9,05 m.
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 45
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 53
- Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.
- Çatallanma dal sayısı: 4 adet ana dal vardır.
- Dalların büyüme yönü: İkisi dikey ikisi yanıl gelişme gösteren “V” şekilli çatallanma yapan dallar vardır.
- Dal durumu ve budanma: Yok.
- Çürük/kovuk: Yok.
- Yaprak durumu: Aynı türdeki ağaç yapraklarına göre iyi durumda olup, ciddi deformasyon gözlenmemiştir.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Önceki yıllardaki sürgünlerle son yılın sürgünü karşılaştırıldığında ağacın büyümesinin devam ettiğı görülür.
- Ur veya şişlik: Yok.
- Böcek ve mantar: Gözlenmemiştir.
- İnsan müdahalesi: Yerleşim alanında olmasına rağmen insan etkisinden uzak bir noktada bulunmasından dolayı etki altında değildir denebilir.

-Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Ağacın karşı karşıya olduğu herhangi bir tehdit yoktur.

-Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Köyün dokusuna çok önemli bir katma değeri olan bu meşenin bundan sonraki bakımının uzman kişilerce yapılmasında büyük fayda vardır. Bulunduğu mevkide tek ağaç özelliği gösteren bu meşenin anıt ağaç olarak tescilinin yapılarak koruma altına alınması uygun olacaktır (Şekil 4.63).

-Anıtsal değeri ve korunma: İlgili dosyasından 2006 yılında bir adet mazı meşesinin Ayvacık Orman İşletme Şefliğince anıt ağaç olarak tescillenmesi istenmiş ancak dosyasında tescil kararına ve tescil fişine rastlanılmamıştır.

-Önemi: Aklıman mevkiinde hemcinslerine göre farklı ve ekstrem gelişim gösteren, güzellik açısından plastik değerde görünümüne sahip, çevre estetiği bakımından yerleşmenin peyzajına katkısı olan tek ağaç özelliğinde olmasından dolayı önemi ve değeri vardır.

Şekil 4.63. Ayvacık Babakale/Mazı meşesi (Orijinal) ve TKGM haritası

4.61. Biga/Güvemalan Çınarı

-Ağacın bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.

-Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)

-Adet: 1

-Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu

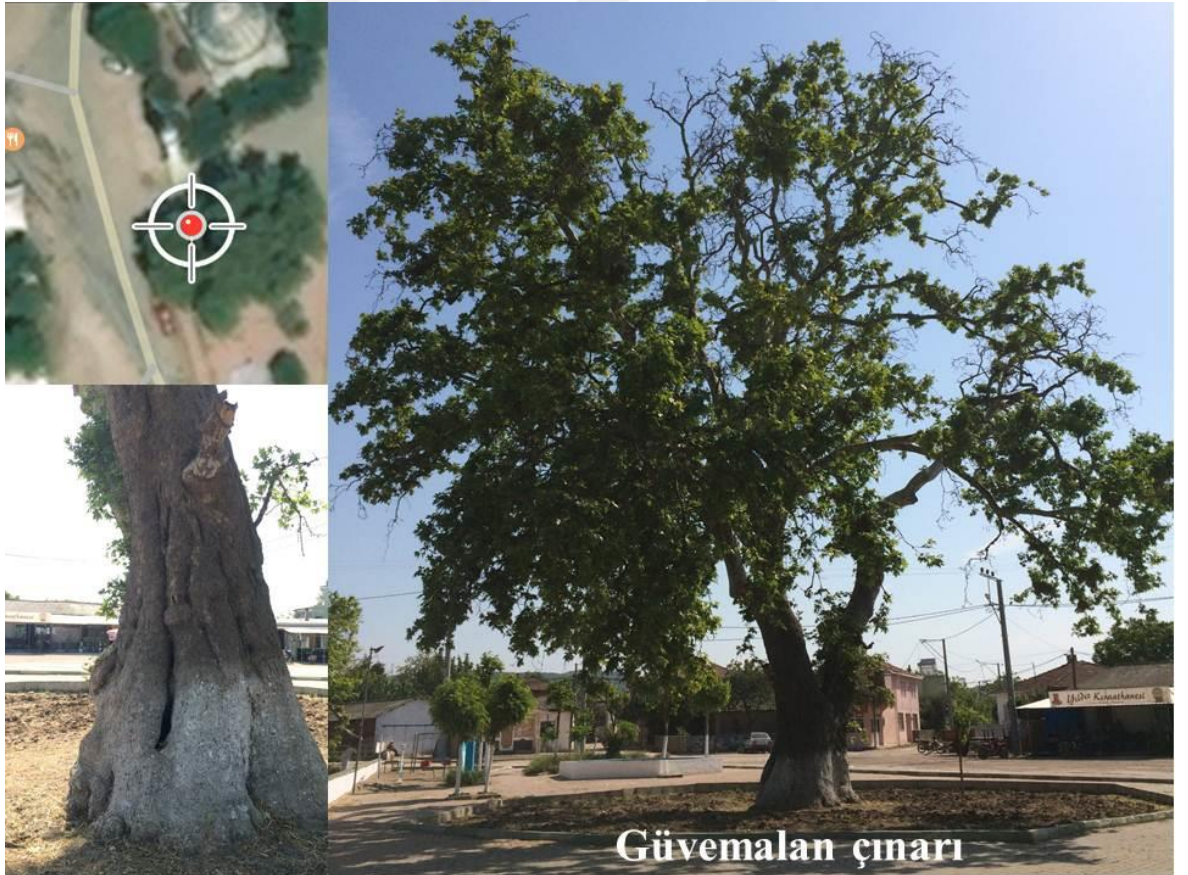
- Tespit Tarih/Sayı: 05.06.2017/1597 sayılı komisyon kararı
- Tescil Tarih/Sayı: 20.06.2017-7091 sayılı bakanlık oluru
- Envanter sıra no: 61
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Biga
- Köy/Mahalle: Güvemalan
- Mevkii: Köy içi Mevkiinde
- GPS koordinatları: X: 593946.00/Y: 4459600.00
- Ada-Parsel: 152/3
- Ağacın (tahmini) boyu: 25,56 m
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 6,21 m
- Çapı: 1,98 m
- Tahmini yaşı: 300-400 arası
- Tepe tacı çapı: 13.93 m
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 62
- Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.
- Çatallanma dal sayısı: 2 adet ana dal vardır.
- Dalların büyüme yönü: Aşırı budama yapılmış olup dallar “V” şekilli olarak gelişmiştir.
- Dal durumu ve budanma: Ana dallarda eksik vardır. Uygun olmayan budamalar yapılmıştır.
- Çürük/kovuk: Yok.
- Yaprak durumu: Aynı türdeki ağaç yapraklarına göre zayıf olup yoğun insan müdahalesinin etkileri görülmektedir.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Önceki yıllardaki sürgünlerle son yılın sürgünü karşılaştırıldığında ağacın büyümesinin yavaşlamış olduğu görülmektedir.
- Ur veya şişlik: Yok.
- Böcek ve mantar: Yok.
- İnsan müdahalesi: Köy meydanında bulunduğundan insan etkisi altındadır.
- Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Köy meydanında cami arkasında ki çeşmenin yakınında olmasından dolayı köyün insanları tarafından çınarı sulamak için çeşmeden uzattıkları hortumu ağacın dibine saatlerce açık bırakıp gittikleri öğrenilmiştir. Ancak Çınar su ihtiyacını toprak suyundan kökleri ile karşıladığından hiçbir zaman çınarların kök

kısımları daima su için bulunmamaktadır. Bu yanlış uygulama sonucunda ağacın kök kısmının hava ile teması kesildiği için bu çınar hastalanmış.

-Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Güvemalan köy içi mevkiinde köye girişte insanları karşılayan, köyün dokusuna çok önemli bir katma değer sağlayan bu koca çınarın bundan sonraki bakımının uzman kişiler tarafından yapılması ağaç için daha sağlıklı olacaktır. Ayrıca tescili için bakanlık oluru olan bu çınarın koruma altına alınması gerekmektedir.

-Anıtsal değeri ve korunma: 20.06.2017-7091 sayılı bakanlık oluru ile tescili yapılmıştır.

-Önemi: Hemcinslerine göre farklı ve ekstrem gelişim göstermiş olup fiziksel boyutları, görsel ayrıcalıkları ve köy meydanının peyzajına kazandırdığı katma değerden dolayı ve hem kültür turizmi hem de ekoturizm açısından önem ve değer taşımaktadır (Şekil 4.64).

Şekil 4.64. Biga/Güvemalan çınarı (Orijinal)

4.62. Eceabat/Sargıyeri Şehitliği Burgulu Servi

-Ağacın bilimsel adı: Cupressus sempervirens var. pyramidalis

-Türkçe adı: Servi

-Adet: 1

-Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Eceabat

-Köy/Mahalle: Alçıtepe

-Mevkii: Zığındere, Sargıyeri Şehitliği

-GPS koordinatları: X: 433635.00/Y: 4439377.00

-Parsel: 1255

-Ağacın (tahmini) boyu: 15,6 m.

-Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 0,61 m

-Çapı: 0,19 m

-Tahmini yaşı: 40 arası

-Tepe tacı çapı: 4 m.

-Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 38

-Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 31

-Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.

-Çatallanma dal sayısı: Çok sayıda yukarıya doğru ana gövdeye paralel dallanma gösterir.

-Dalların büyüme yönü: Gövde tabandan itibaren sarmal bir şekilde gelişmiştir. Dallar normal açı yaparak dikeye yakın yönde büyüme göstermiştir.

-Dal durumu ve budanma: Yok.

-Çürük/kovuk: Yok.

-Yaprak durumu: Aynı türdeki ağaç yapraklarına göre iyi durumdadır.

-Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Önceki yıllardaki sürgünlerle son yılın sürgünü karşılaştırıldığında ağacın büyümesinin devam ettiği görülür.

-Ur veya şişlik: Yok.

-Böcek ve mantar: Yok.

-İnsan müdahalesi: Kutsal bir mekân olan Sargıyeri Şehitliğinde bulunmasından dolayı insan müdahalesi söz konusu değildir.

-Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Bu servinin şu an itibarıyla karşı karşıya olduğu bir tehdit söz konusu değildir.

-Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Sadece anıt ağaç olarak tescilinin yapılarak, koruma statüsü kazandırılmasının yeterli olacağı düşünülmektedir. Şehitliğin

mistik havasına çok önemli bir katma değeri olan bu servinin bundan sonraki bakımının uzman kişiler tarafından yapılmasında büyük yarar vardır.

-Anıtsal değeri ve korunma: Hemcinslerine göre farklı ve ekstrem gelişim göstermiş, güzellik açısından plastik değerde bir görünüme sahip, fiziksel boyutlar, görsel ayrıcalıklar ve çevre estetiği bakımından Sargıyeri Şehitliği'nin dokusunu bütünleyen, bulunduğu mekana anlam kazandıran özgün bir ağaç olduğu için korunmaya değer ağaç olarak tescilinin yapılarak koruma altına alınması gerekmektedir.

-Önemi: 5 Temmuz 1915 Çanakkale savaşı sırasında düşman askerleri uluslararası antlaşmalarda yasak olmasına rağmen içerisinde yaklaşık 18000 hasta ve yaralı askerimiz ve hatta esir alınan düşman askerlerinin de bulunduğu seyyar hastane çadırları acımasızca bombalaması sonucu onca askerimiz bir anda şehit olmuş. Suların kuruduğu Zığındere'nin her karış toprağı şehitlerimizin kanı ile dolup akmış. Ve bu servi ağacının da tüm bu yaşananlara şahit olduğu ve bu üzücü olay sonucu hidrofil pamuk veya sargı bezi şeklinde kıvrılarak büyümüş (Şekil 4.65). Bu sebeple doğal, tarihi, kültürel, folklorik ve mistik özellikleri bünyesinde barındıran Zığındere mevki için çok önemli ve değerli bir unsurdur.

Şekil 4.65. Sargıyeri Şehitliği/Burgulu servi (Oriijinal)

4.63. Gökçeada/Tepeköy Anıt Çınarı

-Ağacın bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.

-Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)

-Adet: 1

-Envanter sıra no: 63

-Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Gökçeada

-Köy/Mahalle: Tepeköy

-GPS koordinatları: X: 442605.00/Y:4459205.00

-Ağacın (tahmini) boyu: 24,62 m

-Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 5,72 m.

-Çapı: 1,82 m

-Tahmini yaşı: 600 yıl civarı

-Tepe tacı çapı: 17,78 m

-Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39

-Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 69

-Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.

-Çatallanma ve dal sayısı: 7 adet ana dal vardır.

-Dalların büyüme yönü: 4'ü "V" şekilli olup, 3'ü yanal gelişme göstermektedir.

-Dal durumu ve budanma: Alt dallarda geçmişte yapılan yanlış budamalardan küçük boyutlarda urlar bulunmaktadır.

-Çürük/kovuk: Yok.

-Yaprak durumu: Aynı türdeki ağaç yapraklarına göre iyi durumda olduğu görülmektedir.

-Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Önceki yıllardaki sürgünlerle son yılın sürgünü karşılaştırıldığında ağacın normal büyümesinin devam ettiği görülür.

-Ur veya şişlik: Gövdede küçük urlar vardır.

-Böcek ve mantar: Yok.

-İnsan müdahalesi: Eskiden yapılan yanlış budamalar sonucu oluşan kovuklardan ve ağaç küçükken dallarına kazınan yazılardan insan müdahalesi gördüğünü anlıyoruz.

-Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Bu çınar ağacının şu an itibariyle karşı karşıya olduğu herhangi bir tehdit bulunmamaktadır.

-Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Tepeköy'de insanların günübirlik kullanımına açık bir alanda bulunmasına rağmen bu çınarın etrafı tepe tacı genişliğinde tel örgü ile çevrilmiş olması ve bu alan içinde bu çınara ait bilgi veren levhanın oluşu ve tel

örgülere asılan ağacı korumaya yönelik uyarıcı levhaların varlığı bu anıt çınarı korumaya yönelik alınması gereken önlemleri oluşturmaktadır (Şekil 4.66). Ayrıca bu çınarın korunması noktasında ilgilenen bir de bekçi bulunmaktadır.

-Anıtsal değeri, korunma ve önemi: Gökçeada'da bulunan en yaşlı ağaç oluşundan, görsel ayrıcalıklar ve bulunduğu alanın dokusuna yaptığı olumlu katkısından ve bu çınarın tek ağaç özelliği göstermesinden dolayı tescilinin yapılarak koruma önlemleri arttırılması gerekmektedir.

Şekil 4.66. Gökçeada/Tepeköy anıt çınarı (Orijinal)

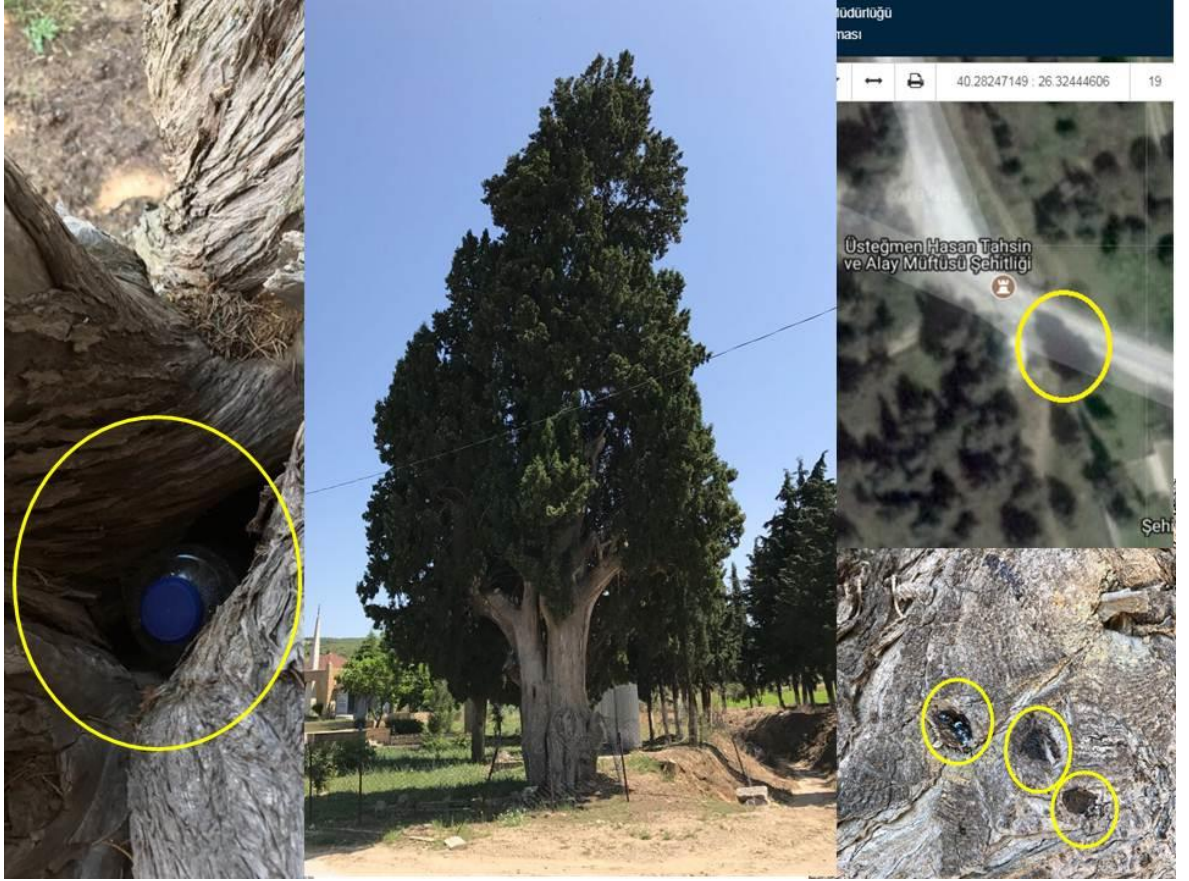
4.64. Eceabat/Büyük Anafarta Kanayan(Ağlayan) Servi

- Ağacın bilimsel adı: Cupressus sempervirens var. pyramidalis
- Türkçe adı: Servi
- Adet: 1
- Mülkiyet durumu: Mezarlık
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Eceabat
- Köy/Mahalle: Büyük Anafarta Köyü
- Mevkii: Üsteğmen Hasan Tahsin ve Alay Müftüsü Şehitliği

- GPS koordinatları: X: 442575.10/Y: 4459327.91
- Ağacın (tahmini) boyu: 25,67 m
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 1,86 m
- Çapı: 0,59 m
- Tahmini yaşı: 100-200 arası
- Tepe tacı çapı: 6,65 m
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 38
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 69
- Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.
- Çatallanma dal sayısı: Çatallanma yoktur.
- Dalların büyüme yönü: Monopodial dallanma vardır.
- Dal durumu ve budanma: Alt dallarda budama yapılmıştır.
- Çürük/kovuk: Gövdesinin ortasında yeni oluşan bir kovuk vardır.
- Yaprak durumu: İyi durumdadır.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Herhangi bir olumsuzluk yoktur.
- Ur veya şişlik: Yok.
- Böcek ve mantar: Yok.
- İnsan müdahalesi: Yol kenarında ve kutsal bir mekânda bulunmasına rağmen ağacın kendine has özelliğinden dolayı insan müdahalesi mümkün olabilir.
- Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Kutsal bir mekânda bulunan kan kırmızı reçinesi olan bu servinin gövdesinin şehitlik ziyaretçileri tarafından maruz kalacağı kazıma ve oymalardan zamanla deforme olup, çürüyebilir. Ayrıca gövdesinin ortasında bulunan kovuğun içine çöpler sokuşturulmuş durumda olması önlem alınmazsa mantar zararının oluşmasına sebep olacaktır.
- Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Bulunduğu mistik mekânın dokusuna anlam kazandıran ve çok önemli katma değer sağlayan bu servinin anıt ağaç olarak tescilinin yapılarak, koruma statüsü kazandırılması gerekmektedir. Ayrıca bu servinin kendine has özelliğinden dolayı göreceği insan müdahalesini önlemek için ağaçla ilgili bilgilendirme tabelası konmasından büyük yarar vardır. Ve ağaçta bulunan kovuk ile ilgili olarak gerekli önlemlerin alınması ve ağacın bundan sonraki bakımının uzman kişiler tarafından yapılması gerekmektedir.
- Anıtsal değeri ve korunma: Hemcinslerine göre farklı ve ekstrem gelişim göstermiş, güzellik açısından plastik değerde bir görünümde olan, görsel ayrıcalıklar ve bulunduğu

mistik alanın peyzajına kattığı anlam bakımından şehitliğe büyük etkisi olan tek ağaç özelliği ile anıt ağaç olarak tescilinin yapıp, koruma altına alınması uygun olacaktır.

-Önemi: Gövde ve dalları çizildiğinde çıkan reçinenin koyu kırmızı kan renginde olmasından dolayı halk arasında kanayan servi olarak anılmaktadır (Şekil 4.67). Mezarlığın peyzajına mistik bir görünüm kazandırdığından ve bulunduğu mekânın dokusu ile bütünleşmiş olmasından dolayı kültür turizmi ve ekoturizm için önem ve değer taşımaktadır.

Şekil 4.67. Eceabat-Büyük Anafarta/ Kanayan (ağlayan) servi (Original)

4.65. Eceabat/Bigalı Kalesi Çınarları

- Ağaçların bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.
- Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)
- Adet: 10
- Komisyon adı: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
- Tescil Tarih/Sayı: 17.06.1991/1784
- Envanter sıra no: 65

- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Eceabat
- Köy/Mahalle: Bigalı
- Mevkii: Biga kalesi girişı
- GPS koordinatları: X: 448006.00/Y: 4451604.00
- Ada-Parsel: 250-2
- Ağacın (tahmini) boyu: 29,25 m
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 3,70 m
- Çapı: 1,18 m
- Tahmini yaşı: 100-200 yıl arası
- Tepe tacı çapı: 12,65 m
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 59
- Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.
- Çatallanma ve dal sayısı: 5 adet
- Dalların büyüme yönü: Normal çatallanma olup "V" şekilli ve yanal gelişim gözlenir.
- Dal durumu ve budanma: Yok.
- Çürük/kovuk: Yok.
- Yaprak durumu: İyi durumdadır.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Normal hızla büyümesinin devam ettiğı söylenebilir.
- Ur veya şişlik: Gövdede urlar bulunmaktadır.
- Böcek ve mantar: Yok.
- İnsan müdahalesi: Yoktur.
- Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Korunan bir alan içerisinde olmasından dolayı ciddi bir tehdit ile karşı karşıya değildir. Ancak işlek bir anayol kenarında oluşundan dolayı araçların egzoz gazlarından zamanla olumsuz etkilenebilir.
- Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Bigalı Kalesi'nin dokusuna çok önemli bir katma değer sağlayacak olan bu ve diğler çınarların bakımlarının ve budanmalarının uzman kişiler tarafından titizlikle yapılması gerekir.
- Anıtsal değeri ve korunma: Değerlendirmeye aldığımız bu çınar için yaptığımız ölçümler sonucunda hesaplanan şimdiki anıtsal değerine göre bu ve diğler çınarların boyutsal olarak anıt ağaç kapsamında dikkate alınarak bu çınarlara koruma statüsü kazandırılmalı hatta tescil çalışmalarına başlanmalıdır.

-Önemi: Söz konusu 10 adet çınar ağacı, tarihsel bir yapı olan Bigalı Kalesi yakınında bulunmakla beraber asırlar öncesine dayanan birer iz taşımaktadırlar. Bu nedenle yerleşim alanın peyzajına ve kültür turizmine katacağı değerlerden dolayı önemlidirler (Şekil 4.68).

Şekil 4.68. Bigalı kalesi çınarları (Orijinal)

4.66. Gökçeada/Eski Bademli Köyü Çınarı

- Ağacın bilimsel adı: *Platanus orientalis* L.
- Türkçe adı: Çınar (Doğu Çınarı)
- Adet: 1
- Envanter sıra no: 66
- Bulunduğu il ve ilçe: Çanakkale-Gökçeada
- Köy/Mahalle: Eski Bademli Köyü
- GPS koordinatları: X: 407186.00/Y: 4452789.00
- Ağacın (tahmini) boyu: 23,14 m
- Çevresi (1,30 göğüs yüksekliğindeki): 6,42 m

- Çapı: 2,04 m
- Tahmini yaşı: 400-500 yıl arası
- Tepe tacı çapı: 15,05 m
- Ağacın Asgari Anıtsal Değeri (AAD/MAD): 39
- Şimdiki Anıtsal Değeri (ŞAD): 66
- Gövdede eğiklik ve yönü: Yok.
- Çatallanma ve dal sayısı: 5 adet ana dal vardır.
- Dalların büyüme yönü: “V” şekilli ve normal çatallanma hakim olup bazı yan dallarda yanal gelişme görülmüştür.
- Dal durumu ve budanma: Alt dalların bazılarında ufak çaplı budamalarla insan müdahalesi görmüştür.
- Çürük/kovuk: Budamaya bağlı oluşan küçük boyutlarda kovuklar vardır.
- Yaprak durumu: Aynı türdeki ağaç yapraklarına göre iyi durumdadır.
- Dal ve sürgünlerinin büyüme durumu: Ağacın normal gelişim ve büyümesi sürmektedir.
- Ur veya şişlik: Gövdede çok sayıda ve değişik boyutlarda ur ve şişlikler vardır.
- Böcek ve mantar: Görülmemiştir.
- İnsan müdahalesi: Geçmişte kesilen dallar gövdede ve dallarda deformasyonlara neden olmuştur.
- Ağacın karşı karşıya olduğu tehditler: Belirgin bir tehdit tespit edilememiştir.
- Alınması gereken acil/uzun vadeli önlemler: Koruma statüsü kazandırılması ve bakımının uzman kişiler tarafından yapılmasında yarar vardır. Eski Bademli Köyü’nün dokusuna çok önemli etkisi bulunan bu çınarın dallarında bulunan kovukların tedavi edilmesi ve bakımlarının yapılması gerekmektedir.
- Anıtsal değeri ve korunma: Hemcinslerine göre farklı ve ekstrem gelişim göstermiş, güzellik açısından plastik değerde bir görünümde olan, görsel ayrıcalıklar ve bulunduğu Eski Bademli Köyü’nün dokusunu tamamlayan, tek ağaç özelliği gösteren bu çınarın tescilinin yapılarak koruma altına alınması uygun olacaktır.
- Önemi: Bu çınar ağacının yanında yarı açık bir çamaşırhane yer alıyor (Şekil 4.69). Eskiden köyün kadınları, çamaşır yıkadıktan sonra bu ağacın altında oturup yorgunluk attıkları bu çınar bulunduğu alanın peyzajına ve ekoturizme olan olumlu katkısı yönünden önemli ve değerlidir.

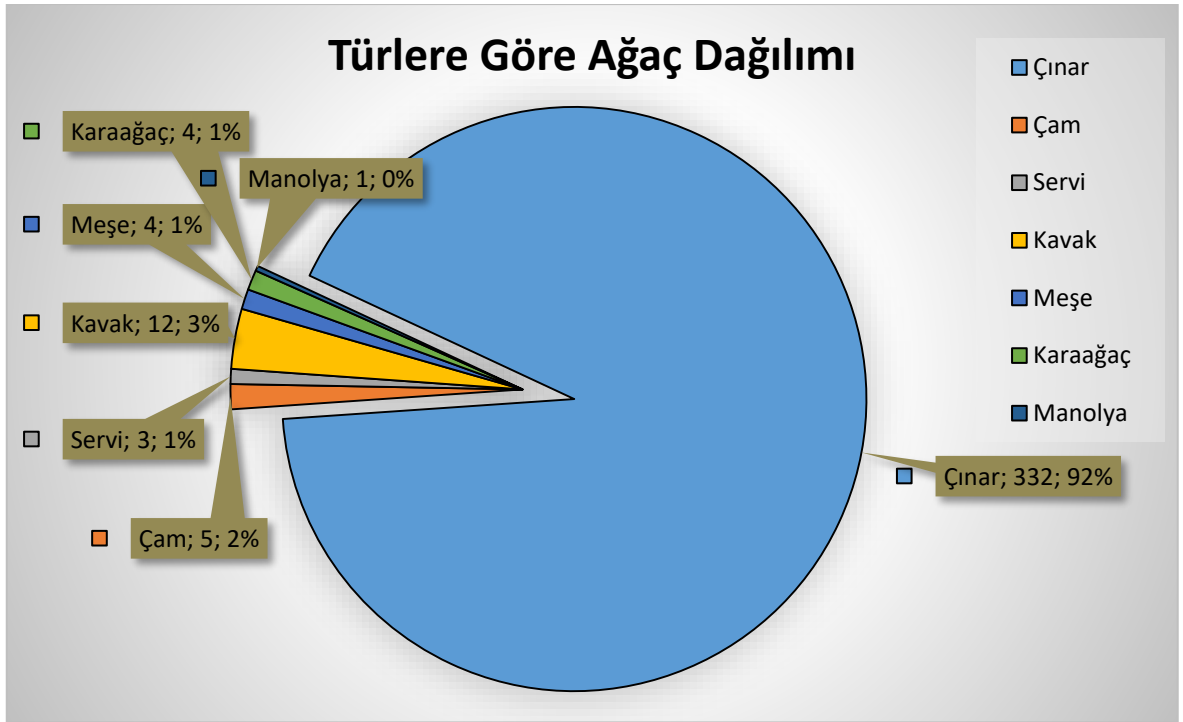
Şekil 4.69. Gökçeada/Eski Bademli köyü ınarı (Orijinal)

BÖLÜM 5

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çanakkale ili ve ilçeleri sınırları içerisinde tescilli anıt ağaç/ağaçlar bulunup bulunmadığı hususunda; internet üzerinden tarafımdan yapılan 08.10.2017 tarih ve 1701485631 sayılı BİMER başvurusunda “yüksek lisans tezine kaynak olmak üzere Çanakkale İli ve İlçe sınırları içerisinde bulunan tescil edilmiş anıt ağaçların listesi” istenilmiştir (EK 1). T.C. Çevre ve Şehircilik Çanakkale İl Müdürlüğü’nün şahsıma hitaben 20.10.2017 tarih ve 25180228 sayılı yazısından tespiti yapılan toplamda 485 adet ağaç değerlendirmeye alınmıştır. Bu ağaçlardan 335 tanesinin tescil edildiği, 150 tanesinin ise tespitinin yapıldığını ancak İl Müdürlüğü arşivinde tescil kararı, tescil fişi veya ilgili dosyasının bulunamadığı anlaşılmaktadır (Anonim, 2017).

Çanakkale’de tespiti yapıp tescillenmiş bulunan 320 çınar, 5 çam, 4 meşe, 1 servi, 4 karaağaç, 1 manolya olmak üzere toplam 335 adet anıtsal ve korunmaya değer ağaç vardır. Bu tespit edilen ağaçlara tarafımızdan tespitleri ve ölçümleri yapılmış olan Sargıyeri Şehitliği’ndeki 1 adet servi, Gökçeada Tepeköy’deki 1 adet çınar, Eceabat Büyük Anafarta Köyü’ndeki 1 adet (kanayan) servi, Eceabat Bigalı Kalesi Çınarları (10 adet) ve Gökçeada-Eski Bademli Köyü’ndeki 1 çınarın da eklenmesini öngörüyoruz. Değerlendirmeye aldığımız önceden tescilleri yapılmış olan bu anıtsal ve korunmaya değer olan ağaçların hepsinin özellikleri ilk defa bu çalışma ile ortaya konmuş olmuştur. Bu değerlendirmeler sonucu Çanakkale yöresinin anıt ve korunmaya değer ağaç yönünden oldukça zengin olduğu anlaşılmaktadır (Şekil 5.1). Bu çalışmada özellikle daha önceden anıt ağaç olarak tescillenmiş ya da tescillenmemiş ancak kayıt altına alınmış olan ağaçların standart tescil fişlerindeki bilgilerinin ortaya çıkartılması amaçlanmıştır. Zaman içerisinde yapılacak olan saha çalışmalarında daha ayrıntılı araştırmalarla, ortaya koyduğumuz bu listenin daha da uzayacağı kuşkusuzdur.

Şekil 5.1. Anıt ve anıtsal nitelikli ağaçların türlere göre dağılımı

Değerlendirmeye alınan anıt ve anıtsal nitelikli ağaçların Şekil 5.1 de görüldüğü gibi %92'sini çınarlar oluşturmaktadır.

Araştırmamıza konu olan ağaçların büyük bir kısmının özellikle yaş ve çap bakımından kendi türünün alışılmış ölçüleri üzerinde olduğu ve az bir kısmının ise geçmiş ile gelecek arasında bağ kurabilecek uzunlukta doğal ömre sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca söz konusu ağaçların çoğunun yöre folklorunda, kültür ve tarihinde özel bir yeri bulunmamakla birlikte, sadece boyutsal özellikleri açısından anıt ağaç kategorisine girmektedir.

“1, 2, 4, 5, 6, 11, 14, 18, 23, 24, 31, 32, 33, 36, 40, 41, 42, 43, 59” envanter numarasına sahip toplamda 177 adet ağacın daha önceden tespiti yapılmış olup tescil edildiklerine dair il müdürlüğü arşivinde ilgili dosyası ve tescil fişi bulunamamıştır. Genç ve Güner (2003)'in yerli türlerimiz için geliştirdiği değerlendirme yöntemi kullanılarak bu ağaçların fiziki değerleri puanlamaya tabi tutulmuştur. Hesaplanan ŞAD'leri Minimal Anıtsal Değer (MAD)'lerine göre yüksek çıktığı için korunmaya değer statüsünde değerlendirilip anıt ağaç, aday anıt ağaç veya boyutsal anıt ağaç olarak tescillenmeleri gerekmektedir.

Tarafımızdan tespit edilip değerlendirmeye alınan “63, 64, 65, 66” envanter numaralarına sahip toplamda 13 adet olan ağaçlarında ŞAD yüksek olduğundan boyutsal

anıt ağaç olarak korunmaya değer ağaç statüsüne alınıp tescillenmesi ve korunmaları gerekmektedir.

3, 7, 9, 10, 13, 22, 26, 27, 44, 45, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 55 envanter numaralarına sahip daha önceden tescil edilmiş olan ancak bugünkü durumları itibariyle şimdiki anıtsal değerleri hesaplanamayan ve herhangi bir değer ya da önem taşımayan bu ağaçların ise tescilden çıkarılması uygun olacaktır.

Bu araştırmada incelenen ağaçlardan 10, 21, 25, 35, 44, 45, 51 ve 52 no.lu envanter numaralarına sahip olanların verilmiş bulunan koordinat bilgilerine ulaşamadığından ya da belirtilen lokasyona gidildiği halde böyle bir ağaca rastlanılamadığından ve yöre halkı ile yapılan görüşmelerden de veri elde edilemediği için değerlendirmeye alınamamış olup tescil durumlarının kaldırılması uygun olacaktır.

Anıt ağaç tespitinde yararlandığımız çok yönlü bir değerlendirme olan G-G Yöntemine göre henüz (AAD) minimal anıtsal değere ulaşamamış, ancak yakın gelecekte boyutsal özelliklerden biri veya birkaçı bakımından anıt ağaç olma ihtimali taşıyan ya da tarihi, mistik, kültürel veya folklorik bir özelliğe sahip olmalarından dolayı 8, 15, 16, 17, 19, 20, 26, 28, 29, 30, 62 envanter numaralarına sahip 11 adet ağacın “Aday Anıt Ağaç” olarak değerlendirilmesi uygun görülmüştür.

Çizelge 5.1. Anıt veya Anıtsal Nitelikli Ağaçların Mevcut Durumu

Envanter No	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
AAD	39	39	-	39	39	39	39	39	-	-	39	39	-	-	39	39	39	39	39	39	-	45
ŞAD	56	57	-	50	49	47	48	12	-	-	41	71	-	-	37	29	34	47	34	38	-	60
KD	x	x		x	x	x		x			x			x	x	x	x	x	x			
TÇ			x				x		x	x			x									x
DD										x											x	
A												x										
Adet	112	4	1	1	7	1	1	1	1	1	1	1	1	12	1	2	1	1	1	3	1	1

Envanter No	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44
AAD	45	18	-	39	-	39	39	39	39	39	39	39	-	27	39	39	39	39	39	39	39	-
ŞAD	55	55	-	19	-	35	23	23	53	75	52	55	-	49	47	50	62	47	51	47	51	-
KD	x	x				x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	
TÇ				x	x																	x
DD			x										x									x
A												x	x		x	x	x					
Adet	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	28	5	1	1	8	4	2	1	2	1	1

Envanter No	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66
AAD	-	39	-	-	-	-	-	-	-	38	-	39	27	39	45	45	39	38	39	38	39	39
ŞAD	-	58	-	-	-	-	-	-	-	50	-	55	62	51	58	53	62	31	69	69	59	66
KD		x	x							x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
TÇ	x			x	x	x	x	x	x		x											
DD	x						x	x														
A		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x					
Adet	3	245	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	4	1	1	1	1	1	10	1

(AAD: Asgari Anıtsal Değer, ŞAD: Şimdiki Anıtsal Değer, KD: Korunmaya Değer, TÇ: Tescilden Çıkacak, DD: Değerlendirme Dışı, A: Anıt Ağaç)

Anıt ağaçların varlığını tehdit eden etmenler, o ağacın bulunduğu ortam ve konuma göre değişiklik göstermektedir. Yerleşim yerleri ve yakın çevresinde bulunan anıt veya anıtsal nitelikli ağaçların varlığını tehdit eden, gelişimlerini baskılayan faktörler Çizelge 5.2 de gösterildiği gibi 4 grupta toplanabilir. Buna göre genel çevre sorunlarının etkisi altında olan ağaç 25 adet, uygun olmayan çevre düzenlemelerinden etkilenen ağaç 27 adet, bilinçsiz insan zararları etkisinde kalan 38 adet ağaç, 4 tane ağaç ise hayvan veya bitki zararına maruz kalmaktadır.

Çizelge 5.2. Anıt Ağaçların Varlığını Tehdit Eden Faktörler

TEHDİTLER/BASKILAR	ENVANTER NO
Genel Çevre Sorunları	1, 6, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 23, 24, 31, 32, 33, 34, 37, 38, 40, 41, 42, 43, 45, 59, 64, 65
Uygun Olmayan Çevre Düzenlemeleri	2, 3, 11, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 24, 27, 28, 30, 34, 36, 38, 40, 41, 42, 43, 48, 49, 50, 54, 57, 59
Bilinçsiz İnsan Zararları	4, 7, 8, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 45, 48, 49, 50, 56, 57, 58, 59
Hayvan/Bitki Zararları	14, 55, 57, 58

Genel çevre sorunları, özellikle yoğun yerleşim yerlerinde ve yerleşim yerlerinin yol kenarlarında bulunan anıt nitelikli ağaçların kök ve yapraklarına zarar veren egzoz gazları ile katı ve sıvı her türlü kimyasal atıkları kapsayan genel çevre kirliliğini kapsamaktadır (Şekil 5.2/a,b).

Şekil 5.2. a) Yenice yol kenarı çınarları, b) Kurşunlu-Dörtüol yol kenarı çınarları (Orijinal)

Uygun olmayan çevre/peyzaj düzenlemelerinin başında asfalt ve betonlama çalışmalarının ağaçların kök boğazlarına kadar dayandırılarak ağaçların köklerinin su ve mineral madde alımını ve toprağının havalanmasının engellenmesi gelmektedir. Ayrıca ağacın tepe tacioluşturmasını engelleyecek bilinçsiz uygulamalarla çap ve boy artımını engellenmekte ve ağaçların büyümesi baskılanmaktadır (Şekil 5.3/a,b).

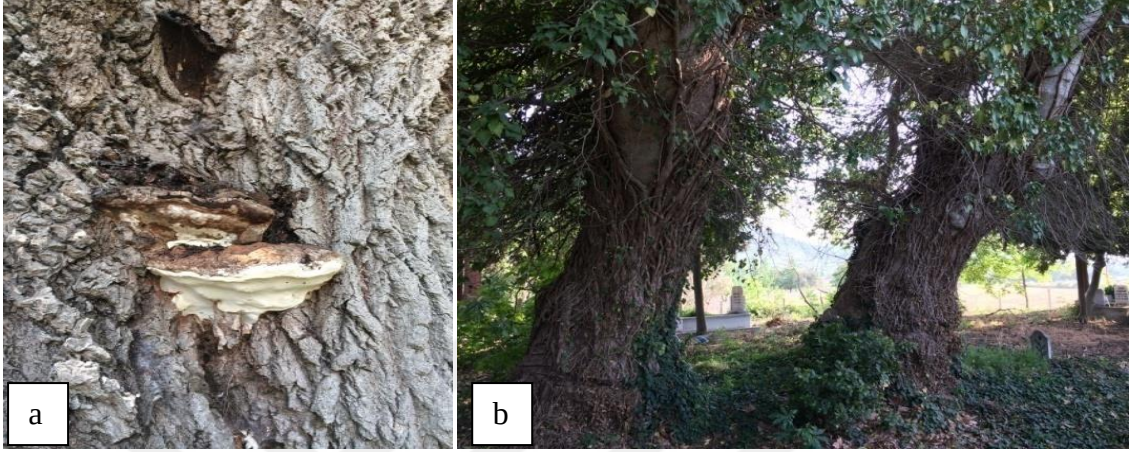
Şekil 5.3. a) Halk bahçesi ve b) Cuma pazarında peyzaj düzenlemesi ile kök boğazları baskılanan ağaçlar (Orişinal)

İnsanların bireysel olarak verdiği zararlara baktığımızda; ağaç ve çevresinin ihtiyaç doğrultusunda bilinçsizce kullanımı, dal kırma, kabuk soyma, gövde yaralama, yanlış budama, bakım adına bilinçsiz kimyasalların uygulanması, ağacın gövdesinde oluşan kovuklarda ateş yakma gibi zararlardır (Şekil 5.4/a,b,c).

Şekil 5.4. a) Karabiga-yeşil öldüren kimyasalının uygulanması, b) Gelibolu/Tayfur-ateş yakılan kovuk, c) Biga/Sarıkaya-kovuğun çöplük olarak kullanılması

Yerleşim yerleri yakınında veya çok uzağında bulunan ve insan baskısı ile teknolojinin getirdiği çevre sorunlarından etkilenmeyen anıt ağaçlar da; çoban zararları, hayvan otlatmaları, böcek ve mantar zararları veya zararlı bitkilerin ağacı boğmasından oluşan tehditler altındadır (Şekil 5.5/a,b).

Şekil 5.5. a) Gelibolu/Sarmaşık Mevkii-Kavak gövdesinde mantar (*Fomes fomentarius*) zararı, b) Kurşunlu mezarlığı çınarları gövdesindeki *Hedera helix* sarmaşık zararı

Bu çalışmada, Çanakkale ili ve ilçeleri sınırları içerisinde yer alan anıt ve anıtsal niteliği olan ağaçlar belirlenmiş, konumları GPS ile tespit edilmiş, cinsleri belirlenmiş, tahmini boyu, gövde çevresi, çapı ve tepe çapları ölçülmüş, tahmini yaşları ile asgari anıtsal (AAD/MAD) ve şimdiki anıtsal değerleri (ŞAD) hesaplanmıştır. Toplanan veriler ArcGIS ortamına aktarılmıştır.

Çanakkale'nin anıtsal nitelikli ağaçlarının bir kısmı bu araştırmada tanıtılmıştır. Ancak il sınırları içinde tescilli veya tescilsiz anıtsal niteliği olan daha birçok anıtsal nitelikli ve korunmaya değer ağaç bulunmaktadır. Bugüne kadar Çanakkale'nin korunmaya değer ağaçları ile ilgili bir çalışmanın yapılmamış olması ciddi bir eksiklik olarak göze çarpmaktadır.

Şu ana kadar tescili yapılmamış anıt niteliğindeki ağaç ve ağaç topluluklarının bir an önce ilgili yasalar uyarınca mutlaka 'Anıtlar Yüksek Kurulu' tarafından tescil edilerek koruma altına alınması gerekmektedir. Çünkü koruma altına alınmayan ağaç ve ağaç toplulukları zaman içerisinde kesilerek yok olmaktadır. Ancak koruma altına alınan anıt nitelikli bu ağaç ve ağaç topluluklarının sahiplerinin ekonomik olarak zarar görmemesi için de ek tedbirlerin alınmasında büyük fayda vardır. Anıtsal nitelikli ağaç veya ağaç topluluklarının korunarak günümüze ulaşmasında rol oynayan mülk sahibi anıtsal nitelikli

bu varlıkları koruması konusunda yönetmeliklerle kısıtlanırken aynı zamanda ödüllendirilmesi de etik ve büyük yarar sağlayacak yerinde bir karar olacaktır.

Yöre halkının rekreasyonel gereksinimlerinin giderilmesinde oldukça önem taşıyan işlevlere sahip olan bu güzide mirasımız, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bünyesinde Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü'nün ilgisine muhtaç bir durumda, devlet eliyle bakılıp korunmayı ve gelecek nesillere ulaşmayı beklemektedir. Anıt ağaçlar Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından koruma altında bulunmaktadır. Ancak bu durum sadece yasal anlamda kalmıştır. Eylemsel olarak koruma planları yeterli değildir. Bu durumun uygulanabilir bir çerçevede olması için ilgili bakanlığın acilen çalışmalara başlaması gerekmektedir. Yöre halkı ve yerel yönetimlerin de (muhtarlıklar, belediyeler) anıt ağaçlar ve korunması konusunda bilgi sahibi olmadığı görülmüştür. Bu noktada da sivil toplum kuruluşları ve diğer sosyal kurumların da katılımıyla özellikle anıt ağaçların bulunduğu mahalle veya köylerde yönetici ve halk ile eğitim çalışmalarının yapılarak anıt ağaçların topluma tanıtılması, toplumun anıt ağaçlarla ilgili olarak bilgilendirilmesi son derece önem taşımaktadır. Bu sayede koruma sürecine halkın da katılımının sağlanması ile gerçek ve sağlıklı bir koruma sağlanacağı unutulmamalıdır. Birey ve toplum psikolojisi üzerinde büyük etkisi olan anıtsal ağaçların gelecek kuşaklar için yaşatılması ve saklanması, çağdaş çevreciliğin ve toplumun temel görevleri arasında sayılmalıdır. Eğitim, kültür, bilim ve tarihimiz açısından çok önem verdiğimiz bu canlı varlıklar konusunda farkındalık çalışmaları sürdürülmelidir.

Anıt niteliği taşıyan ağaçlar kültürümüzde ve tarihimizde özel bir konuma sahip olup bu ağaçların korunması, kayıt altına alınıp envanterinin çıkarılması ve gelecek kuşaklara da aktarılması son derece önemlidir.

KAYNAKLAR

- Akay S., 1985. Türklerde Ağaç Sevgisi ve Ağaçlandırmanın Önemi. Orman Mühendisliği 22(5): 20-22.
- Akkaya M., 2008. Biga'nın Anıtsal Nitelikli Ağaçları, Biga Değerleri Sempozyumu, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Yayınları, No 82, ISBN: 978-975-8100-88-0, s 341-447.
- Anonim, 2005. Anıt Ağaçlar: Envanter, Seçim Kuralları ve İşaretleme. Türk Standartları Enstitüsü Yayını, Ankara.
- Anonim, 2017. T.C. Çevre ve Şehircilik Çanakkale İl Müdürlüğü'nün 20.10.2017 tarih ve 25180228 sayılı "Anıt Ağaç" konulu yazısı ve ekleri, Çanakkale.
- Altan S., 1987. Tür ve Biyotopların Korunmasının Doğa Koruma Sisteminde Önemi. Tabiat ve İnsan. 21(3): 17-23.
- Asan Ü., 1986. Anıt Ormanlarımız 1. Çevre ve Ormancılık Dergisi, Sayı 3 s28-33
- Asan Ü., 1987. Türkiye Ormanlarında Saptanabilen Anıt Nitelikli Ağaçların Dünyadaki Benzerleri ile Karşılaştırılması. İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi, Seri: A, Cilt 37 Sayı 2, s 47,46-68.
- Asan Ü., 1992. Anıt Ağaçların Birey ve Toplum Psikolojisi Üzerindeki Etkileri. Yeşil Çerçeve Dergisi 18: 18-19.
- Asan Ü., 1998. Beykoz ve Üsküdar'ın Anıtsal Ağaçları. Beykoz İlçesi Çevre Sorunları Sempozyumu, Bildiriler Kitabı. Türk Deniz Araştırmaları Vakfı Yayınları No 3: 34-42.
- Asan Ü., 1999. Çevre Koruma ve Anıt Ormanlarımız, Tabiat ve İnsan 33(2): ISSN 1302-1001.
- Asan Ü., 2006. Anıtsal Ağaçların Tanımı, Teknik Özellikleri ve Korunmaları. Seminer Notu, 2006.
- Asan Ü., 2009. Bilge Ağaçlar, NationalGeographic, Türkiye. No 102, s. 118-121.
- Asan Ü., 2010a. İstanbul'un Doğal Mirası Anıt Ağaçlar, İBB. Kültür Yayınları

- Asan Ü., 2010b. Boğaziçinde Yaşayan Tarih: Zamana Tanıklık Eden Anıt Ağaçlar, İBB. Kültür Yayınları.
- Asan Ü., 2016. Anıt Ağaç Kavramının Fiziksel, Görsel ve Sosyokültürel Dayanakları.
- Aslan H., 2016. Mersin İlinin Bazı İlçelerindeki Anıt ve Anıtsal Nitelikli Ağaçlar. Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi, Türkiye.
- Aytürk N.ve Altan B., 1990. Türkiye’ de Dini Ziyaret Yerleri. Ankara.
- Batur M., 2013. TMMOB 2.İzmir Kent Sempozyumu Bildiriler Kitabı, s. 587-590.
- Baytop, A., 2003. Türkiye’de Botanik Tarihi Araştırmaları, Çetin Matbaacılık, İstanbul. TÜBİTAK Yayınları/ Akademi dizisi; Ankara: TÜBİTAK,,2004.
- Cannizzaro S.,Corinto G.L., 2014. The Role of Monumental Trees in Defining Local Identity and in Tourism: A Case Study in The Marches Region.Geoprogess Journal 1(1): 29-48.
- Çevik N., 1989. Hayat Ağacının Urartu Kült Törenlerindeki Yeri ve Kullanım Biçimi. Anadolu Araştırmaları Dergisi15: 335-367.
- Dökü E., 2011. Anadolu’ da Eril Bereket, koruyucu Kültler ve Tanrılar. Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi, Türkiye.
- Düzenli A.,Karaömerlioğlu, D., 2010. Anıları ile Doğu Akdeniz Bölgesi’nin Yaşlı ve Anıt Ağaçları. Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi Yayınları.
- Efe R., Soykan A., Sönmez S.,Cürebal İ., 2010. Edremit’in Anıtsal ve Korunmaya Değer Ağaçları. Edremit Belediyesi Kültür Yayınları No:5, Balıkesir. s. 137-155
- Ergun P., 2004. Türk Kültüründe Ağaç Kültü. Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara.
- Genç M., Güner T., 2001a. Anıt Ağaç Envanteri ve Seçimi İçin Yeni Bir Yöntem, 1.Ulusal Ormancılık Kongresi Bildiriler Kitabı, 19-20 Mart 2001, Ankara, s. 234-251.
- Genç M., Güner T., 2003. Göller Bölgesi’nin Anıt Ağaçları. Isparta Valiliği İl Özel İdare Yayınları, Isparta. s. 322.
- Güner A., Aslan S., Ekim T., Vural M., Babaç M.T. (edlr.), 2012, Türkiye Bitkileri Listesi (Damarlı Bitkiler). Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi ve Flora Araştırmaları

- Derneği Yayını, İstanbul. xiv-xv.
- Kavgacı A., 2002. Türkiye'nin Anıt Meşeleri ve Yeni Bir Anıt Meşe (Çeçe Sultan Meşesi). İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi, Seri B, Cilt 52, Sayı 1, s 134.
- Mackenthun G.L., 2015. The World's Oldest Living Tree Discovered in Sweden? A Critical Review. New Journal of Botany 5(3):199-203.
- Sarıbaş M., 2015. Batı Karadeniz Bölgesi'nin Kayda Girmemiş Anıt Ağaçları. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi 52(1): 13-21.
- Şişman B., 2014. İstanbul'un Anıt Ağaçları Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi, Türkiye.
- Yörüklü N., 1997. Bursa ve Yakın Çevresindeki Anıt Ağaçların Saptanması ve Koruma Olanaklarının Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Türkiye.
- Ağaçlar.net (6 Eylül 2005) Online 10 Ağustos 2017
<http://www.agaclar.net/i/florya.jpg>
- Amusing Planet (12 Ocak 2015) Online 16 Eylül 2017,
<http://www.amusingplanet.com/2015/02/the-tree-of-tule.html>
- AnadoluAnıtAğaçlar (27 Ağustos 2011) Online 23.05.2018
<http://www.anadoluanitagaclar.com/makaleler/9/folklorik-ve-mistik-ozellige-sahip-anit-ormanlar.html>
- Bayraklar (6 Kasım 2002) Online 22 Mayıs 2018,
<http://www.bayraklar.info>
- İstanbul Street (13 Mayıs 2010) Online 22. Mayıs 2018,
<https://istanbulstreets.wordpress.com/2010/05/13/sumbul-efendi-camii-kocamustafapasa>
- Türkçe Tarih (16 Mart 2003). Online 25 Eylül 2017
<https://turkcetarih.com/anit/>
- wowTURKEY (22 Temmuz 2006) Online 22 Mayıs 2018,

<http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=19855&start=0>

EKLERİ

EK 1. BİMER aracılığı ile Çanakkale Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü cevap yazısı

T.C.
ÇANAKKALE VALİLİĞİ
Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Sayı :25180228-252.99-E.9101
Konu :Anıt ağaçlar hk.

20.10.2017

Sayın Ebru GEZER
Cevatpaşa Mah. Fulya Sok. Korkmaz Apt. Blok No. 6 No. 8 ÇANAKKALE 546084505

İlgi : EBRU GEZER'in 08.10.2017 tarihli başvurusu.

İlgi BİMER başvurunuzla Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Biyoloji Anabilim Dalında anıt ağaçlar hakkında yüksek lisans yaptığımız belirtilerek ilimizde bulunan anıt ağaçların listesi talep edilmektedir.

Yazımız ekinde Müdürlüğümüz arşivinde tespit edilen anıt ağaçlara ilişkin bilgileri içeren liste ile Bakanlığımızca tescillenen bir anıt ağaca ilişkin bilgi ve belgeler yazımız ekindedir.

Bilgilerinize rica ederim.

 e-imzalıdır

Mehmet Uğur YÜKSEL
Çevre ve Şehircilik İl Müdürü

Ek : bir takım dosya.

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Bilgi için:Ercan UZUN
Şehir Plancısı
Telefon No:(286) 217 11 97-112

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Ebru ÖZCAN

Doğum Yeri : Hamburg, Almanya

Doğum Tarihi : 20.01.1984

EĞİTİM DURUMU

Lisans Öğrenimi : Karadeniz Teknik Üniversitesi, Orman Fakültesi,
Orman Mühendisliği Bölümü, 2003-2009

Yüksek Lisans Öğrenimi : Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Fen
Bilimleri Enstitüsü, Biyoloji Anabilim Dalı, 2015-2018

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

BİLİMSEL FAALİYETLERİ

- a) Yayınlar -SCI -Diğer
- b) Bildiriler -Uluslararası -Ulusal

Gezer E., Karabacak E., 2017. Antropogenic Effects on Monumental Trees in Çanakkale. ISEEP-2017 VIII. International Symposium on Ecology and Environmental Problems, 4-7.10.2017, Çanakkale.

- c) Katıldığı Projeler

İŞ DENEYİMİ

Çalıştığı Kurumlar ve Yıl :

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sağlık ve Uygulama Araştırma Hastanesi
(2012-2018)

Çanakkale Orman Bölge Müdürlüğü (2018-devam ediyor)

İLETİŞİM

E-posta Adresi : ebrugezerr@hotmail.com